

§ 1 Utrikespolitisk debatt

Utrikespolitisk debatt

Anf. 1 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman, honoured members of the diplomatic corps och ärade riksdagsledamöter! Inledningsvis vill jag framföra regeringens djupaste deltagande till alla dem, också här i Sverige, som förlorat nära och kära i den katastrof som jordbävningen i Turkiet och Syrien orsakat. Det är en stor tragedi där förlusterna i människoliv är enorma.

Regeringens budskap till Turkiet har varit tydligt: Vi gör allt vi kan för att hjälpa till. Svenska räddningsarbetare har sökt efter överlevande på plats. Extra humanitära medel har frigjorts för både Syrien och Turkiet. Som EU-ordförande har vi, tillsammans med EU-kommissionen, tagit initiativ till en givarkonferens.

Herr talman! Sverige befinner sig i en ny tid. Det går inte att beskriva det på något annat sätt. Det storskaliga krigets muller hörs på nytt i Europa, och vi genomgår den största omprövningen av vår utrikespolitik sedan vi blev medlemmar i Europeiska unionen.

Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina visar på ett gränslöst förakt för folkrätten och den europeiska säkerhetsordningen och för FN-stadgans mest grundläggande regler.

Vi måste därför vara klarsynta: Det är inte bara Ukrainas frihet som står på spel, utan också vår frihet här i Sverige.

Rysslands mål är att ersätta den europeiska säkerhetsordningen och föra oss tillbaka till en tid där våld går före rätt.

President Zelenskyj har fullkomligt rätt när han säger att hans soldater inte bara kämpar för Ukrainas överlevnad, utan också för vår säkerhet och våra värderingar.

Givet detta lägger Sverige nu om kursen i den samlade utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik. Regeringen kommer i första hand att föra en svensk och europeisk utrikespolitik, där svenska intressen och demokratiska värderingar är kärnan i politiken.

Det är med stor ödmjukhet och stort allvar jag som utrikesminister står här i dag i Sveriges riksdag och presenterar den här regeringens första utrikesdeklaration.

Herr talman! Ukrainas sak är vår. Angreppet påverkar i högsta grad stabiliteten i vårt närområde. Det berör Sverige och hela det globala säkerhetsläget.

Vårt stöd till Ukraina är därför omfattande. Inte sedan finska vinterkriget har Sverige bistått ett land i väpnad konflikt med krigsmateriel på det sätt som vi nu stöder Ukraina.

Sedan Rysslands storskaliga invasion i februari förra året har det svenska stödet till Ukraina totalt sett uppgått till över 14 miljarder kronor. Sverige har försett Ukraina med militärt stöd och avancerade vapen, med humanitärt och finansiellt stöd, med stöd till civil krishantering, återuppbyggnad och reformer och med stöd till fria medier, cybersäkerhet och ansvarsutkrävande. Inget framtida stöd kan uteslutas.

Sverige ska vara en stark partner till Ukraina även i återuppbyggnaden av landet. Redan i år kan Ukraina antas bli den största mottagaren av svenskt bilateralt bistånd. Sverige står och kommer att fortsätta att stå på Ukrainas sida så länge som det behövs.

Herr talman! Det samlade stödet från EU till Ukraina uppgår till drygt 50 miljarder euro. Tillsammans har EU:s medlemsstater antagit de kraftfullaste och mest långtgående sanktionerna någonsin för att hjälpa Ukraina att vinna kriget.

Som ordförande i Europeiska unionens råd har vi som en av våra viktigaste uppgifter att upprätthålla enigheten bland EU:s medlemsstater, fortsätta att ge stöd till Ukraina och införa ytterligare sanktioner mot Ryssland och mot Belarus.

Sverige och EU är drivande för ansvarsutkrävande för brott begångna under Rysslands aggression mot Ukraina. De ansvariga måste lagföras och få sina straff. Vi stöder upprättandet av en tribunal för aggressionsbrottet och välkomnar att ett internationellt centrum för åtal inrättas. Sverige verkar också för ansvarsutkrävande genom Internationella brottmålsdomstolen, FN:s råd för mänskliga rättigheter och OSSE.

Ukrainas väg mot ett EU-medlemskap har ett starkt svenskt stöd. Trots kriget arbetar Ukraina ambitiöst och i imponerande takt med nödvändiga reformer. Under våren och under vårt ordförandeskap kommer Ukraina att få återkoppling på reformerna som utgör ett viktigt steg på vägen mot ett framtida EU-medlemskap. Ukraina hör hemma i EU.

(Applåder)

Herr talman! Vårt kommande medlemskap i Nato innebär en ny svensk utrikes- och säkerhetspolitisk identitet. Vi blir en allierad och ingår ömsesidigt bindande försvarsförpliktelser.

Regeringen avser att överlämna propositionen om Sveriges medlemskap i Nato till riksdagen i mars. Det starka stödet i riksdagen och i folkopinionen för Sveriges ansökan är en styrka för vårt land. Vi har också ett mycket starkt stöd i Natokretsen, vilket bland annat manifesteras genom säkerhetsförsäkringar från ett stort antal Natoländer.

Vi har kommit långt i processen; hittills har 28 av 30 medlemsstater ratificerat Sveriges anslutning. Endast Turkiet och Ungern återstår. Sverige har levererat resultat på samtliga delar av trepartsöverenskommelsen med Turkiet och Finland, och vi fortsätter att genomföra den. Regeringen kommer fortsatt att sträva efter en bred parlamentarisk förankring av den nya säkerhetspolitiska hållningen – inte minst genom Försvarsberedningen.

Genom medlemskapet i Nato stärker vi vårt säkerhetspolitiska inflytande och vårt bidrag till säkerhet och stabilitet i hela det euroatlantiska området. Som Natomedlem kommer Sverige att uppfylla sina åtaganden

enligt Natofördraget och gentemot samtliga övriga allierade. Sverige kommer att vara en allierad att lita på.

Vi har unika kompetenser att bidra med. Ett exempel är svensk teknologi, som kommer att bli en värdefull tillgång för de allierade ländernas utveckling av militära förmågor. Sverige och Frankrike är de enda två EU-länder som har förmågan att skjuta upp satelliter. Vi är en ledande rymdnation och ska fortsatt gå i bräschen på området.

Sverige är tydligt engagerat i kampen mot terrorism – och kommer att vara det även som Natomedlem.

I likhet med Norge och Danmark på sin tid går Sverige med i Nato utan formella förbehåll. Men vi ser lika lite som övriga nordiska länder att det är aktuellt att i fredstid ha kärnvapen på vårt eget territorium. Sverige fortsätter att vara engagerat i rustningskontroll, nedrustning och icke-spridning.

Som ett led i detta kommer vi att fortsätta att aktivt delta i Stockholms-initiativet för kärnvapennedrustning. Dessutom måste normen mot användning av kemiska och biologiska vapen upprätthållas. Förutsättningarna för Sveriges strategiska arbete med säkerhetsfrågorna stärks också genom Nationella säkerhetsrådet, som regeringen inrättat.

Sverige blir starkare med Nato, och Nato blir starkare med Sverige.

Herr talman! Det är ingen hemlighet att den här regeringen kommer att ha ett tydligt fokus på det svenska närområdet med tanke på det nya säkerhetsläget. Det börjar med vår närmaste partner – Finland. Med Finland är vi geografiskt, historiskt och kulturellt sammanflätade. Och vår relation fördjupas ytterligare genom Sveriges och Finlands medlemskap i Nato.

Den nordiska familjen hör till de äldsta och mest omfattande regionala samarbetena i världen. Sett som helhet skulle den nordiska regionen inte bara kunna ingå i G20, utan även i G10. Vi är ledande när det gäller näringsfrihet, innovation och konkurrenskraft.

Regeringen kommer att förbereda ambitiösa ordförandeskap nästa år såväl för Nordiska ministerrådet som för det så kallade N5 – där de nordiska länderna ingår – och för NB8 som även inkluderar Estland, Lettland och Litauen. Det ger oss goda förutsättningar att stärka våra nordisk-baltiska band.

Sverige kommer att fortsätta arbetet för att förverkliga visionen om Norden som världens mest hållbara och integrerade region 2030.

Herr talman! Sverige ska fortsatt vara en pådrivande och konstruktiv partner i EU-samarbetet. Vi ska våga gå före, bilda koalitioner med likasinnade och tydligt stå upp för de värden vi tror på och som gagnar Sverige och Europa. Den här regeringen kommer att ta vara på de stora möjligheter som vårt EU-medlemskap ger och blicka bortom ordförandeskapet.

När hoten växer behöver vi européer göra gemensam sak. Därför är det viktigt att Sverige har en nära relation med alla medlemsstater. När EU:s 27 medlemmar står enade får vi stort gehör och kan göra skillnad.

Utöver att stärka Ukrainas och Europas säkerhet är våra prioriteringar under EU-ordförandeskapet att vässa EU:s konkurrenskraft och driva på för en ambitiös europeisk klimatpolitik. Vi slår vakt om den liberala demokratin och en fungerande rättsstat.

Om vi blickar ut ser vi hur de europeiska staterna har förts närmare varandra och att vi är mer enade än på länge. Och vi bör välkomna fler till vår gemenskap. EU:s utvidgning är ett viktigt verktyg för att stärka banden till närområdet och bidrar till fred, stabilitet och välfärd.

Utvidgningen ska inte vara villkorslös. Reformen kring grundläggande rättigheter och demokrati behövs, liksom kraftfulla åtgärder mot korruption och organiserad brottslighet.

Som en av initiativtagarna till det östliga partnerskapet har Sverige en stark röst. Samarbetet ska utvecklas och bli mer flexibelt med väl anpassade former för varje enskilt land inom partnerskapet.

EU bör ha en framtidsinriktad och fördjupad relation med Storbritannien, även på utrikes- och säkerhetspolitikens område.

Herr talman! Sverige driver och ska fortsätta att driva en ambitiös frihandelsagenda. Handel har byggt svensk ekonomi och bidragit till ett starkt varumärke utomlands. På en fri och öppen marknad bidrar innovativa och konkurrenskraftiga företag såväl till tillväxt och välfärd som till den gröna och den digitala omställningen.

Nya framväxande teknologier och produkter som till exempel artificiell intelligens, kvantdatorer och bioteknik kommer att förbättra människors levnadsvillkor. Samtidigt finns det stora risker. Kontrollen över ny teknik har geopolitiska dimensioner och är av vikt för den nationella och globala säkerheten. Här kan Sverige spela en central roll som stark forskningsnation och som högteknologiskt land i världsklass.

En viktig del är handels- och teknisk dialog mellan EU och USA, TTC, där Sverige arrangerar ett ministermöte under EU-ordförandeskapet. TTC är ett viktigt samarbetsformat för att söka få gemensamma transatlantiska spelregler för teknologi och hantera stormaktskonkurrensen.

Sverige kommer framöver att vara drivande i cyberfrågor. För att ytterligare höja ambitionsnivån kommer regeringen att presentera en strategi för cyberfrågor och digitala frågor inom utrikes- och säkerhetspolitiken. Genom strategin ska det säkerställas att vår cyber- och digitaliseringspolitik är i samklang med våra säkerhets- och försvarspolitiska intressen och att den främjar våra utrikespolitiska värderingar. Regeringen kommer att inrätta ett särskilt sändebud för internationella cyberfrågor.

Herr talman! Med ett krig i Europa är det ofrånkomligt att vårt närområde har högsta prioritet i utrikespolitiken. Men vår utrikespolitik kommer alltid att ha en viktig global dimension.

USA spelar sedan andra världskriget en oumbärlig roll för säkerheten i Europa. Även Kanada är en viktig partner för Sverige och Europa. Vi européer måste göra mer för att stärka EU som säkerhetspolitisk aktör, men vi behöver fortsatt en stark transatlantisk länk.

Kina är världens näst största ekonomi och en teknologisk ledarnation, samtidigt som landet fortfarande har ett auktoritärt styre och växande globala ambitioner. Vi måste förhålla oss till detta. Vi bejakar dialog och samarbete där det är möjligt och är i linje med våra intressen och värderingar, till exempel för att främja handel på rättvisa villkor och för att hantera klimatfrågan. Parallellt fortsätter vi, tillsammans med övriga EU, att påtala överträdelser mot mänskliga rättigheter.

Sveriges intressen i förhållande till Kina tjänas bäst av en gemensam europeisk ansats och transatlantisk samordning. Detta gäller även avseende Taiwan, där vi vill fortsätta vårt samarbete inom ramen för ett-Kina-politiken. Kinas nya tonläge mot Taiwan inger oro.

Herr talman! Vi behöver göra en noggrann analys av vilka Sveriges strategiska partner är i dag och vilka de bör vara i framtiden.

Många av länderna runt Indiska oceanen och Stilla havet och i Latinamerika är sedan länge viktiga partner i utrikes- och handelspolitiken. Potentialen för gemensam utveckling är stor, inte minst genom de möjligheter som finns för svenska företag att skala upp sina verksamheter och när det gäller den gröna omställningen.

Regeringen hoppas att frihandelsavtalet mellan EU och Nya Zeeland kan undertecknas under våren, och under året bör förhandlingarna med Australien kunna ros i hamn.

Det svenska EU-ordförandeskapet sammanfaller med Japans ordförandeskap i G7 och Indiens ordförandeskap i G20, vilket ger ytterligare momentum till våra bilaterala relationer.

Herr talman! Sverige har byggt sitt välstånd på handel. Handel är en viktig komponent för relationsbyggande och en väg ur fattigdom. När fattigdomen minskar och samhällen kan fokusera på annat än de mest akuta behoven höjs trösklar för konflikt och trycket för demokratisering ökar. Därför knyter vi samman bistånds- och handelspolitiken.

Biståndet ska i större utsträckning användas som hävstång för att stärka länders demokrati och deltagande i den internationella ekonomin. Det kräver att den samlade biståndspolitikens omkalibreras. Regeringen ökar ambitionen för att göra biståndet mer fokuserat, relevant, effektivt och transparent. Mål ska vara satta utifrån kvalitet och resultat.

Utöver stödet till Ukraina prioriteras fattigdomsbekämpning och hälsoinsatser för de mest utsatta, humanitärt stöd, demokrati och mänskliga rättigheter, stärkt klimatarbete och satsningar på kvinnors och flickors rättigheter och möjligheter. Kärnstödet riktas om från multilaterala organisationer till civilsamhället.

Det afrikanska frihandelsavtalet AFCFTA rymmer stor potential och lägger grunden för ekonomisk utveckling genom att skapa världens största frihandelsområde.

Sverige kommer fortsatt att vara engagerat i Mellanöstern, Sahel, Afrikas horn och Storasjöregionen i Afrika, likaså i Västasien och Syd- och Sydostasien.

Avseende Israel–Palestina kommer Sverige att verka för en tvåstatslösning baserad på internationell rätt.

Jag vill också passa på att rikta mitt och hela regeringens tack er som tjänstgjort inom ramen för det svenska bidraget i FN:s stabiliseringsinsats i Mali, Minusma. Även om utvecklingen på plats långt ifrån har tagit den vändning som vi önskat kan vi svenskar vara stolta över de insatser som gjorts.

Herr talman! Att kvinnor exkluderas från utbildning, från arbetsliv eller på annat sätt förvägras rätten att delta i samhället, som just nu i bland annat Afghanistan, är en kränkning av deras mänskliga rättigheter. Den här regeringen kommer att driva ett strategiskt jämställdhetsarbete i bistånds- och utrikespolitiken.

Sverige stöder flera jämställdhetsinsatser och insatser inom SRHR, bland annat i konfliktområden där kvinnor utsätts för sexuellt våld, för utnyttjande i prostitution och för människohandel. Vi har stött upprättandet av center i Ukraina och i närliggande länder där kvinnor på en och samma plats kostnadsfritt kan få medicinskt, juridiskt och psykosocialt stöd.

Varje individs lika värde oavsett kön, ålder, sexuell läggning eller religion är en frihetsfråga. Flera religiösa minoritetsgrupper som kristna och uigurer är runt om i världen utsatta för förtryck.

När det gäller Iran ska vi från EU:s sida utöva hårt politiskt tryck för att den våldsamma repressionen ska upphöra, för de iranska medborgarnas mänskliga rättigheter, rätt att protestera och att inte bli godtyckligt fängslade eller brutalt avrättade och för deras rätt till liv – och liv i frihet.

Det finns också anledning till oro över Irans agerande på det kärntekniska området och dess destabiliserande roll i regionen liksom över landets militära samarbete med Ryssland.

Regeringen agerar såväl bilateralt som inom EU och i FN. Inom EU ser vi kontinuerligt över vilka åtgärder som bör vidtas och som är juridiskt genomförbara och mest effektiva, och ytterligare sanktioner är att vänta.

FN har stora utmaningar, och meningsskiljaktigheter mellan länder gör det svårt för världssamfundet att agera med kraft. Sverige kommer att verka i FN genom alliansbyggande, långsiktighet och målmedvetenhet. Regeringen kommer fortsatt att driva på för effektiva lösningar som tillgodoser behoven av globala klimatåtgärder, humanitära insatser och hållbar utveckling och som värnar om fred, säkerhet och fri- och rättigheter.

Herr talman! Gas har blivit ett starkt geopolitiskt vapen, och Rysslands angrepp mot Ukraina har påskyndat omställningen till fossilfri energi. Den gröna omställningen är nödvändig och rymmer nya möjligheter till sysselsättning och tillväxt. Vi måste dra full nytta av synergierna mellan klimatfinansiering, handel och innovationer. Regeringen kommer därför att samarbeta nära med näringslivet för att främja export och utrikeshandel, investeringar och svensk konkurrenskraft.

Förhållandet mellan klimatpolitiska frågor i vid bemärkelse och säkerhetspolitiken blir allt viktigare. Regeringen avser att utöka och effektivisera klimatbiståndet. Biståndet behöver omfatta både stöd till klimatanpassning och motståndskraft och stöd till utsläppsminskningar.

Herr talman! Det konsulära uppdraget och arbetet med att bistå nödställda svenskar pågår ständigt. Det rör sig till exempel om personer som på resor råkar ut för naturkatastrofer eller större olyckor, blir utsatta för brott eller av olika skäl blir frihetsberövade.

Coronapandemin och evakueringsinsatsen i Afghanistan talar sitt tydliga språk om hur viktigt det är att vi är förberedda och snabbt kan agera när det behövs.

Regeringen kommer enskilt och tillsammans med andra att fortsätta verka för att Dawit Isaak och Gui Minhai ska frigges. Arbetet fortsätter även med andra komplicerade fall av frihetsberövade svenskar.

Herr talman! Demokratins utveckling brukar ofta beskrivas som en pendelrörelse. Med krig i vårt närområde och auktoritära krafter som vädrar morgonluft är pendeln just nu på tillbakagång. Men vi ska göra allt vi kan för att påskynda demokratins och frihetens revansch.

Den svenska befolkningen har visat beundransvärd solidaritet. Många har bidragit genom insamlingar och donationer till Ukraina. Vi har också stärkt vår egen krisberedskap.

Sverige är också det land i EU där störst andel av befolkningen står bakom EU:s stöd till Ukraina – hela 97 procent. Den siffran visar tydligt hur vi svenskar står bakom de demokratiska grundprinciperna.

Fred och demokrati är inte självklara tillstånd. De måste vinnas av varje generation och av varje stat, och de måste ständigt försvaras. Jag kan konstatera att det är många som vill vara med i detta frihetens försvar.
(Applåder)

I detta anförande instämde David Josefsson, Oliver Rosengren och John E Weinerhall (alla M).

Anf. 2 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för anförandet. Jag ska mer utförligt kommentera deklarationen i mitt anförande om en stund.

Men jag ska inledningsvis bara göra en reflektion med anledning av de besked som vi fick i går från Finland. Nu ser det ut som att Finland mycket väl kan gå före Sverige in i Nato, tvärtemot den plan som vi har arbetat med i snart ett år. Det är enligt min uppfattning i så fall mycket allvarligt. Det skulle påverka våra militära samarbeten som vi har byggt upp med Finland under mycket lång tid. Det är också ett misslyckande för den svenska regeringen att man i så fall inte har kunnat hålla samman Sverige och Finland i den viktigaste säkerhetspolitiska processen för vårt land på 200 år. En del av denna skuld ska också läggas på Sverigedemokraterna vars hetsande om koranbränningarna gjorde att den svenska Natoprocessen gick i stå.

När utrikesministern kommenterade detta i går viftade han bort denna fråga genom att säga att detta var en icke-fråga. Jag håller inte alls med om det. Detta är inte en icke-fråga. Det är inte en icke-fråga att planen att gå in i Nato tillsammans med Finland mycket väl skulle kunna spricka. Det är en mycket allvarlig fråga. Det får oerhört stora konsekvenser, särskilt som vi i dagsläget inte vet när Sverige skulle kunna komma in.

Mina frågor till utrikesministern i detta skede är: Vad menar han med att detta i så fall skulle vara en icke-fråga? Förstår han inte hur allvarligt detta är? Och vad ska han nu göra för att föra processen framåt?

Anf. 3 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Det har hela tiden varit uppenbart för alla som har följt diskussionerna – i samband med att vi våren 2022 valde att lämna in vårt Letter of intent, vilket gjordes av den förra regeringen, och fram till nu – att dessa frågor handlar om suveräna staters beslut. Det är ett svenskt beslut här i riksdagen om vi vill gå med i Nato. Det är ett finskt beslut i den finska riksdagen. Och det är ett turkiskt beslut i det turkiska parlamentet. Därför uttryckte jag mig som jag gjorde, för det har varit välkänt hela tiden att vi inte kan styra vad det turkiska parlamentet väljer att fatta för beslut. Det har Sverige ingen auktoritet över. Det utgår jag från att Morgan Johansson också erkänner eftersom detta med suveräna staters beslut är en fundamental del av folkrätten. Därför är detta en icke-fråga.

Naturligtvis arbetar vi fortfarande med målet att vi tillsammans med Finland ska kunna bli medlemmar i Nato. Vi tycker att det är viktigt. Alla erkänner naturligtvis den stora säkerhetspolitiska betydelse som detta har för Sverige. Men vi måste komma ihåg att vi äger bara delar av denna process själva här i riksdagen och i Sverige. Vi äger inte processen när det gäller vad andra stater väljer att fatta för beslut.

Anf. 4 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Det är en självklarhet att varje land självt bestämmer över sin säkerhetspolitiska linje. Det är ingen som ifrågasätter det. Problemet som har uppstått är att den plan som vi alla har varit överens om att vi skulle jobba med och som vi har jobbat med i nästan ett år nu ser ut att ifrågasättas. Om det skulle vara så att Finland går in i Nato före Sverige – vi vet inte hur lång denna tidsutdräkt i så fall skulle bli – får det väldigt allvarliga konsekvenser. Vi har djupgående militära samarbeten med Finland som vi har byggt upp under mycket lång tid, och om Finland skulle vara med i Nato men inte vi är det klart att det får betydelse.

Detta kan alltså inte bara viftas bara som en icke-fråga. Detta är en jättestor och allvarlig fråga, och jag uppmanar den svenske utrikesministern att nu ta detta på allvar och medverka till att föra denna process framåt så att vi kan få den i mål.

Anf. 5 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik:

Herr talman! På den sista punkten kan jag peka på den passus som vi har i utrikesdeklarationen där vi nu tydligt talar om att vi kommer att överlämna ansökningspropositionen till riksdagen i mars och därmed också ta det sista och viktiga steget som möjliggör för riksdagen att fatta det beslut som gör att vi, så fort det turkiska och ungerska parlamentet har ratificerat detta, kan bli medlemmar i Nato. Därför gör vi precis det som Morgan Johansson efterfrågar.

I går när ledamöterna i det finska utrikesutskottet besökte riksdagen och Utrikesdepartementet och på ett officiellt plan meddelade att det finska parlamentet nu avser att slutföra sina processer var det naturligt för oss att också till riksdagen meddela att vi går vidare och officiellt kommer att överlämna denna proposition till riksdagen för behandling. Vi går hand i hand med Finland lika mycket nu som vi gjorde förra våren när den tidigare regeringen fattade beslutet om att vi skulle bli medlemmar i Nato och lämnade in sitt letter of intent. Ingenting har ändrats på denna punkt, och ingenting kommer heller att förändras framöver i så mån att Finland och Sverige äger sina processer.

Anf. 6 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Vi har ända sedan utrikesminister Tobias Billström tillträdde sett en utrikesminister som krupit för Turkiet. Tillsammans med statsministern och Natoförhandlaren Stenström har det i princip varit en tävling i vem som kan kröka ryggen mest för att få en bjudning i Ankara. Med emfas har de försökt få oss att tro att Turkiet är en demokrati. Men nio av tio svenskar anser inte att Turkiet är en demokrati, enligt en Novus-undersökning som SVT beställt, vilket bättre stämmer överens med den verklighet som Erdoğan har skapat genom att för många år sedan ha lämnat

fredens och dialogens samtalsväg för att i stället krympa demokratin i Turkiet dag för dag.

Vi har sett hur Erdoğans narrativ om att smutskasta kurder har letat sig in i den svenska regeringen och i Natoprocessen. Ann Linde skrev ett avtal om det, och Billström har lovat att fullfölja det. Det har varit avståndstagande, högt tonläge och skenavrättningar. När det inte funkade skickades den annars så ljusskygge Natoförhandlaren Stenström ut i medierna med testballongen om att det handlar om gängkriminalitet.

Vi var många som höjde på ögonbrynen. Nu har det visat sig att ingenting var sant. Ingen myndighet har belägg för kopplingen mellan den kurdiska rörelsen och gängkriminalitet. Frågan är nu om regeringen tar sina talepunkter från Ankara.

Det är en smutskastning av kurder som går igen och som många kurder minns. Vid mordet på Olof Palme smutskastades kurderna, förtrycktes och greps, och ingenting var sant. Det visade sig 2020 att Olof Palme sannolikt mördades av en vapenglad förortsmoderat.

Frågan är vilket pris som kurderna ska betala denna gång för att Sverige ska gå med i Nato, eller snarare för det haveri som regeringen driver när det kommer till Natoprocessen.

Varför ljuger regeringen om att Turkiet är en demokrati? Och varför smutskastar ni det kurdiska folket?

Anf. 7 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Är det inte sant att PKK är en terrororganisation som utan urskillning slår ihjäl män, kvinnor och barn för att främja sina politiska intressen? Är det inte korrekt att man är terrorklassad såväl i Sverige som i EU? Är detta inte sant, Håkan Svenneling? På vilken punkt har regeringen farit med osanning i detta avseende? Och på vilken punkt, med hänsyftning på vad som står i det memorandum som den tidigare regeringen undertecknade och som vi fullföljer, är detta inkorrekt?

Vad gäller frågan om Turkiet och Turkiets demokratiska status är det självklart att Turkiet är en demokrati, om än med utmaningar. Naturligtvis är det så. De har allmänna val, och de har en opposition. De senaste dagarna och veckorna har vi diskuterat mycket om valutgången i Turkiet. Detta tycker vi från regeringens sida är viktigt att understryka. Naturligtvis följer vi utvecklingen i Turkiet vad gäller mänskliga rättigheter och respekten för dem, demokratin och rättsstatens principer.

Men Turkiet är alltså ett land som har folkstyrelse med allmänna val där det finns principer och där det finns partier som folket kan rösta på i demokratisk ordning.

Det är också så att demokrati kan mätas på olika sätt. Även detta är välkänt både som metod och som mål. Naturligtvis kan graden av demokrati också variera med utgångspunkt från dessa metoder och mål och hur de uppfylls i ett land. Även detta är välkänt.

Jag ser inga problem med att vi har denna debatt och att vi kan hålla två tankar i huvudet samtidigt.

Anf. 8 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! När jag hör utrikesministerns försvar förstår jag varför jag KU-anmälde honom för hans uttalanden om Turkiet. De behöver verkligen granskas.

Utrikesministern har nu fastnat i skiten, och där sitter han fast. Han har misslyckats med det som hans statsminister har pekat ut som den viktigaste arbetsuppgiften.

Problemet för oss andra är att han spelar med Sveriges säkerhet. Jag vill påminna alla om vad jag lyfte på presskonferensen den 13 maj, nämligen frågan vad det innebär att ingå en militär allians med Ungern och Turkiet, där demokratin under lång tid har krympts.

En svensk utrikesminister ska inte delta som Erdoğans valarbetare i den turkiska valrörelsen. Nu måste det bli ett slut på eftergiftspolitiken. Att lägga fram Natopropositionen i mars är att ge Erdoğan mer makt. Han kan nu slå in en kil mellan Sverige och Finland.

Sverige borde återgå till det som är ett svenskt signum: trovärdig diplomati. Visa lugn, och visa stabilitet – för Sveriges bästa!

Anf. 9 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Håkan Svennelings varma ord om vårt Natomedlemskap måste ju ställas i relation till det faktum att Vänsterpartiet inte vill att vi ska bli medlemmar i Nato. Det är naturligtvis den stora frågan som Håkan Svenneling bör ställa sig.

Det är dock ingen hemlighet att Vänsterpartiet har problem med att hantera utrikes- och säkerhetspolitiska frågor. Vi minns ju alla det debacle som uppstod i kammaren förra våren när vi skulle besluta om att leverera vapen till ett kämpande Ukraina. Det enda parti som inte kunde samla ihop sin egen riksdagsgrupp till ett ställningstagande var Vänsterpartiet. Vi minns hur folk kvittade ut sig i panik för att slippa sitta här i kammaren och trycka på knappen. Det, Håkan Svenneling, ska vi minnas i framtiden – när vi har blivit Natomedlemmar.

(Applåder)

Anf. 10 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Det finns mycket i utrikesdeklarationen som utrikesministern läste upp som vi kan instämma i. Jag hade dock förväntat mig att vi som ordförandeland i EU skulle ha kvar den mycket tydliga markering som länge har gällt, herr talman: att EU är Sveriges viktigaste utrikespolitiska arena. Jag saknar just den tydligheten i deklarationen.

Däremot är jag väldigt glad att kunna läsa att regeringen avser att lägga fram en proposition till riksdagen om ratifikation av vårt Natomedlemskap i mars månad, herr talman. Det gör att vi faktiskt kan gå vidare, tillsammans med Finland, med sikte på att vara Natomedlemmar före mötet i Vilnius. Jag välkomnar det starkt.

Jag välkomnar också tydligheten när det gäller att Ukraina hör hemma i EU, men jag saknar Moldavien och även Georgien.

Jag välkomnar löften om skärpta sanktioner mot Ryssland och Belarus, men jag saknar viljan att driva på för att EU under vårt ordförandeskap ska skärpa de globala Magnitskijsanktionerna när det gäller systematisk penningtvätt och korruption.

Jag saknar även viljan att driva på för att terrorklassa IRGC under vårt ordförandeskap. Det hade varit välkommet. Likaså hade skärpta sanktioner mot ansvariga för övergreppen mot uigurer i Xinjiang varit välkommet.

Jag välkomnar viljan att hävda frihandel, herr talman, men jag skulle önska att vi hade fått se signaler om att regeringen är beredd att driva på för att EU ska öppna för ett frihandelsavtal med Taiwan. Det är viktigt, och det vore värdefullt om vi kunde ta de stegen.

Prot. 2022/23:63
15 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 11 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Någonting säger mig att utrikesdeklarationen hade kunnat bli dubbelt så lång om jag hade inkluderat allting som alla i kammaren tycker är viktigt.

Regeringen har gjort ett urval, och det urvalet ska naturligtvis ställas i relation till det allvarliga säkerhetspolitiska läge vi befinner oss i. Vi måste prioritera det som är viktigast, och det är bland annat därför Natoavsnittet är mycket långt. Det är bland annat därför även avsnittet om cyberdiplomati är mycket långt i utrikesdeklarationen.

Jag vill dock understryka att EU:s fundamentala roll som plattform för att främja Sveriges säkerhets- och utrikespolitiska intressen ändå nämns vid flera tillfällen i utrikesdeklarationen. Vi nämner Europeiska unionen där det är lämpligt att göra det. Jag vill också understryka att regeringen vid åtskilliga tillfällen sedan jag blev utrikesminister har nämnt Norden, Baltikum och EU som våra tre viktigaste arenor. Kerstin Lundgren kan alltså känna sig trygg på den punkten; det sker inga som helst förändringar här från vår sida, utan vi tycker att detta är angeläget och betydelsefullt.

När det gäller listans övriga punkter vill jag säga att vi pekar ut det faktum att det pågår en förföljelse av uigurer som grupp runt om i världen. Det gör vi medvetet då vi från regeringens sida gör bedömningen att det är nödvändigt. Men det återstår naturligtvis också mer att göra på ett antal av de punkter som Kerstin Lundgren nämner. Vi har fler utrikesdeklarationer framför oss under den här mandatperioden, så jag ber att få återkomma.

Anf. 12 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Det är naturligtvis så att en utrikesdeklaration inte kan innehålla allt och att det handlar om att prioritera. Men Sverige har länge, i bred enighet, varit tydligt med att EU är Sveriges viktigaste utrikespolitiska arena, och att just det saknas när vi är EU-ordförandeland är för mig lite förvånande. Jag har dock i flera utrikesdebatter frågat Sverigedemokraterna, och för den delen också Vänsterpartiet, om de ser att EU är den viktigaste utrikespolitiska arenan, herr talman – och i samtliga fall har svaret varit nekande. Måhända finns det en koppling till det.

Herr talman! Det är som sagt mycket som är positivt i deklarationen, till exempel frågan om Stockholmsinitiativet. Jag skulle dock önska att vi i Sverige även där var beredda att vara mer ledande än enbart aktiva som deltagare.

Anf. 13 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Utrikesdeklarationen är ju framtagen av de tre partier som utgör regeringen, i enlighet med hur vi arbetar i Sverige när det gäller regeringsformen. Det är regeringen som utformar utrikespolitiken.

Jag vidhåller vad jag sa tidigare: Vi nämner Europeiska unionen så tydligt på så många ställen i deklarationen att det inte kan undgå någon vilken tonvikt och betydelse vi lägger vid den institutionen när det gäller att främja våra utrikes- och säkerhetspolitiska intressen. På den punkten har ingen

förändring ägt rum. Har det ägt rum en förändring är det snarare i riktningen att detta lyfts fram mer, inte mindre.

Anf. 14 JACOB RISBERG (MP) replik:

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för den utrikespolitiska deklarationen.

Regeringen har i och med denna utrikesdeklaration begravt den feministiska utrikespolitiken och omvandlat biståndet till en fråga om att sälja ut demokratiska värderingar till högstbjudande. Det är pinsamt.

Den 15 augusti 2021 tog talibanerna över makten i Afghanistan. Drygt ett år senare är kvinnor portade från universiteten. Inga flickor får utbilda sig, och kvinnor får inte arbeta inom offentlig sektor. I dag är två tredjedelar av den afghanska befolkningen i behov av humanitärt bistånd för att överleva.

Den feministiska utrikespolitiken är inte tomma ord eller fina etiketter. Den betyder att Sverige i ord och handling tar de afghanska kvinnornas sida mot en brutal talibanregim. I dag vill Tobias Billströms utrikesdepartement inte kännas vid den feministiska utrikespolitik som varit en tydligt riktad kompass i en orolig omvärld. Det är ett stort svek mot de flickor och kvinnor i världen vars rättigheter vi tidigare har satt i första rummet.

Sverige har, liksom alla världens stater, förbundit sig att arbeta utifrån FN:s högaktuella agenda för kvinnor, fred och säkerhet. Grunden i agendan är vetskapen att fred och säkerhet inte kan uppnås utan jämställdhet. En feministisk utrikespolitik har länge varit Sveriges skarpaste verktyg för att lyfta fram ett tydligt jämställdhetsperspektiv i alla säkerhets- och fredsinsatser. Detta är relevant såväl i Afghanistan som i Ukraina och Demokratiska republiken Kongo.

Med de stora satsningar som kommer att göras för att bemöta det förvärrade säkerhetsläget i världen och särskilt i vårt närområde, hur ämnar regeringen arbeta för att uppfylla åtaganden om kvinnors lika och meningsfulla deltagande i alla beslutsprocesser om fred och säkerhet – i Ukraina och i resten av världen?

Anf. 15 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Jag undrar om Jacob Risberg lyssnade när jag läste upp utrikesdeklarationen, för det finns ett långt avsnitt som tydligt och klart talar om exakt vad regeringen tycker i dessa frågor. Vi utvecklar där vårt grundläggande synsätt: att det är en kränkning av de mänskliga rättigheterna att exkludera kvinnor från utbildning och arbetsliv eller på annat sätt förvägra dem rätten att delta i samhället. Afghanistan är ett utmärkt exempel på detta, precis som Jacob Risberg själv lyfter fram.

Vi konstaterar att denna regering kommer att bedriva ett strategiskt jämställdhetsarbete i biståndspolitiken och utrikespolitiken. Ett konkret exempel på detta är det faktum att vi redan ger stöd i flera jämställdhetsinsatser som redan pågår. Vi har också stött upprättandet av ett center i Ukraina som gör det möjligt för de kvinnor som har fått sina rättigheter kränkta – i många fall på det mest fasansfulla sätt, nämligen genom att bli våldtagna – att få kostnadsfritt medicinskt, juridiskt och psykosocialt stöd.

Detta är ett tydligt uttryck för den svenska utrikespolitikens ambition att alltid vidmakthålla att jämställdhet är ett kärnvärde för Sverige som stat. Det kommer vi att fortsätta göra. Att vi skippar etiketter och inte längre använder dem förtar eller förändrar inte den grundläggande princip som denna regering arbetar efter. Den principen är naturligtvis att varje individs lika värde, oavsett kön, ålder, sexuell läggning eller religion, alltid är en frihetsfråga.

Anf. 16 JACOB RISBERG (MP) replik:

Herr talman! Regeringens politik är ett bakslag för den svenska utrikes- och utvecklingspolitiken och ett tydligt avsteg från de värden som framhölls då Sverige bedrev en feministisk utrikespolitik.

I detta akuta läge måste jämställdhetsagendan, som är en angelägenhet för alla människor, vara utgångspunkt för alla delar av utrikespolitiken. Detta måste göras systematiskt i alla led och på alla politikområden, inklusive biståndet, de diplomatiska relationerna, klimatarbetet, utrikeshandeln och inte minst säkerhetspolitiken, vilket kräver ett starkt ledarskap och resurser samt att det sätts tydliga mål och görs tydliga prioriteringar.

Anf. 17 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Jag tror mig inte kunna övertyga Jacob Risberg. Det ingår också i oppositionens roll att kritisera regeringen. Jag måste ändå säga att den som läser innantill i utrikesdeklarationen kommer att finna raka motsatsen till det som Jacob Risberg precis lade ut texten om.

Vi tror att jämställdhetspolitik är viktigt, och vi tror att det är relevant att lyfta fram detta i situationer där det faktiskt kan göra skillnad för enskilda individer. Det är någonting helt annat att hålla sig med en etikett som säger att utrikespolitiken ska vara feministisk när diskussionen snarare handlar om etiketten på flaskan än om innehållet.
(Applåder)

Anf. 18 MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Den här utrikesdebatten äger rum i skuggan av två oerhörda mänskliga katastrofer.

Den ena är förra veckans fruktansvärda jordbävning i Turkiet och Syrien. Mer nyheter om dess dödliga omfattning når omvärlden dag för dag. Det ser ut att vara en av de värsta naturkatastroferna i denna del av världen på 100 år. Dödssiffran stiger för varje dag som går – så många som 50 000 har dött, kan ha dött eller kan komma att dö direkt av jordbävningen, begravda under rasmassorna, eller av köld, skador, sjukdomar och andra umbäranden som en direkt följd av katastrofen. Av dessa 50 000 människor är kanske en tredjedel barn. I går fick vi höra att 26 miljoner människor är i behov av humanitärt stöd.

Våra tankar går till dem som har omkommit och till alla dem som kämpar för sina liv och för sina anhöriga.

Vi socialdemokrater välkomnar de insatser som Sverige gör genom bland annat MSB och Sida för att rädda liv och hjälpa de drabbade. Men vi är också starkt kritiska till att regeringen har skurit ned på biståndet, bland annat till FN:s organisationer, vilket kommer att göra det svårare att hjälpa till i liknande situationer i framtiden. Till exempel har Sverige skurit ned på stödet till FN:s fond för katastrofbistånd.

Här måste regeringen tänka om. Jordbävningen i Turkiet och Syrien är inte den sista humanitära katastrof där mänskligheten måste samlas, där omfattande stöd måste in snabbt och där Sverige och andra länder måste ha beredskap.

Herr talman! Den andra stora mänskliga katastrofen är förstås Rysslands överfallskrig mot Ukraina, som nu har pågått i snart ett år.

Här måste vi vara tydliga: Ukraina utkämpar vår strid. Ukrainas kamp handlar om en kamp för demokrati, mänskliga rättigheter, nationellt oberoende och det ukrainska folkets rätt att styra över sitt eget öde utan inblandning av främmande makt. Vi får inte svika dem.

Mot dem står ett Ryssland som i allt snabbare takt utvecklas mot en fascistoid diktatur. Yttrandefriheten är kväst. De demokratiska institutionerna och domstolarna är reducerade till kulisser. Oppositionella kastas i fängelse eller lönnmördas, ibland till och med utomlands. All makt samlas till en och samma person: Putin. Han har gång på gång hemfallit till ett annat av fascismens kännetecken, nämligen aggressiva angrepp mot grannländer.

Det Ryssland nu ägnar sig åt är inget annat än ett imperialistiskt kolonialkrig. Man vill lägga Ukraina under sig, även till priset av att man bombar sönder landet. Det är barbari.

För en ledare som Putin är människoliv inget värt, och inte den egna befolkningen heller. Vi ser nu hur denna ryska regim är beredd att offra en hel generation av sina unga män på detta meningslösa och orättfärdiga krig. Det är djupt tragiskt.

Historien lär oss att det bara finns ett svar mot en sådan regim: motstånd. Den måste bekämpas. Den får inte vinna, för vad står på tur om Ryssland skulle ta Ukraina? Är det Moldavien? Är det ett nytt försök på Georgien?

Jag är stolt över att den socialdemokratiska regeringen från första dag gav stöd till Ukraina efter anfallet. Vi kommer att fortsätta backa upp svenska militära, humanitära och ekonomiska stödinsatser till dess att kriget är vunnet.

Herr talman! Vi kommer också att fortsätta backa upp regeringen i den pågående Natoprocessen. Efter Rysslands anfall på Ukraina drog vi socialdemokrater slutsatsen att det som tjänar Sveriges och den svenska befolkningens säkerhet bäst nu och för överskådlig framtid är ett medlemskap i Nato. Samma slutsats drogs i Finland.

Alliansfriheten har tjänat Sverige väl i över 200 år, men med det här kriget förändrades förutsättningarna.

Vi kommer att fortsätta samverka med regeringen för att driva Natoprocessen i mål, men jag måste säga att det nu finns skäl att känna oro. Efter Sverigedemokraternas uttalanden i samband med koranbränningarna, och regeringens ovilja att markera mot dem, har nu hela processen lagts på is. Vi har nu konkret sett hur regeringens beroende av ett högerextremt, främlingsfientligt och islamfientligt parti har fått allvarliga negativa konsekvenser för Sverige.

I går blev det ännu allvarigare genom beskedet från Finland om att man nu går fram med sin Natolagstiftning innan ratificeringarna är gjorda. Detta kan innebära att Finland går före in i Nato och att Sverige lämnas efter i limbo. Det är i så fall ett misslyckande för den svenska regeringen att man inte har kunnat hålla samman Sverige och Finland. Detta är inte

alls en icke-fråga, som utrikesministern påstod i går. Det får nämligen långtgående följder för våra militära samarbeten, inte minst samarbetet med Finland. Detta är en helt central fråga för vår säkerhet, och den måste tas på allvar.

I sak är det ju så att ett svenskt och finskt Natomedlemskap skulle stärka Nato och öka säkerheten i vår del av världen. Detta ser övriga Natoländer. Låt oss hoppas att det kan bidra till att lösa frågan, men regeringen kan inte vifta bort det här som en icke-fråga. Man måste nu visa det ledarskap som behövs för att kunna föra processen framåt.

Herr talman! Det tog inte den nya högerregeringen många timmar att överge två svenska utrikespolitiska profilfrågor: den feministiska utrikespolitiken och enprocentsmålet för bistånd.

Båda delarna är obegripliga. När vi socialdemokrater lanserade den feministiska utrikespolitiken för snart tio år sedan hakade ett antal regeringar med olika politisk färg på. Det skedde i Frankrike, Tyskland, Kanada och många fler länder. Vårt enkla budskap om att fokusera på kvinnors och flickors rättigheter, resurser och representation inspirerade helt enkelt många andra länder att göra samma sak. Sverige skapade, genom Margot Wallström och Ann Linde, någonting nytt.

Nu överger högerregeringen detta, trots att kvinnors och flickors rättigheter utmanas mer än på länge. Det är flickor och kvinnor som drabbas när extrema religiösa krafter bekämpar sexuella och reproduktiva rättigheter. Det är flickor och kvinnor som världen över faller offer för grovt sexuellt våld, inte minst i krigszoner. Det är flickor och kvinnor som får ta den värsta smällen när ekonomin försämras och när arbetslöshet och fattigdom breder ut sig.

Nu överger regeringen dem, och det är helt enkelt ett svek, inte minst också mot bakgrund av att vi ser hur flickor och kvinnor i Iran kämpar med livet som insats för att göra sig fria från det förtryck som de har lidit under i mer än 40 år. De måste kunna känna stöd utifrån från oss alla, och det måste läggas press på Irans regering, till exempel genom att vi terrorklassar Islamiska revolutionsgardet.

Så till biståndet. Trots att Liberalerna och Kristdemokraterna före valet dyrt och heligt lovade att behålla enprocentsmålet, till och med öka biståndet, överger de nu enprocentsmålet.

Det dummaste argumentet mot enprocentsmålet är att det inte finns några bra projekt att lägga pengarna på. Detta säger man alltså i en värld där 700 miljoner människor lever i extrem fattigdom och där miljontals barn dör varje år av hunger och av sjukdomar som man skulle kunna bota. Detta har också förvärrats av pandemi och krig. Allt fler människor trycks ned i extrem fattigdom. Klyftorna ökar, och de som drabbas värst är som vanligt kvinnor och barn.

Samtidigt befinner vi oss mitt i en klimatkris där fattiga länder behöver ha stöd för att kunna göra den nödvändiga omställningen till hållbarhet. Det är en ödesfråga för hela planeten och för hela mänskligheten.

I detta läge väljer alltså den svenska regeringen att överge enprocentsmålet och skära ned på biståndet.

Detta kan också få andra konsekvenser, som i Mellanöstern där regeringen nu skär ned på FN:s stöd till de miljontals palestinska flyktingarna genom UNRWA. Här väljer alltså Sverige medvetet att spela en negativ

roll i konflikten samtidigt som våldet där eskalerar ännu mer. Det är fel väg att gå.

För oss socialdemokrater är biståndet en moralisk fråga. Behovet är oändligt. Det är rimligt att vi kan sätta av åtminstone en hundradel av landets samlade inkomster för att hjälpa de mest utsatta. En socialdemokratisk regering kommer steg för steg att återupprätta enprocentsmålet då det för oss är en fråga om solidaritet och medmänsklighet.
(Applåder)

Anf. 19 ARON EMILSSON (SD) replik:

Herr talman! I en intervju uttryckte Morgan Johansson att han är en dålig förlorare. Det kan man vara efter ett val, men det behöver inte innebära att man försöker bli världsmästare i antagonistiska superlativer när vi nu befinner oss i den situation vi gör.

Socialdemokraterna var det av de större partierna som var mest senfärdigt i sin svängning i Natofrågan. De behövde gott om tid på sig för att analysera den nya verkligheten och vägrade in i det sista att ställa sig bakom en svensk Natooption när riksdagen röstade igenom tillkännagivanden om det långt före rådande läge.

Jag vill uppmana Socialdemokraterna att i rådande situation inte använda provokationer från vänsterextrema, högerextrema och islamistiska krafter med flera för att piska upp en inrikespolitisk instabilitet och försöka förorsaka en regeringskris, vilket både Magdalena Andersson och Morgan Johansson har försökt göra men som tack och lov fallit platt. Många, inte minst säkerhetsorienterade myndigheter, bedömer detta som mycket allvarligt, och det finns ingen anledning att göra så. Det fungerade inte med den desperata presskonferens Socialdemokraterna höll i valrörelsens slutskede, och det ska inte tillåtas få fäste nu heller.

Att Socialdemokraterna har sviktat i Natofrågan är ett faktum, men jag välkomnar givetvis att de har ändrat sig utifrån den nya verkligheten. Vad drar Socialdemokraterna för lärdomar av detta i sitt analysarbete och i sin förmåga att lära sig en läxa av det allvarliga läget?

Anf. 20 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag undrar vem det är som ska lära sig en läxa. Sverigedemokraterna måste förstå att ni nu sitter på ett antal centrala poster i svensk politik. Det innebär att det spelar roll vad ni säger och gör. När en sverigedemokrat betalar Paludan för att bränna koranen och en annan sverigedemokrat, dessutom centralt placerad, säger att man kan bränna hundra koraner till utanför den turkiska ambassaden får det betydelse. Det kanske inte fick betydelse när Sverigedemokraterna var ett mindre parti och inte hade några centrala positioner, men nu får det betydelse.

Jag har pekat på att dessa uttalanden och detta agerande har gjort att den svenska Natoprocessen har gått i stå. Det hade varit utmärkt enkelt för den svenska regeringen att omedelbart ta avstånd från detta, men det har den svenska regeringen inte klarat av att göra. Det vore dock klädsamt om Aron Emilsson gjorde det. Står han bakom Richard Jomshofs uppfattning att man kan bränna hundra koraner till, eller tar han avstånd från det? Förstår inte Aron Emilsson vilken effekt detta kan få och redan har fått i utrikespolitiken?

Jag söker ingen konflikt i detta utan konstaterar bara att bland annat detta gjorde att den svenska Natoprocessen gick i stå. Nu har vi alla som vill driva denna process framåt ett ansvar att samverka.

Jag måste dock säga att när man hanterar en så viktig fråga på det lättvindiga sätt som bland andra Sverigedemokraterna har gjort får det konsekvenser. Ta nu ansvar för ditt eget parti, Aron Emilsson! Passa nu på att ta avstånd från de omdömeslösa uttalanden som dina partikamrater har gjort. (Applåder)

Anf. 21 ARON EMILSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag tror inte att det har undgått någon att jag i min roll som ordförande i utrikesutskottet och som utrikespolitisk talesperson för Sverigedemokraterna har tagit varje tillfälle i akt att påpeka det otroligt beklagliga, bekymmersamma, onödiga och huvudlösa med en rad av alla de provokationer som har skett när vi befinner oss på tröskeln till ett Nato-medlemskap – oavsett om det har gällt den upphängda dockan föreställande Erdoğan, koranbränningarna eller Turkiets motkrav på Sverige. Inget av detta tjänar processen.

Jag kommer inte att recensera uttalanden av justitieutskottets ordförande, men låt mig förtydliga att det uttalande Morgan Johansson hänvisar till är ryckt ur sitt sammanhang. Samma person har också uttalat att det är ett antiintellektuellt, huvudlöst, idiotiskt och oklokt sätt att hantera försvaret av yttrandefriheten på. Man måste alltså se hur användandet av ett enskilt uttalande kan få en situation att blossa upp.

Anf. 22 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag hörde inget avståndstagande utan snarare ett försök att försvara dessa uttalanden. Det får man kanske förstå med tanke på att det är en partikamrat till Aron Emilsson vi talar om.

Jag menar att man måste ha en rak linje när sådant här händer. Jag kände också en mycket stark avsmak när jag såg dockan hängas upp, för ett sådant agerande uppmanar mer eller mindre till politiskt våld. Jag kommer från ett politiskt parti där två centrala företrädare blivit dödade och känner därför alltid stark avsky när partier, politiker eller opinionsbildare betar sig så och på något sätt leker med våldsytringar. Man måste kunna säga det, och det gjorde vi också.

Likadant måste man när ens partikamrat, i detta fall till Aron Emilsson, gör omdömeslösa uttalanden kunna ta avstånd från det. Gör man inte det riskerar denna bild att gå ut i världen som något som speglar Sveriges hållning, och då får det realpolitiska konsekvenser, vilket vi nu faktiskt sett när Natoprocessen har gått i stå.

Anf. 23 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Jag vill än en gång välkomna Socialdemokraternas stöd till den pågående Natoprocessen. Det är det viktigaste utrikespolitiska projektet under den här mandatperioden och naturligtvis längre än så. Det är viktigt att understryka att den breda parlamentariska uppslutningen här i kammaren är ett bra stöd för regeringen i arbetet med att se till att genomföra det memorandum som den tidigare regeringen ingick.

Jag vill också understryka att regeringen ser ett mycket starkt stöd från Sveriges allierade, inte minst genom besöken i Stockholm de senaste veckorna från såväl Polens som Tysklands utrikesministrar. Vi har också sett det själva när vi åkt ut i världen. Jag har ett bra exempel på detta i mitt eget besök i Washington i höstas tillsammans med Finlands utrikesminister, då jag upplevde den uppslutning som finns bland Natoallierade för att Sveriges medlemskap ska kunna bli verklighet så fort som möjligt.

Jag tyckte att det var viktigt att ta till orda här för att säga att påståendet att processen skulle ha lagts på is inte är korrekt. Det har den inte alls. Man har inte haft några politiska samtal därför att Turkiet själva konstaterat att det inte varit meningsfullt. Men det betyder inte att memorandumet, som är vår vägkarta för att bli medlemmar, inte fortsätter att genomföras. Det förs samtal på tjänstemannanivå och omfattande verksamhet är i gång på myndighetsnivå för att se till att detta blir verklighet. Det är viktigt i det här sammanhanget att inte sätta bilden av att processen ligger på is, för det gör den alltså inte.

Anf. 24 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag tror nog att man kan säga att processen har lagts på is i så måtto att ingen väl tror att någonting kommer att hända på riktigt före det turkiska valet, när nu det blir. Det vet man inte riktigt. Jordbävningen kan ju också påverka den saken.

Alla de försök att röra sig framåt som regeringen gjort på senare tid har visat sig falla platt till marken. Det har varit en situation där talmannen inte var välkommen i Turkiet längre och där den svenska försvarsministern inte heller var det, som en reaktion på den svenska diskussionen.

Jag tog upp bakgrunden till diskussionen, och nu när jag har utrikesministern framför mig kan jag passa på att fråga honom hur han ser på vad som ledde fram till den här situationen. Jag menar på att när man sitter i ledande befattningar måste man ta ansvar för de uttryck som ibland faller och också kunna ta avstånd från dem.

När vänsterpartister i somras viftade med PKK-flaggor var vi från den svenska regeringens sida väldigt tydliga med att ta avstånd från det. Vi sa att det var omdömeslöst. Men när en sverigedemokrat säger att man kan bränna hundra koraner till hör jag ingenting från den svenska regeringen. Man måste i det läget som regering helt enkelt vara beredd att ta avstånd, för annars blir ju bilden utåt att detta på något sätt är något som den svenska regeringen står bakom. Så kan det inte vara.

Nu har utrikesministern chansen i sin nästa replik att lägga ut texten kring detta. Var det inte så att dessa omdömeslösheter gjorde att processen hamnade i ett mycket svagare läge än tidigare? Passa på nu, utrikesministern, att tala klarspråk kring detta! Det vore väldigt bra.

Anf. 25 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Ja, klarspråk ska jag tala, men kanske inte riktigt på det vis som Morgan Johansson tänker sig. Jag har inga problem med att fördöma och tala om de händelser som inträffat, vare sig de handlat om att hänga dockor eller bränna heliga skrifter. De har naturligtvis varit förkastliga. Det har jag också sagt när jag fått frågan.

Men Morgan Johansson tycks utgå från att den här problematiken började när Sverige fick en ny regering. Det gjorde den alltså inte. När vi tillträdde fick vi arva den situation som fanns tidigare. Där fanns ett misstroende på turkisk sida beroende på ett avtal som ingåtts med Amineh Kakabaveh, till helt nyligen ledamot i den här kammaren, som din regering och också du själv, Morgan Johansson, i högsta grad var involverad i. Det är klart att det skapade en uppförsbacke som vi har haft att jobba med i regeringsställning.

Dock kan jag säga att det varit väldigt tydligt i kontakterna från turkisk sida att vi i den nytillträdde regeringen inte upplevdes ha samma bagage som den gamla regeringen. Vi har naturligtvis just nu en situation som har varit mer negativ, men vi kommer alltså till ett annat bord än tidigare.

Anf. 26 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag förstår att Tobias Billström vill försöka skriva om historien, men sanningen är att den förra regeringen i stor utsträckning löste upp de knutarna genom det Madridavtal som vi tecknade. Det var ju den väg framåt som vi anvisade, och vi hade ett bra samarbete med alla parter i processen. Problemet har uppstått nu därför att under våren har saker och ting försämrats dramatiskt.

Just nu är det inget som rör sig framåt alls, och det är faktiskt utrikesministerns ansvar att försöka anvisa en väg framåt. Det senaste man sett – i går – är att risken finns att hela planen att gå in tillsammans med Finland också spricker. Då är det ett misslyckande för den svenska regeringen. Jag tycker nog att utrikesministern ska ta ansvar för det misslyckandet och i så fall också anvisa en väg framåt. Det är regeringen som styr riket, och det ansvaret har han.

Anf. 27 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Morgan Johansson ger en bra beskrivning av en av de allvarligaste konsekvenserna av den nya högerregeringens politik, nämligen de enorma nedskärningarna i Sveriges biståndsbudget som gör att världens fattigaste nu får betala priset för den borgerliga politiken. En grundpelare i svensk biståndspolitik har varit att 1 procent av våra totala inkomster ska gå till världens fattigaste för att göra världen mer jämlik. Det målet har funnits i över 50 år, och nu tar högerregeringen bort det. Det är en del i en mycket dålig biståndspolitik som den nya M-ledda regeringen för. I detta är jag och Morgan Johansson överens om mycket.

Samtidigt går det inte att komma ifrån Socialdemokraternas ansvar för att vi är där vi är när det gäller biståndspolitik. Under flera år förde Socialdemokraterna en politik som bäddade för denna situation. I Socialdemokraternas egen skuggbudget i höstas levde man inte ens upp till enprocentsmålet, som man ju hävdar att man värnar.

Vad har då Socialdemokraterna gjort? Det stora problemet är avräkningarna av biståndet. Den dåvarande S-regeringen använde biståndet som en kassabok att ta pengar från för att möta ökande kostnader, framför allt för flyktingmottagande. När kriget i Ukraina bröt ut drogs biståndet snabbt ned för att finansiera mottagande av flyktingar – flyktingar som aldrig kom. Men trots beslut om återföring fick neddragningarna stora konsekvenser för det svenska biståndet under förra året.

Kristdemokraterna prioriterade till exempel att få till ett tak på avräkningarna på 8 procent snarare än en biståndsbudget på 1 procent. Det var en felprioritering, men fortfarande en prioritering – som inte hade behövts om Socialdemokraterna inte ägnat sig åt så stora avräkningar. Vilket ansvar har Socialdemokraterna för neddragningen av biståndsbudgeten, enligt Morgan Johansson?

Anf. 28 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Socialdemokraterna lägger ju på 2 ½ miljarder på biståndet. Vi ökade biståndet i vårt budgetförslag, medan regeringen skar ned med 1,4 miljarder i rena siffror.

Sedan tog Håkan Svenneling upp frågan om avräkningarna, som ju sker i enlighet med de Dac-regler som finns och som alla länder gör. Jag tycker faktiskt att det är rimligt att en del av biståndspengarna ska kunna gå till att finansiera kostnader som kommer i samband med flyktingar. Så har alla tidigare regeringar, vad jag vet, också hanterat detta. Det är i enlighet med Dac-reglementet.

Det jag sa i mitt anförande var att vi socialdemokrater står upp för enprocentsmålet. Vi kommer att se till att återgå till enprocentsmålet när vi får möjlighet att styra Sverige igen, därför att för oss är det en moralisk fråga. Åtminstone en hundradel av våra samlade inkomster ska faktiskt kunna gå till de allra mest utsatta. Det behöver Håkan Svenneling inte tveka en sekund över.

Steget upp till 1 procent är dock ganska stort. Det är 7 miljarder, om man nu från ett år till ett annat skulle öka biståndet. Socialdemokraterna kommer att ta det här steg för steg. Vi tar också ansvar för att statsbudgeten totalt sett går ihop. Vänsterpartiet känner ju inte alltid det ansvaret, men det gör vi. Det innebär att när vi gör sådana här stora åtaganden genomför vi dem steg för steg, på samma sätt som när vi återupprättade enprocentsmålet i början av 2000-talet efter det att det hade avvikit medan vi sanerade statsfinanserna. Håkan Svenneling kan vara helt säker på att vi socialdemokrater håller fast vid enprocentsmålet och kommer att leva upp till det också i regeringsställning.

Anf. 29 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Om Morgan Johansson vill läsa en budget om hur man lever upp till enprocentsmålet kan han läsa Vänsterpartiets eller Miljöpartiets budgetmotioner. Jag tror till och med att Centerpartiets budgetmotion har 1 procent. Det är bara Socialdemokraterna som först säger att de vill värna det men som sedan säger: Jamen 7 miljarder blev lite mycket. Vi hade bara 2.

Sluta siffertrixa! Ni klarar inte av att leva upp till enprocentsmålet. Ni har attackerat biståndet med avräkningar under lång tid. Ni har gömt er bakom OECD-Dac. Det ledde till att ni kallade världens länder till en miljökonferens som hette Stockholm + 50. Men veckan innan hade ni skurit ned i biståndet till de länder som dök upp där. Det här är effekten av er biståndspolitik.

Detta har gett de borgerliga partierna med framför allt Sverigedemokraterna i spetsen möjlighet att attackera biståndet, vilket gjort att en 50-årig hörnsten i svensk utrikespolitik nu är borta. Det måste ni ta ansvar för. Sverige måste stå upp för biståndet.

Jag tycker att den retorik som jag hör från Socialdemokraterna är bra. Men visa den också i siffrorna och i pengarna på bordet! Läs de andra partiernas budgetmotioner så lär ni er hur man gör!

Prot. 2022/23:63
15 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 30 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Det här är klassisk vänsterpartiretorik att säga att det som de borgerliga gör på ett eller annat sätt egentligen är Socialdemokraternas fel. Det beror på att Vänsterpartiets huvudmotståndare aldrig har varit de borgerliga, utan det är vi som varit det. Det är alltid oss ni ger er på.

Jag tar naturligtvis ansvar för den budget som vi har lagt fram, och den innebär att vi successivt återgår till enprocentsmålet. Men vi är också ett parti som tar ansvar för statsfinanserna totalt sett. Vi inser att man inte kan göra detta från ett år till ett annat, utan vi trappar upp det efter hand. Vi lägger på 2 ½ miljard i vårt budgetförslag för det här året, och om vi återkommer i regeringsställning kan Håkan Svenneling vara helt säker på att vi återgår till enprocentsmålet. Men vi kommer att göra det i den takt som statsfinanserna tillåter. Tvivla aldrig på vår inriktning!
(Applåder)

Anf. 31 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Jag vill berömma Morgan Johansson och Socialdemokraterna, precis som jag berömde utrikesministern tidigare, för markörena. Det är bra att ni är så tydliga med att det finns en bred samsyn om stödet till Ukraina och om stödet för ett Natomedlemskap.

Det är också bra att Socialdemokraterna står upp för enprocentsmålet. Men här måste jag ändå flika in att det hade varit möjligt att göra det också i årets budget. Nu är Socialdemokraterna precis som vi i opposition. Vi klarade av att stå upp för enprocentsmålet. Det kostade på, men vi valde att göra det. Att stå upp nu visar att vi inte vill minska biståndet.

Det är en hållning som vi också drev under alliansregeringen. Alliansregeringen var tydlig med att stå upp för enprocentsmålet. Det är en markör som Morgan Johansson nog behöver fundera över när han hänvisar till Socialdemokraternas historia i den delen.

Herr talman! Jag måste också få ställa en fråga. Hade Sverige inte kunnat bli Natomedlem tidigare? Hade det inte varit möjligt att bjuda in till övergripande samtal tidigare än efter den 24 februari 2022? Då hade vi kanske inte stått inför den utmaning som vi just nu upplever.

Avslutningsvis: Jag hörde ingenting om nya sanktioner. Står Socialdemokraterna upp för åsikten att EU ska införa sanktioner mot IRGC samt skärpta Magnitskijsanktioner mot korruption och systematisk penningtvätt?

(Applåder)

Anf. 32 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! När det gäller den sista frågan nämnde jag terrorklassning av Islamiska revolutionsgardet i mitt anförande. Det står vi upp för.

Vid frågan om vi kunde ha blivit Natomedlem tidigare bortser man från att själva bakgrunden till att vi tog det steget var kriget och det faktum att Finland bestämde sig för att gå med i Nato. Kriget som inleddes för ett år sedan gjorde det tydligt att Ryssland inte över huvud taget respekterade den europeiska säkerhetsordningen. Det ställde hela den ordning på ända

som vi haft i Europa under decennier; den grundlades ju på 70-talet. Det gjorde att vi fick fundera igenom vår framtida hållning och hur vi skulle ha det framöver.

Jag står upp för den politik med alliansfrihet som Sverige bedrivit under 200 år. Det var ju inte vi socialdemokrater som hittade på den, utan det gjorde Karl XIV Johan. Den tjänade Sverige väl genom två världskrig och också genom alla krig på 1800-talet.

Att rycka upp den politiken för att gå över till något annat var ett jättestort steg, men vi valde att göra det när vi såg utvecklingen då Ryssland angrep Ukraina och när vi dessutom såg hur Finland gjorde sitt vägval. Det är så man måste se på detta.

Jag har redan kommenterat enprocentsmålet. Socialdemokraterna kommer att stå fast vid det. Vi lade på 2 ½ miljard i vårt budgetförslag, och vi kommer steg för steg att återupprätta enprocentsmålet i regeringsställning.

Anf. 33 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Det är intressant att Socialdemokraterna ändå hänvisar till Karl XIV Johan när det gäller alliansfriheten. Det är naturligtvis en historieskrivning som vi alla kan ställa upp på.

Herr talman! Vi såg ju faktiskt Ryssland angripa Georgien 2008. Vi såg Ryssland angripa Ukraina 2014. Det var den tidpunkt då Centerpartiet drog slutsatsen att vi måste ändra vår hållning. Vi såg att Ryssland hade andra planer.

Vi har under många år försökt – oj, så vi har försökt! – att sträcka ut en hand till Socialdemokraterna för att få igång en diskussion om vad som har gällt och om vi skulle ändra hållning i säkerhetspolitiken. Men Socialdemokraterna ville inte lyssna. Av detta skäl tycker jag att det finns skäl för dem att vara lite ödmjuka i denna del.

Anf. 34 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag redovisade bara argumenten. Det som hände för ett år sedan med ett storskaligt överfallskriget – invasionskriget – som syftar till att ta hela Ukraina var något som vi inte sett någon gång under hela efterkrigstiden. Det var detta som gjorde att vi funderade igenom vilka slutsatser vi måste dra av det.

Samtidigt fanns det en process i Finland som också spelade roll. Det faktum att Sverige inte tog steget in i Nato efter andra världskriget var bland annat hänsynen till Finland. När Finland började diskutera Nato-medlemskap fick det helt enkelt betydelse också för oss. Det är så här bakgrunden ser ut.

Jag hoppas att vi ska kunna driva processen i mål tillsammans. Just nu ser det lite svårt ut, men vi i Socialdemokraterna är fortsatt konstruktiv samarbetspartner till regeringen för att detta ska kunna drivas framåt.

Anf. 35 ARON EMILSSON (SD):

Herr talman! Då är vi samlade i kammaren för den årliga utrikespolitiska debatten i samband med att regeringen anför sin utrikespolitiska deklaration, som jag varmt välkomnar.

Inledningsvis vill jag framföra ett djupt och varmt deltagande till dem som nu lider i den humanitära katastrofen efter jordbävningarna i Turkiet och Syrien. Det är en stor tragedi, och antalet omkomna är oerhört. Sveriges initiala stöd var snabbfotat, men vi kommer också att behöva se ytterligare insatser framöver.

Herr talman! Ryssland är i dag ett onskans imperium. Om detta kan det inte råda någon tvekan efter alla massakrer, all tortyr, urskillningslösa bombangrepp på civila, kidnappningar och inte minst hotet om att använda massförstörelsevapen.

Den ryska federationen driver vår kontinent mot en helt ny säkerhetspolitisk miljö och har så gjort över tid. Kriget i Ukraina, som vi bevittnade under föregående år och bevittnar i rådande stund, saknar i många avseenden motstycke i Europas och världens moderna historia. Det är ingen slump att roten till det onda utgår från makten i Kreml. Så har det varit i flera fall genom historien, och så kommer det med stor sannolikhet också att förbli under överskådlig framtid.

En generation ukrainare strider tillsammans med frivilliga i Ukraina i detta nu för allas vår frihet. Det är en mycket imponerande bedrift som åstadkommit av Ukrainas försvarare under det gångna året. Vi måste stå upp mot den övermakt som inte dragit sig för att använda några medel för att bekämpa dem. Ukrainas försvarare stod emot det överraskande och brutala ryska angreppet den 24 februari. Man försvarade sig tappert på flera fronter, inte minst i slaget om huvudstaden, som var avgörande. Där lyckades försvaret efter blodiga strider. Till slut lyckades man tillfoga de ryska styrkorna så stora förluster att de tvingades dra sig tillbaka. Det ukrainska försvaret lyckades också på alla de andra fronterna i såväl öst som syd. Ryssland tvingades till och med ställa in tänkta operationer för att försvaret var så starkt. Därefter har Ukraina under året lyckats ta tillbaka område efter område. Ryssland har till och med fått lämna storstaden Cherson, vilket var Rysslands mest lyckade erövring. Samtidigt oroar nu återigen den ryska mobiliseringen och de nya anfallsvågorna.

Herr talman! Försvaret av Ukraina har dock inte bedrivits i ett säkerhetspolitiskt vakuum. Tack vare att Europas länder stöttat Ukraina, inte minst med vapen, har de ukrainska operationerna i många avseenden lyckats så här långt. Till dessa allierade kan vi räkna Sverige, som snabbt och med stor enighet bara dagar efter det ryska anfallet beslutade att skicka ett stödpaket innehållande vapen. Efter detta stödpaket har det blivit många fler. Det mest omfattande har beslutats av den nuvarande regeringen. I denna stund arbetar Försvarsmakten och andra myndigheter med att överföra vapen till Ukraina, bland annat 50 stycken av ett av världens modernaste stridsfordon – stridsfordon 90. Det är något att vara väldigt stolt över, men mer finns att göra. Sverigedemokraterna har tagit initiativ – och kommer att ta fler – för att underlätta för vapenexport till Ukraina och till andra stater som hotas av Ryssland eller andra aggressiva diktaturer.

Behovet av att västvärlden enas och att Sverige tydligt ingår i denna enighet har aldrig varit större. Därför är den svenska Natoansökan så viktig. Sverigedemokraterna står som en väl rotad fura bakom denna. Därvidlag kan inte råda någon tveksamhet i dag. När vi redan i december 2020 med riksdagsmajoritet deklarerade att vi behövde införa en Natooption i syfte att möjliggöra ett snabbt inträde i alliansen om behovet skulle uppstå agerade vi precis på samma sätt som Finland, vilka haft en Natooption

sedan 1995. Förra året valde vi att precis som Finland agera utifrån den här optionen och förorda att Sverige så snabbt som möjligt går med i Nato. Vid detta står vi fast. Vi kommer på alla sätt att bidra till att de sista ratificeringarna sker och att vi blir fullvärdiga medlemmar av alliansen så snart som möjligt. Det här stärker Sveriges, Europas och världens säkerhet. Det stärker också säkerheten i vårt omedelbara närområde.

Herr talman! Att vi står enade gäller inte bara i Europa. Det gäller globalt. Sverige ska stå enat bakom världens demokratier, alldeles oavsett om det gäller Israel, Sydkorea eller Taiwan. Hotet från aggressiva diktaturer har inte minskat. Vi ser i Mellanöstern hur det iranska ledarskapet fortsätter sitt förtryck. Hotet från radikal islamism har inte upphört. I Mellanöstern är det Israel som i många avseenden är de som främst står upp för demokrati och frihet. Vårt stöd till det landet får aldrig svikta.

I Asien står stater som Taiwan och Japan upp mot ett alltmer aggressivt Kina och Nordkorea. I Kina pågår en massiv upprustning. Landet bygger upp sin militära förmåga både med konventionella vapen och med strategiska kärnvapen vilka kan nå även vårt land. Kinas upprustning är ett globalt hot. Vi ska inte glömma bort att kinesiska och ryska örlogsfartyg samövade 2017 i vårt Östersjön. Kärnvapenupprustningen är massiv, och landet förväntas mer än fördubbla sina strategiska kärnvapen till 2030. Även i Arktis visar landet sina globala ambitioner. I Afrika agerar man främst ekonomiskt, men man har redan etablerat en militärbas i Djibouti. Det kan vara en tidsfråga innan vi ser kinesiska militärbaser även i Atlanten. Kina utgör också ett hot med icke-konventionella medel. Man bedriver aktivt underrättelseinhämtande mot svensk teknik liksom uppköp av strategiskt viktiga företag, inte minst inom kritisk infrastruktur. Mot det här behöver vi forma vår utrikespolitik.

Herr talman! Det ändrade säkerhetspolitiska läget behöver slutligen sätta punkt för en ordning som under decennier varit given med ett ofullständigt beredskapsarbete bedrivet av både röda och blå regeringar. Vi har avvecklat en totalförsvarsförmåga, en civilförsvarsförmåga och en civil beredskap som nu återigen visar sig vara fullkomligt nödvändiga för att samla, samordna, öva och förbereda nationen och nationens intressen i samband med att vi står inför yttre påtryckningar och en ny säkerhetspolitisk miljö. Till en dålig beredskap ska vi inte tillbaka.

Jag vill avsluta med att tacka alla som strider på Ukrainas sida. Det är ni som ytterst upprätthåller säkerheten för alla oss andra. Det är er vi ska stödja efter bästa förmåga – för en fred baserad på frihet och självständighet.

(Applåder)

Anf. 36 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Strax efter det svenska valet mördade den iranska moralpolisen Jina Mahsa Amini. Det ledde fram till stora folkliga protester i Iran, de största som setts på väldigt länge. Det ledde också till en stor debatt här i Sverige, vilket beror på att vi har väldigt många svenskanier som är engagerade i den här frågan. Jag minns väl – vilket jag tror att talmannen också gör – när vi hade interpellationsdebatt en kall tisdagskväll i november och hela kammaren var fylld med åhörare. Detta var också utrikesministerns första debatt.

Sverigedemokraterna har länge haft ett ganska kraftfullt tonläge mot den iranska regimen. Många gånger har Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna riktat liknande kritik mot den förra S-ledda regeringen. Men nu när Sverigedemokraterna är en del av det nya regeringsunderlaget utifrån sitt slottsavtal tycker jag att skärpan och tydligheten om Iran verkar avta från SD:s sida, även om Aron Emilsson tog upp det i sitt anförande.

I december fanns det en möjlighet för riksdagen att säkerställa att Sveriges position skulle vara att det iranska revolutionsgardet, kallat IRGC, ska terrorstämplas. Det är en åsikt som Sverigedemokraterna flera gånger har sagt sig stå bakom. Men i stället för att forma en majoritet med oss i oppositionen backade Sverigedemokraterna lojalt in bakom regeringens betydligt mer otydliga ståndpunkt att regeringen ska undersöka förutsättningarna för en terrorlistning. Det har gjort att vi har hamnat i ett läge där Sverige nu väntar på alla andra EU-länder innan vi eventuellt kan tänka oss att terrorklassa revolutionsgardet. Det är en mycket svag och otydlig position, särskilt som den iranska regimen fortsätter att avrätta fredliga demonstranter. Är er lojalitet mot regeringen viktigare än det iranska folkets kamp för frihet? Vad krävs för att Sverigedemokraterna ska rösta för att terrorstämpla det iranska revolutionsgardet, IRGC?

Anf. 37 ARON EMILSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag tackar Håkan Svenneling för en väldigt angelägen och aktuell fråga. Sverigedemokraterna har bidragit till att skärpa den svenska ståndpunkten. Det har vi aktivt gjort inte minst i samband med sammanträden i EU-nämnden då en ursprunglig ståndpunkt från regeringen varit alltför vag i våra ögon. Därmed har vi också drivit på för att skärpa ståndpunkter. Det kommer vi att behöva fortsätta göra. Vi har en rad initiativ som vi ser framför oss, inte minst om att den juridiska analysen av vad det innebär att terrorstämpla IRGC måste bli klar snarast möjligt. Vi får inte hamna i en situation där Sverige enbart duckar bakom att det finns ett fåtal EU-länder som inte är beredda att gå hela vägen för att man är rädd att det inte ska slå på rätt sätt, rädd för motangrepp eller vad det nu kan handla om.

Vi måste våga vara framåtlutande i detta. Analysen behöver bli klar i närtid och skyndsamt. Om den skulle peka på att det finns något som gör att ytterligare sanktioner mot IRGC som helhet eller terrorklassning skulle innebära några problem får man naturligtvis tackla det. Men utifrån vad vi har sett finns det stora behov av att terrorklassa och sanktionera organisationen och enheten som helhet och inte enbart enskilda individer.

Jag följer det noga. Jag hoppas att vi kan komma fram till en lösning där både Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet står enade i att vi behöver gå med kraft framåt mot den iranska regimen och stå upp för alla dem som lider under förtrycket som pågår. Jag välkomnar om vi kan hitta gemensamma lösningar i detta.

Anf. 38 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Sverige är ordförandeland i EU. På måndag ska utrikesminister Billström resa ned till Bryssel för utrikesministrarnas möte där. Iran är inte på dagordningen på måndag.

Trots det kommer det att hållas stora demonstrationer i Bryssel just till förmån för det iranska folket. Det visar tydligt på den dissonans och miss som finns från ledande europeiska politiker mot det iranska folket och också alla exiliranier som finns här.

Det är bra att Aron Emilsson fortfarande står kvar vid att ni vill terrorklassa. Sverigedemokraterna har väldigt tydligt ett val här. Antingen kommer ni att följa slottsavtalet och vara extremt lojala mot regeringen i dess utrikespolitik, eller så kommer ni att visa på att Sveriges riksdag formar utrikespolitiken.

Det kan vi göra genom att det finns en majoritet i riksdagen för att terrorklassa revolutionsgardet. Låt oss då använda den. Jag förstår om ni vill vänta lite, men 2023 är ett långt år. Det kan fortsatt gå att terrorklassa.

Anf. 39 ARON EMILSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag kan bara återupprepa att jag ser en rad initiativ framför oss som vi kan behöva ta i dialog med regeringen och att bevaka i utrikesutskottet. Det gäller både terrorklassning och sanktionering av IRGC som helhet. Det gäller också hur bilaterala relationer och avtal med Iran kan komma att se ut framåt så länge regimen upprätthåller förtrycket mot civilbefolkningen och alla de oppositionella som finns i landet.

Det är uppenbart så att vi har ett nära och ska ha ett fullgott samarbete med regeringen i det utrikespolitiska häradet. Det kommer vi att fortsätta att ha. Det innebär inte, vilket är tydligt i Tidöavtalet, att vi inte har möjlighet att driva en aktiv opposition och opinion i de frågor som inte ramas in av Tidöavtalet, i budgetförhandlingarna eller i andra avseenden.

I så många avseenden vi kan ska vi försöka att komma överens. Där vi inte kan göra det kommer vi att driva en aktiv och tydlig opinion.

Anf. 40 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Det är intressant att lyssna till Aron Emilsson. Han säger att SD är en väl rotad fura när det gäller Natofrågan. Vi välkomnade att Sverigedemokraterna var redo att ställa upp på en Natooption som vi föreslog och tidigare hade föreslagit. Ni ställde ändå upp och röstade för vår motion 2020.

Sedan gäller det detta med väl rotad fura. För ett år sedan diskuterade vi en fråga om balans mellan stormakter. Då hade Sverigedemokraterna strukit bort det från sin hemsida. Nu tittade jag på Sverigedemokraternas idéprogram. Där står det väldigt tydligt att Sverigedemokraterna är öppna för möjligheten att skapa en nordisk försvarsallians. Skulle detta mål visa sig omöjligt att förverkliga bör utgångspunkten för den svenska försvars- och säkerhetspolitiken vara att sträva efter alliansfrihet i fred syftande till neutralitet i krig.

Herr talman! Det är en formulering som försvann för länge sedan ur den svenska säkerhetspolitiska doktrinen. Men det finns fortfarande kvar. Eftersom man nu från Sverigedemokraternas sida ändå valt att ställa upp på Natomedlemskap efter den 24 februari i fjol har kanske valplattformen förändrat bilden. Men, herr talman, jag kunde inte hitta det när jag läste valplattformen. Tillåt mig att ställa mig frågande till den väl rotade furan när det gäller synen på Nato från Sverigedemokraternas sida.

Herr talman! När det gäller frågan om SD:s historia och viljan att vara aktiv för att stötta medlemskapet måste man göra upp med sin fajt mot muslimer. Det är en del av Sverigedemokraternas raison d'être. Gör upp med det, Aron Emilsson!

Prot. 2022/23:63
15 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 41 ARON EMILSSON (SD) replik:

Herr talman! Ett av de första verksamhetsbesöken och möten jag genomförde efter mitt riksdagsinträde var inte minst att samtala med en imam i Storstockholmsområdet för att se över hur man kan hitta samförstånd i ökade spänningar. Det tror jag är möjligt även om man har olika religioner, olika bakgrunder och olika uppfattningar i olika frågor. Det tror jag att vi kan behöva göra även om vi kan vara kristallklara i att vi aldrig ska böja oss eller buga för islamistiska provokationer eller något annat av den arten som vi ska ge utrymme för i Sverige.

Jag tror att vad Kerstin Lundgren åsyftar med de tidigare formuleringarna är det som finns i principprogrammet. Principprogrammet är ett i mångt och mycket tidlöst dokument som inte uppdateras särskilt ofta. Det kan vara den enkla förklaringen till att de gamla formuleringarna helt enkelt ligger kvar i programmet.

Vår valplattform däremot ska mig veterligen utgå från de aktuella omständigheterna och den tydliga omsvängning vi gjorde efter att verkligheten förändrades inte minst sedan ett år tillbaka i och med Rysslands invasionskrig mot Ukraina och vår omprövning i Natofrågan. Det känner jag mig övertygad om.

Det som vi nu börjar se är att vi håller på att formulera och formera ett ytterligare utökat, fördjupat och vidgat nordiskt säkerhets- och försvarssamarbete. I och med Natointrädet bygger vi en stark inte minst nordisk-baltisk försvarsdimension inom Nato. Det kan vi göra även om vi går in med 360-gradersperspektivet och solidaritetsförklaringen till att vara en del av Nato som helhet. Det är ändå inte inaktuellt i det avseendet.

Anf. 42 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Jag sökte under utrikes, säkerhet och försvar, men jag såg ingenting om Natomedlemskapet i valplattformen. Men det är möjligt att det stod i något annat avsnitt som jag inte kunde upptäcka.

Herr talman! Vi ska inte böja oss för islamister. Vi ska inte böja oss för extremister i någon form. Men vi ska heller inte söka polarisera samhällen med religion som vapen. Är det inte just den linjen som Sverigedemokraterna söker välja, även om Aron Emilsson här säger att han har besökt en imam?

Det är ofta just uttrycket att muslimer är ett hot som Sverigedemokraterna driver. Är det inte just i den kontexten som justitieutskottets ordförandes kommentarer om att bränna hundra koraner till ska ses som så allvarligt? Ta avstånd också från det, Aron Emilsson!

Anf. 43 ARON EMILSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag börjar där Kerstin Lundgren avslutade. Det är fundamentalt att vi under alla omständigheter vid alla tänkbara tillfällen står upp för och försvarar vår ovillkorliga yttrandefrihet inskriven i grundlagen. Det kan man göra. saker som är tillåtna är många gånger tillåtna även när de inte är lämpliga.

Det här uttalandet är också ryckt ur sitt sammanhang. Richard Jomshof uttryckte att det är en huvudlös, antiintellektuell metod som inte bör användas för att försöka söka provokation med yttrandefriheten som avstånd. Men även om det inte är lämpligt så är det tillåtet. Så lyder vår grundlag i det här avseendet. Det måste vi vara noga med att förklara för dem som undrar.

Samtidigt tror jag att det är kristallklart för alla som lyssnar på mina uttalanden att jag har fördömt de provokationer som har skett i form av koranbränningar, upphängning av dockor, islamistiska påtryckningar eller huvudlösa motkrav från intressen hos främmande makt. Det går att göra. Vi kan hålla två tankar i huvudet samtidigt.

Anf. 44 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! Imperialism – det är det ord som bäst beskriver Putins tankegods när han tar sig rätten att attackera ett fritt demokratiskt grannland som Ukraina.

Det handlar om alla folks frihet. Alla ockupationer är olagliga och måste upphöra. Det ukrainska folket har det senaste året visat att de vägrar låta sig kuvas av despoten Putins imperialistiska ambitioner. Med stöd från omvärlden har de heroiskt stått upp för att försvara sitt land mot en hänsynslös och brutal angripare som inte drar sig för att dagligen begå tusentals krigsbrott.

Kreml har under lång tid styrt Ryssland i en riktning som är reaktionär, konservativ och patriarkal. Ryssland förtrycker oppositionella och människorättsförsvarare samt agerar aggressivt mot sina grannländer och spelar en destabiliserande roll i världspolitiken.

Omfattande sanktioner mot Ryssland har tillsammans med vårt militära stöd varit viktiga för den ukrainska militärens framgångar, såsom återtagandet av staden Cherson. Men nu avgörs långsiktigheten i vårt stöd. Nu krävs det mer än militära resurser för att klara motståndskraften, särskilt som den ryska militären medvetet siktar in sig på civila mål såsom energiförsörjning. Därför är enighet både i Sverige och i EU viktigt för det ukrainska folket, och i Sverige är den enigheten stor.

Men Sverige behöver ta ett större grepp. Många av de som slåss har anhöriga som befinner sig här i Sverige. Sverige behöver bli bättre på att ta hand om de kvinnor och barn som söker skydd undan Putins bomber.

Regeringen säger sig vilja se ett långsiktigt och sammanhållet stöd till Ukraina. Låt det bli ett stöd till hjälp i alla delar – både till ukrainska soldater som strider för fred och frihet och till alla civila som gör motstånd på plats. Men låt det också bli ett stöd till alla kvinnor och barn som är på flykt och nu befinner sig här i Sverige. Stöd till ukrainska flyktingar är också stöd till byggandet av framtida goda relationer mellan Sverige och Ukraina för lång tid framöver.

Herr talman! Som en reaktion på Rysslands attack på Ukraina bestämde sig Sveriges två största partier för att byta åsikt om den svenska alliansfriheten, som har skyddat oss undan krig och konflikt i över 200 år. Efter sitt beslut bestämde sig den då socialdemokratiska regeringen för att ansöka om medlemskap i Nato.

Trots blåögda förhoppningar om en snabb anslutningsprocess har det blivit precis tvärtom. Redan dagarna innan ansökan lämnades in – faktiskt samma dag som riksdagens samtliga partier lämnade sin säkerhetspolitiska rapport – meddelade Turkiets president Erdoğan att han motsätter sig medlemskap för Sverige och Finland. Det blev startskottet för en diplomatisk cirkus som fortfarande pågår, särskilt efter att den dåvarande utrikesministern Ann Linde undertecknade ett memorandum, ett slags avtal, med Turkiet och Finland. Och det är en cirkus som verkligen har fortsatt under den nuvarande utrikesministern Tobias Billström.

Svenska folket har bara kunnat stå vid sidan av och undra vad det är som pågår med deras demokratiska fri- och rättigheter, med rättssäkerheten vid migration och med Sveriges internationella röst för fred, frihet och mänskliga rättigheter. Allt detta är värderingar som har hamnat i papperstuggen för att blidka president Erdoğan – utan någon vidare framgång.

Så vilka är då de dolda makthavarna som har bestämt att Sverige ska gå med i Nato? Jag tänker lista tre, som ingen medborgare har röstat på men som har utövat stort politiskt inflytande både i Sveriges ansökan och i att inskränka våra rättigheter.

Den första är Oscar Stenström. Oscar Stenström är en socialdemokratisk politruk som kallades hem från ambassadörsposten i Chile när Magdalena Andersson blev statsminister. Han fick då posten som statsministerns statssekreterare.

När Natoprocessen drog igång var han drivande i att ändra uppfattningen om ett svenskt Natomedlemskap. När sedan förhandlingarna med Turkiet startade blev Stenström den som fick ansvaret för att leda dem. Stenström har länge betecknats som en högersosse, men att han skulle vara så långt till höger att han kunde överleva ett regeringsskifte och sitta kvar var det nog få som kunde förutse.

Vi vet relativt lite om Stenströms arbete, men genom att han har mejlat vissa uppgifter till sin privata mejladress har en sammanställning av hur mycket Sverige har gjort för att blidka Turkiet kommit ut. Sammanställningen ger intrycket av att myndigheternas frihetsgrader kanske inte är så stora när det gäller beslut om Turkiet. Mest anmärkningsvärd är nog räknesnurren över hur många kurder och oppositionella som Sverige har utvisat till Turkiet. Det är en kravlista som Turkiet ständigt ändrar och vars dagsnotering är 130 personer.

Den andra dolda makthavaren som styrt och ställt i den svenska Natoprocessen är Natos generalsekreterare, norrmannen Jens Stoltenberg. Stoltenbergs roll har framför allt varit att gå Turkiets ärenden och tvinga Sverige och Finland till förhandlingsbordet. Generalsekreterare Stoltenberg hade kunnat fokusera på Natos så kallade open door policy och samlat alla andra Natoländer mot Turkiets krav. I stället har han gång på gång upprepat att Turkiet har ”legitima säkerhetskrav” att ställa på Sverige och Finland. Jens Stoltenberg har därigenom blivit Erdoğan's hantlangare för att jaga kurder och oppositionella, ja alla som Erdoğan definierar som terrorister.

Under konferensen Folk och Försvar lyssnade jag på Stoltenberg. Det var många vackra ord om demokrati, men när det kom till Turkiet och varför Sverige och Finland ska förhandla med Turkiet var svaren få.

Varför gör då Stoltenberg så här? Sannolikt för att det är Turkiet, inte Storbritannien eller Frankrike, som är Natos näst största medlem efter

USA, med ett stort inflytande över Nato och dess generalsekreterare. Så här i efterhand kan en fråga sig om generalsekreterare Stoltenberg lurade Sverige och Finland när han forcerade att memorandumet skulle skrivas under i Madrid. Vänsterpartiet varnade redan då för konsekvenserna av avtalet, och tyvärr visar sig det att vi har fått rätt. Den nya M-ledda regeringen har uppenbarligen inga problem med att attackera grundlagsskyddad yttrandefrihet.

Den tredje makthavaren som drev på för ett svenskt Natomedlemskap är medierna. Många frågar sig nog vem det var på SVT som bestämde sig för att Sverige skulle gå med i Nato, för våren 2022 var svensk nyhetsrapportering om Nato verkligen bedrövligh. Varje dag toppades nyheterna av frågan om hur många centimeter närmare ett medlemskap Sverige var. Först efter att ansökan var inlämnad vaknade medierna yrvaket till och började rapportera om kärnvapen, utländska baser och Turkiets bristande demokrati.

Medieforskare kan säkert bättre än jag beskriva vad som hände, men det var inte svenska mediers bästa stund i granskande journalistik. Det ledde fram till att vi fick en ny lag om utlandsspioneri, som gör det svårare för just journalister att granska Sveriges relationer med andra länder, såsom Turkiet.

Det är uppenbart att de dolda makthavarna har haft stort inflytande över den svenska Natoprocessen. Det vore därför bättre om vi stannade upp en stund och funderade på om vi, oavsett om vi är för eller emot ett Natomedlemskap, ska krypta på detta sätt för despoten Erdoğans Turkiet. Jag tror att utrikesministern i dag gör oss en björntjänst när han lägger Natopropositionen på riksdagens bord. Det riskerar att leda till att Erdoğan kan sätta ännu mer press på den svenska Natoansökan.

Herr talman! Det sista ämne jag tänkte ta upp i dag är Iran. Det gjorde jag redan i mitt första inlägg här i kammaren denna mandatperiod. Jag är glad över alla som har stått upp efter mordet på Jina Mahsa Amini för att det ska få betydelse. "Zan, zendegi, azadi" och "jin, jiyan, azadi" är ord som har blivit märket för dessa protester.

Anf. 45 TALMANNEN:

Jag vill påminna om att det finns en gräns för hur mycket man bör kommentera enskilda tjänstemän i Regeringskansliet i en debatt i riksdagens kammare och att det är en fin balansgång, som framgår av ordningsreglerna. Jag kommer att noga övervaka detta under den fortsatta debatten.

Anf. 46 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Tack för den kommentaren, för det var nämligen precis detta som föranledde mig att begära replik! Jag hade inte tänkt göra det annars.

Håkan Svenneling försöker på det här sättet hänga ut en enskild tjänsteman – som dessutom inte kan försvara sig. Han finns inte här i kammaren. Vi andra, som är politiker och deltar i debatten, kan ju försvara oss. Vi kan begära repliker, men det kan inte Oscar Stenström göra. Jag tycker att Håkan Svenneling här går långt över gränsen för hur man ska göra i en sådan här debatt.

Jag vill också säga i sak att det inte finns någon stor konspiration. Det lät på Håkan Svenneling som att det här är dolda makthavare som har

bestämt saker och ting i slutna rum, vad det nu kan vara – Illuminati eller någonting.

Det finns inga konspirationer eller dolda makthavare; det kan jag säga i kraft av att jag faktiskt har varit med under hela processen. Jag var justitie- och inrikesminister under processen. Jag satt med dåvarande statsministern, försvarsministern och utrikesministern och med våra centrala myndigheter under hela processen. Jag var också med om att åka ut i det socialdemokratiska partiet och diskutera detta under hela våren för att stämma av var vi skulle landa i frågan.

Det finns inga dolda makthavare. Vad det handlar om är att vi såg hur Ryssland angrep Ukraina och hur Finland gick in för ett Natomedlemskap. Vi drog då slutsatsen att det som för framtiden tjänar Sverige bäst från säkerhetssynpunkt är att också Sverige söker Natomedlemskap.

Alla de här argumenten har varit öppna för hela svenska folket att ta del av. De har dessutom prövats i ett val så sent som i höstas, där Vänsterpartiet för övrigt gick bakåt.

Nej, det finns inga konspirationer här och inga dolda makthavare. Det tycker jag att Håkan Svenneling ska ha klart för sig.

Anf. 47 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Jag var också med i de säkerhetspolitiska samtalen. Jag var också med och upplevde hur de säkerhetspolitiska samtalen kortades, trots att det fanns saker på vår agenda som vi behövde titta på. Jag var också med och hörde hur man slog bort att det skulle bli problem med Turkiet och Ungern. Det är därför vi sitter här i dag. Det är därför utrikesministern sitter i skiten, och där sitter han fast. Det är därför Morgan Johansson säger att detta ligger på is, att det inte kommer att hända någonting med den svenska Natoansökan.

Nu har vi fått berättat för oss att den svenska riksdagen också ska rösta om detta, trots att det inte har någon betydelse eftersom bara 28 av 30 länder har godkänt Sveriges Natoansökan. Vänsterpartiet och Miljöpartiet lyckades med precision peka ut 2 av 30 länder och säga att dessa kommer att bli problemet. Alla sa: Nej, det kommer inte att hända. Jag tror att det är väldigt viktigt att komma ihåg det för historieskrivningen.

Det är därför jag menar att vi måste prata om vilka makthavare, som svenska folket inte har valt, som ligger bakom detta. Jens Stoltenberg är i högsta grad ansvarig för att Sveriges säkerhetssituation är så dålig som den är just nu. Det har han bidragit till genom de råd han gav till den socialdemokratiska regeringen och de råd han har gett till den nya moderatledda regeringen.

Morgan Johansson har ju rätt: Han var med själv. Han är ansvarig för att vi sitter där vi sitter.

Det jag kräver är att vi ska gå tillbaka till det svenska signumet trovärdig diplomati, att vi är trovärdiga i vår utrikespolitik och för den på ett lugnt och sansat sätt. Det gör vi inte längre. Morgan Johanssons och Billströms Twitterkonton är två väldigt bra exempel. Jag tror att det skulle behövas mer av det.

Jag menar att det är viktigt att belysa makthavares roll när de är välavlönade tjänstemän i Regeringskansliet. Då förtjänar man att granskas. Det är bra om svenska medier gör det, och det är bra om svenska politiker också gör det.

Anf. 48 TALMANNEN:

Jag vill uppmana ledamöterna att använda ett vårdat språk och undvika alltför vulgära formuleringar.

Anf. 49 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Det jag reagerar på är att Håkan Svenneling försöker få det till att en statssekreterare i Regeringskansliet eller Natos generalsekreterare skulle ha bestämt eller varit avgörande för att vi sökte medlemskap i Nato. Så var det inte. Det avgörande var Rysslands anfall på Ukraina och att Finland då satte igång en diskussion hos sig.

Diskussionen har varit öppen från första stund. Argumenten har vägts från första stund. Svenska folket har också genom sin valhandling under hösten kunnat reagera på detta.

Vi är vana vid att det är högern som skapar och driver en massa konspirationsteorier, med Qanon, fake news och alltihop. När man då hör en vänsterpartist stå och försöka få ut motsvarande konspirationsteorier måste man faktiskt reagera. Det var därför jag begärde replik.

Anf. 50 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Morgan Johansson verkar vara intresserad av att diskutera både partisplittringen 1917 och konspirationsteorier med mig i dag. Det är intressant att se detta från Socialdemokraterna.

Jag menar inte att det är en konspiration. Det är Socialdemokraterna som har bytt fot i Natofrågan, och det är därför Sverige är på väg mot Nato. 90 procent av oss här inne kommer att rösta för det. Jag har inget problem med det, för det är det som är demokrati. Men ni fattar ju inte att ni har att göra med en auktoritär ledare i president Erdoğan som krymper demokratin dag för dag. Nu ger vi honom verkligen guldfatet genom att rösta om detta innan han har godkänt oss.

Det var ingen sjyst debatt våren 2022. Den säkerhetspolitiska rapporten innehåller inga argument mot en Natoansökan – man kan leta med mikroskop. Turkiet omnämns inte i rapporten, förutom i Vänsterpartiets reservation. Så var samtalet 2022. Det får konsekvenser i dag. Det gör att vi sitter i skiten, och där sitter vi fast.

Anf. 51 TALMANNEN:

Jag erinrar åter om betydelsen av att välja sina ord i kammaren.

Anf. 52 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Ofantligt många människor kämpar i dag globalt för sin överlevnad, för att återfå hoppet om en bättre framtid för sig, sina barn och sina nära. Just nu söker vi alla ta in det mänskliga lidande som följer på den förskräckliga jordbävningen i sydöstra Turkiet och nordvästra Syrien. Våra tankar är med alla drabbade, och självklart ska Sverige bidra till att lindra.

Världen har att hantera multipla kriser. Vi upplever krig, konflikter, klimatförändringar, pandemier, naturkatastrofer, växande förtryck och ofrihet. Mänskliga rättigheter och demokrati fortsätter att backa. Autokratier och diktaturer är verkligheten för 70 procent av världens befolkning.

Det talas om toxisk polarisering, kopplad till kultur, religion med mera, som driver på denna utveckling.

Den internationella rättsordningen har under lång tid underminerats utan att vi förmått reagera eller agera. Ska gällande multilaterala ordning överleva får inte lösningarna formas för att passa förtryckarstaterna, majoriteten av världens länder. Här råder en global strid där vi måste stå upp för de regelverk vi varit med om att forma, som bidragit till ökad frihet och välfärd och lyft så många människor ur fattigdom och hopplöshet. Centerpartiet vill se Sverige stå upp för de multilaterala systemen och för FN, även om vi ser hur tilltron eroderas.

Sveriges röst måste vara stark och tydlig för oberoende rättssystem och demokrati. EU är vår viktigaste utrikespolitiska arena. Vi ska aktivt medlikasinnade stärka demokratier och EU:s röst för lösningar som också främjar frihet och hållbarhet. Vi ska stå starkare mot autokrater och diktatorer oavsett var de har sitt säte. Vi ska stå upp för politiska fångar, journalister och MR-försvarare som Navalnyj, Kara-Murza, Bjaltjanski, Protasevitj, Djalali, Dawit Isaak och Gui Minhai.

När länder som Ryssland, Belarus, Iran, Kina och andra griper och fängslar frihetens röster ska vi tala och handla. Världens demokratier måste samla sig för att ge demokratier röst – för mänskliga rättigheter och mot förtryck. Vi ska stå upp när demokratier hotas, som Taiwan, genom att stärka diplomatisk närvaro genom ett House of Sweden. Här förväntar jag mig mer av regeringen.

Herr talman! År 2022 var året då den svenska säkerhetspolitiska linjen lades om, detta efter flera år av oenighet då de socialdemokratiska regeringarna, trots Rysslands illegala annektering av Krim och krig i östra Ukraina, vägrade bjuda in till samtal om säkerhetspolitiken och om Nato. De höll envist fast vid att alliansfriheten tjänade Sveriges säkerhet väl och byggde sin hållning och sitt Natonej på Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Sverigedemokraterna.

Detta är nu historia. Efter Putins och Rysslands provocerade och brutala militära angrepp på Ukraina blev det uppenbart för de flesta att vår alliansfrihet varken tjänade Sveriges eller våra grannars säkerhet mot ett aggressivt Ryssland. Ryssland har med sitt erövringskrig mot Ukraina visat total avsaknad av respekt för internationell rätt, ingångna avtal och löften. Ryssland ger med sitt krig neokolonialismen ett tydligt ansikte.

Sverige kunde efter samtal förra våren i bred enighet lämna in vår ansökan tillsammans med Finland om att ansluta oss till Nato. Vi fick inviteestatus vid Madridmötet i fjol. Sverige har inom kort uppfyllt vår del av det trilaterala memorandumet. Då kan och ska vi också ratificera, precis som regeringen aviserar i mars. Det välkomnar vi.

Sedan förväntar vi oss att de länder som välkomnade oss också ska slutföra processen, så att Natos öppna dörr bekräftas för Sverige och Finland i Vilnius i början av juli. Som Natomedlemmar kommer vi att vilja delta fullt ut för att stärka Nato. Nato stärker vårt försvar och vår säkerhet men också vår utrikespolitik. Och vi bidrar till att stärka de värden som just FN och Nato grundades på – demokrati, frihet och mänskliga rättigheter.

Dessa värden går Ryssland i krig mot i Ukraina. Georgienkriget 2008, följt av det militära angreppet på Ukraina och ockupationen av Krim 2014 visade Rysslands imperieväg. Kreml vill erövra hela Ukraina, splittra väst,

stänga Natos öppna dörr och rulla tillbaka länders Natoval. De vill fortsätta sitt imperiebygge och forma en auktoritär världsordning.

Ukrainas folk har med gigantiska uppoffringar, med blod, svett och tårar, stått emot det ryska militära angreppskriget. Väst har enats i vårt stöd till Ukrainas självständighet. Vi kan och ska göra mer för att Ukraina ska vinna såväl kriget som freden.

Här krävs uthållighet och långsiktighet, med målet att Ukraina också ska kunna bli EU-medlem. En modern Marshallhjälp krävs för det och för återuppbyggnad. Så långt möjligt ska ryska frysta tillgångar gå till återuppbyggnad av Ukraina.

Medlemskap önskas även av Moldavien liksom Georgien och är fokus för vårt stöd till dem. Det är inte villkorslöst men är, i likhet med för andra kandidatländer, en väg framåt mot fungerande rättsstat, mänskliga rättigheter och demokrati.

Svensk utrikespolitik kommer att ha starkt fokus på närområdet och Ukraina. Centerpartiet delar den synen men vill också se att regeringen vårdar och uppdaterar det som återstår av det östliga partnerskapet och att man orkar se världen. Sverige har investerat i långvariga relationer med många som, likt Ukraina nu gör, kämpat för sin självständighet. Det gäller inte minst i globala syd.

Sverige har bistått för att skapa förutsättningar för människor som lever i fattigdom och förtryck att förbättra sina levnadsvillkor. Vi har stärkt flickors och kvinnors ställning med skolgång och SRHR. Vi bistår också till klimatanpassning och klimatåtgärder.

Sverige får inte förlösa vårt förtroendekapital, vår investerade tid och våra satsade skattepengar i en tid med multipla kriser och utmaningar genom att minska vår närvaro och vårt bistånd. Sverige ska stå upp för ett bistånd på 1 procent. Mycket mer om det kommer Anna Lasses att beröra i sitt anförande.

Fru talman! Sverige och EU måste se att våra intressen gynnas och stärks av global närvaro, globalt engagemang och utåtriktad utrikespolitik. Isolationism kan aldrig vara lösningen på dagens globala och multipla utmaningar. Vi måste se det globala fälttåg som Kina och Ryssland bedriver för sin sak. Tillsammans med likasinnade måste vi ställa upp för att ge dem som kämpar för sin frihet hopp om en alternativ väg framåt.
(Applåder)

Anf. 53 MAGNUS BERNTSSON (KD):

Fru talman! Vi lever i en turbulent tid. Auktoritära stater utmanar ständigt den regelbaserade världsordningen. Ryssland har satt världen i brand genom sin orättfärdiga attack mot Ukraina. Kinas agerande i Taiwansundet och Irans brott mot sin egen befolkning och inblandning i ett flertal kriser är också exempel på detta. Det har lett till ackumulerade och näst intill permanenta kriser.

Säkerhetsaspekter måste nu kopplas till långt fler politiska sakområden än tidigare, såsom energi, livsmedel och kritisk infrastruktur. Ja, listan kan göras mycket lång.

Allt detta påverkar också vårt land, inte minst genom vår ansökan om att tillsammans med Finland bli medlemmar i Nato.

Fru talman! Vi känner alla här en avsky inför Putins fullskaliga krig i Ukraina men också en beundran för alla ukrainare som i ett helt år kämpat dag och natt mot en angripare som drömmer om att återskapa ett ryskkontrollerat imperium och en intressesfär av gammal sovjetisk natur. Putins ambitioner sträcker sig långt utanför Rysslands gränser och utgör ett betydande hot mot hela Europa, inte minst mot oss här uppe i norr. Det är därför ingen överdrift att säga att Ukraina även utkämpar vår strid.

Putin har offrat många ryska liv, och Ryssland har brutit mot alla de lagar som gör oss till människor, inklusive de internationella lagar som ska skydda civilbefolkning. De skyldiga måste ställas till svars, och historiens dom kommer att bli hård.

Den svenska regeringen aviserade nyligen att Sverige bland annat skickar artillerisystemet Archer och stridsfordon 90 till Ukraina för att ge dem större möjligheter att försvara sig och kasta ut angriparen. Det är glädjande att det görs med stöd av en enig riksdag och ett solitt stöd hos svenska folket.

Den ryske diktatorn förväntade sig inte den styrka som det ukrainska folket har visat. Han förväntade sig inte heller den enighet som Europas demokratier tillsammans med USA visat genom vårt stöd till Ukraina. Vårt stöd kommer att fortsätta även efter att Ryssland fått lämna Donetsk, Luhansk, Krim och allt annat ukrainskt territorium. Vi ska hjälpa Ukraina att bygga upp sitt land igen och bistå dem på vägen till ett medlemskap i Europeiska unionen.

Fru talman! De iranska folken förföljs i dag av den egna regeringen. Det revolutionära gardet är regimen förlängda arm. De arresterar, torterar och förtrycker iranska demonstranter, inte minst kvinnor som vågar stå emot regimen krav på att kvinnor ska tvingas täcka hår och ansikte.

Samtidigt som det revolutionära gardet förtrycker den iranska befolkningen sponsrar de och stöder islamistiska terrorgrupper i Jemen, Syrien, Libanon med flera. Flera länder, däribland USA, har därför redan terrorstämplat det revolutionära gardet. Det är dags att hela EU-kretsen gör det samma.

Den iranska regimen har även under flera år försökt tillverka kärnvapen. Detta är ett hot mot inte minst staten Israel och dess huvudstad Jerusalem. Västvärlden har trott sig kunna styra Irans kärnenergiprogram mot ett civilt bruk genom ett avtal i utbyte mot sanktionslätnader. Dessa förhandlingar, som leds av EU, ligger just nu på is, men de bör avslutas även i formell mening.

Fru talman! Behoven runt om i vår värld är enorma. Civilsamhällets aktörer inom bistånds- och utvecklingssamarbetet spelar en avgörande roll för tusentals människor runt om i vår värld. De finns på plats i Turkiet och Syrien och bistår jordbävningsdrabbade. De finns i Demokratiska republiken Kongo och ger vård till våldsutsatta kvinnor. I Tanzania bistår de med sjukvård till fattiga.

I anslutning till Tidöavtalet kom partierna överens om en ny inriktning för biståndet. I Bana för biståndet framgår det att biståndet ska reformeras och att andelen bistånd som kanaliseras via civilsamhället ska öka.

I årets statsbudget är biståndsanslaget fortsatt högt, 56 miljarder fryst på tre år eller 0,88 procent av Sveriges bruttonationalinkomst. Det innebär att endast Luxemburg ger en större andel än Sverige. Kristdemokraternas mål är dock att återgå till enprocentsnivån.

Det finns ett annat parti som också säger sig vilja återgå till enprocentsmålet. Men jag menar att man har förlorat all trovärdighet när man inte ens lyckas nå dit i sitt eget budgetförslag, trots att de enda man behövt förhandla med är sig själva.

Vi kristdemokrater har även drivit igenom att ett tak på 8 procent ska införas för hur stora avräkningar som får göras från biståndet för kostnader för flyktingmottagande i Sverige. Våren 2022 drog den socialdemokratiska regeringen utan förvarning in 17 procent av biståndet till avräkningar för mottagandet av ukrainska flyktingar. Med detta tak blir det alltså mer pengar till bistånd i år än förra året.

Fru talman! I östra delen av Demokratiska republiken Kongo pågår sedan många år våldsamma konflikter som drabbar civilbefolkningen hårt. Det könsbaserade våldet är utbrett, och sexuellt våld är en del av krigföringen. Situationen på marken är komplex, och det finns över 120 olika rebellgrupper som opererar i landet.

Konflikterna beror på många saker, däribland illegal handel med mineralfyndigheter, där ofta väpnade grupper exploaterar civilbefolkningen för att skapa inkomster. Detta har inneburit ett ökat antal internflyktingar i landet. I dag är de fler än 5,6 miljoner, vilket är den största krisen i sitt slag på kontinenten.

I december kommer det att ske ett val i landet. Men fortsätter oroligheterna riskerar valet att skjutas upp. För att säkerställa valet behövs aktörer med hög grad av tillit lokalt som kan bidra som lokala valobservatörer, såsom kyrkan och det lokala civilsamhället, som har en stor tilltro hos lokalbefolkningen. Här kan Sverige hjälpa till.

Fru talman! Jag har varit i kontakt med borgmästaren i Adana och med regionala företrädare från Gaziantep. Det är platser som i dag genomgår mycket svåra tider. De är tacksamma för den hjälp som hittills förmedlats, men det är näst intill omöjligt att ta in hur ofantligt många byggnader som kollapsat och lämnat hundratusentals människor utanför i snö och kyla. De behöver nu vinterkläder, tält, madrasser, filter, spisar, generatorer och matpaket, och i det långa loppet behövs det mycket mer.

Fru talman! Jag skulle vilja hinna prata om många fler saker: EU, Moldavien, Kaukasus, klimatet, handeln, Afghanistan, Västafrika, Afrikas horn med mera. Men jag får återkomma till detta i andra sammanhang. Nu vill jag avsluta med att tacka utrikesministern för utrikesdeklarationen. (Applåder)

Anf. 54 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Jag hängde inte riktigt med i hur Magnus Berntsson räknar när han får det till att det blir mer pengar när man sänker biståndet, men han får kanske tid i senare inlägg att lägga ut den texten.

Jag funderar på Israel, som nu har fått den mest högerextrema regeringen i landets historia. Den korruptionsmisstänkte Benjamin Netanyahu har än en gång återtagit makten, denna gång med mer extrema partier än någonsin. För att få ihop sin regering har extrempartierna i bosättarrörelsen fått makten över viktiga områden som inrikes-, försvars-, bostads- och markfrågor, för att bosättarhögern ska kunna utöka bosättningarna på ockuperad mark på Västbanken och ytterligare trakassera palestinierna.

Israels nya säkerhetsminister Itamar Ben-Gvir har uppmanat Israel att annektera hela Västbanken. Bostadsminister Yitzhak Goldknopf menar att lösningen på Israels bostadsbrist ligger på Västbanken. Och finansminister Bezalel Smotrich är partiledare för det ultranationalistiska partiet Religjös sionism och ska enligt den israeliska säkerhetspolisen ha planerat ett terrordåd i Tel Aviv 2005.

Denna gång är det israeliska folket inte tyst. I tusental har människor samlats för att demonstrera mot regeringens förslag om att politisera rättsväsendet, inskränka hbtq-rättigheter, diskriminera den palestinska gruppen i Israel och öka förtrycket mot palestinier på ockuperade områden.

Som ordförandeland i EU har Sverige en särskilt viktig roll i att värna folkrätten, mänskliga rättigheter och internationellt regelverk. Sverige bör kunna agera kraftfullt för att förhindra att nya israeliska bosättningar tillkommer på palestinsk mark och att befintliga bosättningar avvecklas omgående.

Jag undrar vad Kristdemokraterna anser om den nya israeliska högerextrema regeringen.

Anf. 55 MAGNUS BERTSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack, Håkan Svenneling, för frågan! I utrikesdeklarationen är det väldigt tydligt att regeringen står bakom en tvåstatslösning. Det har varit en svensk och europeisk inställning under väldigt lång tid. Även Kristdemokraterna står bakom en tvåstatslösning. Det är väldigt viktigt att det kommer igång förhandlingar igen och att man kommer vidare i den frågan.

Vad gäller den nuvarande israeliska regeringen återstår det att se vart den kommer att ta vägen. Vi kommer att följa detta nära. Det är dock också viktigt att slå fast att Israel är en demokrati i ett område där det faktiskt inte finns mycket av demokratier. Det är väldigt tydligt att det är en fungerande demokrati. Man kan se på det faktum att det har varit åtskilliga val de senaste åren. Det går alltså att avsätta en regering som inte följer de demokratiska spelreglerna eller respekterar folkviljan.

Håkan Svenneling vet att Kristdemokraterna är starka vänner av demokratin i Mellanöstern, men det innebär inte att vi accepterar eller uppskattar allting som den för tillfället sittande regeringen i landet driver.

Anf. 56 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Ja, Israels problem har ju inte varit att man haft för få val utan snarare för många val och framför allt att Benjamin Netanyahu hela tiden har kunnat utnyttja det politiska systemet till sin fördel.

Jag tycker att det är bra att man från Kristdemokraternas och regeringens sida säger att man vill se en tvåstatslösning, även om förutsättningarna för det just nu är väldigt dåliga. Det är bra att man säger att man vill ha förhandlingar. Jag tror att förhandlingar är otroligt viktiga för att också få till stånd val i Palestina, där man verkligen är i behov av att kunna välja sina ledare.

Jag hoppas dock att den här regeringen, som innehåller partier som ibland har varit alltför lojala gentemot Israels politiska ledning, också klarar att se att bosättningarna är ett brott mot den fjärde Genèvekonventionen och att ockupationen måste kritiseras.

Det kommer att hända mycket i Israel nu, framför allt på de ockuperade områdena i Palestina. Klarar inte EU av att kritisera när EU-bistånd som skolor och förskolor förstörs får man problem. Men jag är orolig när jag ser hur mycket Kristdemokraterna skär i Palestinabiståndet, för det kommer att få stora konsekvenser, tror jag.

Anf. 57 MAGNUS BERNTSSON (KD) replik:

Fru talman! När det finns kritik som är relevant ska den lämnas, absolut. Jag hoppas också att Håkan Svenneling kan vara med om att ge kritik också åt annat håll när det behövs.

Jag blev glad att höra Håkan Svenneling här i dag peka på det faktum att det faktiskt inte har skett något val på det palestinska området under väldigt lång tid. Det är viktigt att vi kommer fram när det gäller detta. Det är också viktigt att vi hittar dialog framåt.

Det återstår att se hur vägen går framåt. Vi kan inte riktigt förutse det, men vi behöver följa detta nära.

Anf. 58 JACOB RISBERG (MP) replik:

Fru talman! Den regering som Magnus Berntssons parti ingår i har gått med på vad som måste kallas ett svek mot biståndet. Miljöpartiet och Kristdemokraterna håller inte med varandra om allt, men i bistandsfrågor har vi kunnat enas om vikten av global solidaritet, att bekämpa fattigdom och förtryck och att dra vårt strå till stacken som ett av världens rikaste länder.

Vi är flera som undrar vad som egentligen har hänt med Kristdemokraterna. Det verkar som att er partiledning har låst dörren och kastat bort nyckeln till den medmänskliga grundplåt som Kristdemokraterna en gång stod för.

Trots Kristdemokraternas vallöften om att bevara enprocentsmålet har nedmonteringen redan börjat, och det är världens utsatta som betalar priset. Min fråga till Magnus Berntsson är därför: Varför står ni inte längre upp för enprocentsmålet?

Anf. 59 MAGNUS BERNTSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack, Jacob Risberg, för frågan och tack för de vänliga orden i inledningen! De ändrades lite under vägen, men de var vänliga i inledningen och handlade om att man uppskattade vår grundsyn på biståndsområdet, som till stora delar sammanfaller med den i Risbergs parti.

Vi vill ju både långsiktigt och nu se ett enprocentsmål, men vi sitter i en regering där vi har haft en förhandling om hur vi ska se på detta framöver.

Vårt ingångsläge var väldigt tydligt, men det är också viktigt vad som blir innehållet i biståndet. Där är vi väldigt nöjda med den förhandling som har gjorts med partierna i fråga om det avtal som kallas för Bana för biståndet. Man kan säga att det är en bilaga till Tidöavtalet, och det innebär faktiskt att vi styr om biståndet dit det kan göra mest nytta.

Det innebär att en större andel av biståndet kommer att gå till civilsamhället. Det innebär att det är omöjligt för en regering att göra avräkningar i biståndet som är högre än 8 procent, vilket har gjorts de senaste åren och som faktiskt har naggat totalsumman i kanten väldigt rejält.

Innehållet är ändå det som är viktigast. Och de skrivningar som vi har fått in vad gäller reformeringen av biståndet har gjort att vi ser detta som en stor väg framåt. Vi hoppas att det som vi nu får fram i reformeringen och vägen framåt innebär att det är fler partier som kommer att vilja stå för ett enprocentsmål i framtiden.

Prot. 2022/23:63
15 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 60 JACOB RISBERG (MP) replik:

Fru talman! Det är tråkigt och pinsamt att höra hur Kristdemokraterna tyvärr rakt av har anammat Moderaternas retorik kring biståndet. Makt korrumperar, och det ser vi gång på gång även i svensk inrikespolitik.

Och, ja, det är ett svek. Det är ett svek gentemot de väljare i ert parti som förstod vikten av biståndet, ett svek gentemot demokratin och frihetskämpar i världen och ett svek gentemot de inom svensk politik som fortfarande vill bevara global solidaritet och medmänsklighet som en grundbult i utvecklingssamarbetet.

Anf. 61 MAGNUS BERNTSSON (KD) replik:

Fru talman! Det är synd att Jacob Risberg skrev sitt andra inlägg innan han hade lyssnat på vad jag sa i mitt första inlägg och dessutom på vad jag sa i mitt första svar. Hade han inte gjort det kanske det hade blivit en annan nivå och en annan ton i detta inlägg. Men vi håller på med politik, och jag är medveten om spelreglerna. Jag ser ändå fram emot att fortsätta prata om dessa frågor med Jacob Risberg och alla andra framöver.

Anf. 62 JACOB RISBERG (MP):

Fru talman! I rasmassorna efter jordbävningen i Turkiet, Kurdistan och Syrien hördes chocken först, därefter hoppet om överlevnad och liv, som när timmarna blev till dagar sakta dog ut.

Nu finns katastrofen kvar. Den finns i människorna som förlorat sina hem, i föräldrarna som tvingats begrava sina barn, i städerna som aldrig fick chansen att blir ett samhälle och i ropen som aldrig nådde ytan.

Samtidigt som dödstalen stiger, stiger också viljan att sträcka ut en hand. Jag kommer i den här debatten att rikta stark kritik mot regeringens sätt att hantera svensk utrikespolitik. Men i fråga om hanteringen av att skicka katastrofhjälp till de drabbade områdena står vi på samma sida. Jag hoppas att vi kommer att kunna fortsätta att göra det.

Fru talman! I nästa vecka har Putins vettlösa krig mot Ukraina pågått i ett år. Det är ett år då många röster har tystats, flera för alltid.

Det är människor som har flytt för sina liv. Det är familjer som har lämnat landet, som mitt i fredens Europa blivit till en krigsskådeplats. Det är människor som ställt sig på frontlinjen för att försvara sitt land och sin frihet. Det är människor som trodde att livet skulle bli något helt annat.

I ett år har Ukraina kämpat för sin frihet, och världen har sett på. När dagarna blev till veckor, som blev till månader, förändrades livet för alla som lever i dagens Ukraina. Men kriget har också förändrat Sverige och Europa.

Vad vi gör och vad vi inte gör kommer att definiera oss som generation. Detta kräver handling. Samtidigt som vi har ökat de kraftiga sanktionerna mot Ryssland göder Europas fossilberoende slakten i Ukraina. Vi måste satsa på en påskyndad och rättvis omställning – omedelbart. Vårt stöd till Ukraina ska fortsätta. Vi behöver göra allt i vår makt för att återgå till ett

stabiliserat säkerhetsläge och börja planera för en hållbar fred. För Ukrainas sak är också vår.

Fru talman! Det går aldrig att vinna mer frihet genom att montera ned den man har. Den som vill ta din frihet kommer nämligen alltid att höra när du är beredd att kompromissa om den.

Sverige måste fortsätta att driva en så självständig utrikespolitik som möjligt och stå upp för demokrati, mänskliga rättigheter och kärnvapennedrustning. Det måste gälla såväl utanför Nato som på väg in i försvarsalliansen.

Regeringen hävdar att målet är att man ska fortsätta försvara folkrätten, demokratin och mänskliga rättigheter som Natomedlem. Men sättet som regeringen visar vägen dit verkar vara den raka motsatsen. I stället för att stå upp för de fri- och rättigheter som vi säger oss värna har vi fått en regering som blint kryper för Erdoğan.

Regeringen verkar vara redo att inskränka yttrandefriheten och blunda för förtryck av kurder för att uppfylla en diktators bisarra önskelista. Det är pinsamt. Det är dags att utrikesministern på allvar förklarar detta för svenska folket: Om priset för att gå med i Nato är att sälja ut de värderingar vi vill värna, vad ska vi då ha Nato till att försvara?

Fru talman! Det senaste året har krigets fasor i Ukraina etsat sig fast i våra medvetanden. Samtidigt har andra konflikter skördat både människoliv och framtidstro, ofta i tystnad. I öronen på en förtryckande regim hörs inget lika tydligt som omvärldens tystnad.

Det är tystnaden från omvärlden som Kinas kommunistparti hör. De hör tystnaden när uigurerernas mänskliga rättigheter sopas under mattan, och de ser omvärldens bortvända blickar.

Det är i tystnaden som Israel brutalt utökar ockupationen av Palestina och sprider sin bosättningspolitik utan sanktioner från omvärlden. Israels allt blodigare ockupation av Palestina strider mot internationell rätt, och det är inget annat än en skam att detta sker i det tysta.

Det är i tystnaden som barnen i Jemen dör av svält och krig. Den vedervärdiga verklighet med brist på mat och vatten som för några år sedan fyllde tidningarna pågår fortfarande.

Det är i tystnaden som kampen om ett fritt och demokratiskt Västsahara fortsätter varje dag. Och när EU handlar med Marocko blir mänskliga rättigheter en devalverad valuta.

Det är i tystnaden som miljöaktivister i Brasilien och Colombia fångas, kidnappas och mördas. Det är i tystnaden som konflikter som pågått i decennier fortsätter, som humanitära katastrofer förlängs och som människor lever i svält- och kristillstånd – i Tigray, Somalia, Somaliland, Sydsudan, Demokratiska republiken Kongo, Myanmar, Afghanistan, Jemen, Mali och många fler. Det är konflikter som driver över 100 miljoner människor på flykt. Då väljer Sveriges regering att övertala EU att bygga ännu högre murar.

Fru talman! Det är i tystnaden som människor, demokratier och rättighetsrörelser dör.

I vanliga fall är det mycket man vill, men man hindras av omständigheter. I regeringens fall är det största hindret att man över huvud taget inte verkar vilja bidra till en bättre värld.

När fattigdomen i världen ökar minskar Sverige biståndet. När talibannerna portar kvinnor från landets universitet gör regeringen analysen att vi behöver en mindre feministisk utrikespolitik. När Erdoğan konsekvent agerar antidemokratiskt vilar utrikesministern på en definition av demokrati som vi för länge sedan slängt på soptippen. När väpnade konflikter runt om i världen trappas upp drar regeringen ned på biståndet till att stärka demokratin och bygga stabila rättsstater. När journalister och miljöaktivister runt om i världen drabbas av ökande hot och våld drar regeringen ned på demokratibiståndet och stödet till civilsamhället.

Vårt Sverige kan bättre – om vi vill bättre. En grön utrikespolitik är en politik som lyssnar in omvärldens gemensamma behov, ser de utmaningar vi alla står inför och aldrig låter tystnaden vinna.

Det är en politik som stärker de internationella institutionerna, som satsar på det internationella utvecklingsarbetet och som sätter kvinnors och flickors rättigheter i första rummet.

Det är en politik som vågar göra verklighet av Agenda 2030 och som står pall när andra vill sätta det egna intresset framför det som är vårt gemensamma.

Vi vill använda biståndet till att påskynda utfasningen av fossil energi och möjliggöra att investeringar i förnybart också når de allra fattigaste. Sverige ska vara en ledande kraft i den globala klimatomställningen och investera i klimat- och miljöarbete i fattiga länder.

Sverige ska använda sin röst inom EU till att ställa skarpare krav och hårdare villkor i Sveriges och EU:s utrikes- och handelspolitik för att driva på det globala klimatarbetet, bevara biologisk mångfald, främja demokrati och mänskliga rättigheter och minska de globala klyftorna.

Sverige kan vara och göra allt det här. Men regeringen väljer att låta bli.

Fru talman! Kvinna. Liv. Frihet.

(ANDRE VICE TALMANNEN: Tack. Åtta minuter har gått. Ledamoten får göra en kort avslutning.)

Den outtröttliga kampen för demokrati och frihet som just nu pågår i Iran ställer krav på oss – krav på att aldrig möta en frihetsrörelse med tystnad, krav på att sätta hårt mot hårt och aldrig backa en millimeter för fanatiker.

Vi har inte råd att backa nu. Kvinna, liv, frihet – i Teheran, i Kyjiv, i Kabul och på varenda plats där människor trotsar tystnaden för frihetens skull.

(Applåder)

Anf. 63 MARTIN MELIN (L):

Fru talman! Jag skulle kunna stå här i dag och säga en massa fina saker om hur jag vill att Sverige ska hantera utrikespolitiken och om hur jag vill värna demokratin och de mänskliga rättigheterna.

Jag skulle kunna tala om hur skevt det är att kvinnor i Afghanistan inte får gå i skolan, att de inte får utbilda sig, att hälften av befolkningen i Afghanistan har fått sina liv beslagtagna nu när talibanerna åter har tagit makten.

Jag skulle kunna tala om situationen i Iran och om hur jag dagligen blir uppvaktad av människor som vill förklara för mig hur livet ser ut där nu, hur revolutionen i allra högsta grad fortgår trots massarresteringar, tortyr och avrättningar, hur kvinnorna går på gatorna och protesterar. Jag får också från samma människor höra om hur regimen med hjälp av Islamiska revolutionsgardet håller befolkningen i schack, i skräck och under kontroll.

Jag skulle kunna tala om hur många jag har träffat som vittnar om att folket i Iran lever under terror och att de ber oss i väst om en sak. De vill att revolutionsgardet ska klassas som en terroristorganisation. På så sätt skulle det fruktade gardet få svårare att verka operativt, och på så sätt görs regimen svagare. Jag skulle också kunna tala om hur komplex en sådan åtgärd är och vilka hinder det finns för det i dag.

Jag skulle kunna tala länge om situationen för de svenska politiska fångarna Dawit Isaak och Gui Minhai, som sitter fängslade för att de har kämpat för det fria ordet.

Jag skulle också kunna tala om Taiwan och deras situation, om deras vädjan till väst om hjälp mot Kinas press, eller om vi ska kalla det förtryck, om att EU omedelbart bör jobba för att Taiwan inkluderas i internationella organisationer som WHO och andra FN-organ och för att ett investeringsavtal med Taiwan kommer på plats så fort som möjligt.

Fru talman! Det är dock skillnad på ord och handling. Det är skillnad på att vilja och att göra. Ibland krockar viljan med möjligheterna, precis som provokation kan krocka med yttrandefrihet. Det är problematiskt att utmana stora nationer som Kina och Iran, för det är mycket som står på spel, inte minst ekonomiskt.

Sveriges utrikespolitik ska i första hand syfta till att bevara Sveriges frihet och självständighet och skydda landet från hot och påtryckningar. Det gör vi i dag genom att ha bra diplomati och goda relationer med våra grannländer och inte minst genom att nu, när vi äntligen också har en politisk majoritet för det, gå med i försvarsalliansen Nato. Jag är inte speciellt orolig över att Sverige inte ska vara på väg mot ett fullvärdigt medlemskap. Det är vi, och då ska Sverige såklart fullt ut stötta försvarsalliansen på det sätt som den anser att Sverige bäst kan bidra.

Det är nog ingen som missat att Sverige just nu har ordförandeskapet i EU. Jag hoppas att fler ser möjligheterna som finns när vi jobbar mer tillsammans med länder som delar våra värderingar. Det är nämligen genom EU som vi bäst visar solidaritet med Ukraina, hanterar klimatkrisen och underlättar den internationella handeln, som bidrar till vårt välbefinnande.

I tider av oro vänder man sig lätt inåt och isolerar sig mot omvärlden. I USA, till exempel, ser vi hur Biden pumpar in skattepengar för att skydda den egna industrin. Runt om i världen begränsas den fria handeln. Det gör oss alla fattigare. Om vi ska ta oss ur den ekonomiska krisen behöver världen öppna upp i stället för att sluta sig.

Fru talman! Svensk utrikespolitik handlar också om solidaritet. Vi har en tradition av att vara ett land som hjälper de utsatta. Det är vi fortfarande, och det ska vi fortsätta att vara. Vi liberaler följer nu med spänning regeringens nya biståndspolitik, där strategierna ska bli mer tydliga och insatserna mer effektiva.

Det är viktigt att biståndet används rätt. Det är viktigt att maten når hungriga munnar, att skolor kan byggas och att organisationer i länder där fria val eller rättsstatens principer saknas kan få möjlighet att påverka för att förändra detta. Det är viktigt.

Vi har en värld där många behöver hjälp och där alla vill ha mer. Det är förståeligt. Jag lyssnar på de organisationer från civilsamhället som gör ett jättejobb ute i fattigdom och misär. Jag ser också deras arbete. Som liberal vill jag såklart också göra mer, men jag tror även att det, när den nya biståndspolitiken utvärderas om ett par år, kommer att visa att sig hjälpen kanske till och med har blivit bättre. Låt oss i alla fall tillsammans jobba för det!

Ett av de områden där Sverige verkligen har gått från ord till handling är situationen i Ukraina. Där står vi upp dels genom att bidra ekonomiskt, dels genom att bidra humanitärt och med militär utrustning och kompetens, nu senast med artillerisystemet Archer. Mycket, mycket mer kan dock göras.

Vi i utrikesutskottet har haft förmånen att få träffa flera olika delegationer från Ukraina, och vi har lyssnat på dem. Förra veckan var det en parlamentariker och före detta minister från Ukraina som besökte Stockholm, och när hon berättade om situationen i hemlandet hade hon svårt att hålla tårarna tillbaka. Det fanns många anledningar till detta. Bland annat berättade hon att hennes man dödades i kriget förra året.

Med i den här delegationen var också en manlig advokat som jobbar med antikorrupption i landet. Han, liksom de flesta män i Ukraina, deltar nu aktivt i kriget. Han hade bara ett öga. Det högra ögat hade han förlorat när hans militära fordon körde på en mina och exploderade. Han behövde en avancerad operation och rehabilitering men återvände trots det till fronten för att fortsätta att strida.

Kriget kom där och då väldigt nära, och vi blev tagna av att lyssna på deras berättelser. De sa en sak som gjorde i alla fall mig berörd: Vi vill inte tillhöra Ryssland; vi vill tillhöra EU.

När man tänker på vad den meningen faktiskt säger förstår man vad kriget handlar om för ukrainarna. De slåss för sin existens. De slåss för att inte bli en del av Ryssland.

Jag tycker att vi har en skyldighet att bry oss om dem som slåss för sin frihet och faktiskt också slåss för Europas frihet – och för vår frihet här i Sverige. Ukraina förtjänar allt stöd det kan få, inte bara nu utan även efter kriget, med att återuppbygga landet och förstärka demokratin. Självklart ska vi i förlängningen på alla sätt hjälpa Ukraina att bli fullvärdig medlem i EU.

Liberalerna är stolta över att Sverige har lämnat bakom sig tiden då man vägrade att välja sida i internationella konflikter och inte kunde skilja på vilka som var våra fiender och vilka som var våra allierade. Ukrainas seger över Ryssland är den överlägset viktigaste politiska frågan i vår tid, och Sverige ska bidra till att det blir verklighet.

(Applåder)

Anf. 64 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Det var en stark avslutning, och man vill verkligen stämma in i det Martin Melin säger.

Martin Melin nämnde också biståndet i sitt anförande och sa att vi om några år kommer att se fantastiska resultat. Jag är inte lika övertygad, men vi får väl se om några år.

Jag begärde replik eftersom jag och liberalen Fredrik Malm i oktober 2019 tog varandra i hand och lade fram ett förslag om att Sverige skulle stoppa vapenexporten till Turkiet med anledning av landets militära attack mot det kurdiskdominerade området Afrin i norra Syrien. Förslaget fick stöd av riksdagens samtliga partier och ledde till att Sveriges vapenexport till Turkiet stoppades.

När Sverige skulle ansöka om medlemskap i Nato blev det tydligt att stoppet av vapenexport till Turkiet var ett problem för godkännande. Turkiets utrikesminister tog upp saken med USA:s utrikesminister Antony Blinken. Några veckor senare meddelade dåvarande utrikesminister Ann Linde att Sverige nu skulle exportera vapen till Turkiet. Jag uppfattade att Liberalerna då stödde det beslutet.

En annan förändring av kritiken mot Turkiet, som jag kan hitta i Liberalernas motioner är, om jag har förstått rätt, att Liberalernas politik innebär att ni vill införa ett demokratikrav inom Nato. I en motion från 2019 var ni mycket tydliga. Ni skrev att befintliga medlemsstater bör granskas och att det bör resultera i att Turkiet lämnar Nato. Ni skrev till och med att Turkiets medlemskap urholkar Natos demokratitrovärdighet och även organisationens säkerhet.

I en ny motion som ni skrev 2021 valde ni en annan lite mer diffus mening, nämligen att det är något som skulle kunna tillämpas mer stringent på medlemmar, exempelvis Turkiet.

Jag undrar varför Liberalerna har svängt i sin kritik av Turkiet. Varför är ni så mjuka och lena i er ton mot Erdoğan numera?

Anf. 65 MARTIN MELIN (L) replik:

Fru talman! Jag är ny på jobbet. Jag har varit här tre månader, och jag kan inte alla motioner som Liberalerna har väckt de senaste åren. Tyvärr! Jag ber om ursäkt.

Men jag har haft en nära kontakt med Fredrik Malm, och jag har pratat mycket med Fredrik Malm.

Hela frågan om Turkiet, vapenleveranser och kurder är problematisk och komplex. Jag har inte lösningen på detta, och jag tror inte heller att Håkan Svenneling har lösningen. Jag tror inte heller att lösningen är att springa runt med en PKK-flagga, och det tror jag att Håkan Svenneling håller med om.

Jag ska försöka göra något så ovanligt som att svara på en fråga. Återigen måste jag säga att detta är komplext. Det handlar om diplomati, och det tror jag att Håkan Svenneling är medveten om. Det är ett givande och tagande.

Ingen gillar ett land som är odemokratiskt. Men är Turkiet odemokratiskt? Vi hörde utrikesministern säga att det är fria val i Turkiet, och det finns oppositionspartier. På så sätt faller faktiskt Turkiet in under benämningen demokrati. Sedan kan man diskutera huruvida det finns grader i helvetet, men vi betraktar Turkiet som en demokrati. Men det betyder inte att man måste gilla dem som leder demokratierna.

Anf. 66 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Problemet med regeringens och även ledamoten Melins definition av demokrati är att många ledare skulle innefattas under demokratibegreppet. Vi kan prata om Putin i Ryssland, och vi kan prata om Lukasjenko i Belarus – för att nämna några. Vi kan hitta gott om ledare som någon gång i livet har valts, för att sedan slå in på en auktoritär riktning och krympa demokratin.

Jag tror att Liberalerna skulle kunna spela en viktig roll i regeringen för att ni står upp så mycket för demokratikrav och demokratibegreppet. Sedan har ni hamnat i en målkonflikt som ni inte riktigt har lyckats reda ut. Jag tror att ni skulle kunna ha en viktig roll i att också klara av att kritisera Turkiet för den krympande demokratin. Vi vet att oppositionen riskerar att både upplösas och fängslas under den här våren. Vi vet inte om man tänker hålla val eller fortsätta att ha undantagstillstånd. Här måste Liberalerna stå upp för demokratier i regeringen. Jag tycker inte att utrikesministern klarar det jobbet som det är nu, och jag tror att Martin Melin är bättre lämpad. Men han kanske trivs bättre på en öde ö än i Regeringskansliet.

Anf. 67 MARTIN MELIN (L) replik:

Fru talman! Jag vann när jag var på ön, så det gick ganska bra.

Jag kan garantera Håkan Svenneling att vi liberaler ser till att vara den liberala rösten i den borgerliga regeringen, med stöd av SD. Vi bevakar nog alla beslut som fattas, och vi är på dem. Tro mig! Vissa frågor är större och vissa är mindre, och de stora frågorna är tuffa.

Liberalerna är ett litet parti, men tro mig, vi är som en terrier. Liberalerna är också vakthund. Vi bevakar så att allt sköts korrekt och rätt, och vi kommer aldrig att vika oss för demokratier som inte är demokratier.

Men just nu står vi där vi står, och det kommer vi tyvärr att få göra ett tag.

Anf. 68 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Jag tackar Martin Melin för hans anförande.

Jag blev lite inspirerad att ställa en fråga utifrån vad jag lyssnade in. Jag hade tidigare hört Kristdemokraterna tala väl om terrorklassning av IRGC. Jag hörde också Sverigedemokraterna tala för detta. Nu hörde jag Martin Melin göra detsamma.

Nu hör vi plötsligt att en stor del av regeringen står upp för detta. Då förväntar jag mig att det inte bara handlar om att vilja utan att det faktiskt handlar om att göra, det vill säga göra terrorklassning till en realitet. Det är naturligtvis en oerhört viktig signal under EU-ordförandeskapet. Många tittar på hur vi hanterar detta.

Driver Martin Melin och Liberalerna på i regeringen? Är det här en viktig fråga där Liberalerna är en terrier för att säkerställa att många här i kammaren tillsammans driver igenom frågan? Här är det inte bara fråga om Liberalerna, utan det finns fler partier i regeringen.

Jag blev också lite nyfiken. Det kan vara fråga om en formulering, och jag har i så fall overseende med det. Men att Liberalerna med spänning följer regeringens biståndspolitik känns lite grann avvaktande utifrån mitt sätt att tolka Liberalernas starka position i valrörelsen. Det handlar alltså om att stå upp för enprocentsmålet och att hålla i gjorda investeringar. Då

känns det lite svagt att bara följa med spänning. Där vill jag ge Martin Melin en möjlighet att förtydliga.

Anf. 69 MARTIN MELIN (L) replik:

Fru talman! Jag börjar med biståndsfrågan. Det är ingen hemlighet att vi liberaler vill ha en enprocentsnivå på biståndet. Men vi har också ett ansvar att ta. Jag hänvisar till vad Morgan Johansson sa tidigare, nämligen att vi måste ta hänsyn till statsbudgeten. Då är det många hål som ska fyllas.

När det kommer en mängd flyktingar som flyr från förtryck, misär och fattigdom kan vi inte bara öppna dörren och säga att de är välkomna hit, utan vi måste även ta hand om dem när de är här. Det kostar pengar. Jag gillar inte idén att stapla byggbodar ovanpå varandra i ett industriområde och fylla dem med flyktingar för att vi sedan ska tycka att vi är duktiga. Det behövs pengar för att ta hand om flyktingar som kommer till Sverige, inte bara ta emot utan ta hand om. Det kostar pengar, och då kan man inte lägga alla pengar på bara bistånd, utan då måste man även lägga pengar på att hand om flyktingarna som kommer till Sverige. I min värld handlar det om att man ser till hela statsbudgeten. Var behövs det pengar? Då blir det 0,88 procent kvar. Det är 56 miljarder, vilket är fruktansvärt mycket pengar.

Jag tror att vi alla här inne hade velat hjälpa hela världen med väldigt mycket mer pengar. Men, som Morgan Johansson sa, vi har en statsbudget att ta hänsyn till.

Ja, terrorklassningen av IRGC är något som vi diskuterar. Återigen: Här har vi viljan. Men jag har också läst på och hört hur komplext det är rent juridiskt. Vad jag förstår har man kunnat terrorklassa vissa individer inom gardet, men att få en hel organisation terrorklassad är tydligen väldigt komplext. Jag vill inte föregå hur det ska gå till innan jag säger ja, vi vill det. Men vi har en vilja att göra det.

Anf. 70 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Jag hoppas att den viljan innebär att Liberalerna kommer att vara en terrier. Jag skulle önska att Martin Melin sa att han tänker vara terriern i diskussionen om detta.

Vi är ju alla bekanta med att det finns andra överväganden och andra frågor som spelar in, men här handlar det om att verkligen se den terror som det frihetsälskande iranska folket utsätts för och de övergrepp som sker. Då måste man också göra, inte bara vilja.

Fru talman! Jag hörde en hänvisning till Morgan Johansson när det gäller statsbudget. Ja, det finns ju olika sätt att värdera och prioritera, och jag förstår att man måste kompromissa. Men det är ändå viktigt att ni i Liberalerna inte bara följer med utan faktiskt står upp för det ni lovade.

Anf. 71 MARTIN MELIN (L) replik:

Fru talman! Jag håller med Kerstin Lundgren – det är viktigt att man står upp för det man säger och det man lovar. Det är min ambition att göra det.

Men min ambition är också att se till att de flyktingar som kommer till Sverige får det bra här i Sverige. Vi har satsat extra på kommunerna för att kunna hjälpa till med just detta. Bland annat ska flyktingbarn i utsatta

områden kunna införlivas i friluftslivet. Det är något som jag gillar mycket. Som polis ser jag hur flyktingbarn dras in i gängkrig, och jag vill inte se det. Därför är det för mig en viktig satsning.

Ja, vi kommer att vara en terrier i den här frågan. Men där vi är just nu står vi bakom vår utrikesminister och den policy som regeringen nu har lagt fram. Där står vi just nu. Men vi är den här terriern, tro mig!

Anf. 72 JACOB RISBERG (MP) replik:

Fru talman! I en värld med krig i Ukraina och förödande konsekvenser av jordbävningarna i Turkiet, Syrien och Kurdistan passar den israeliska militären på att utöka sin ockupation av Palestina och sprida sin bosättningspolitik.

Som tidigare känt har regeringen kraftigt sänkt biståndet till många stater och organisationer runt om i världen. Liberalernas talesperson Fredrik Malm har uttryckt glädje över sänkningen av biståndet till Palestina, som han menar går till ”den genomkorrupta palestinska maktapparaten”.

Vi var flera som snabbt påpekade att Fredrik Malm far med osanning. Endast 2 procent av det svenska biståndet till Palestina har gått till den palestinska myndigheten och då till miljömyndigheten EQA, som har samarbetat med svenska Naturvårdsverket. Resterande bistånd, alltså 98 procent av biståndet till Palestina, går till palestinska civilrättsorganisationer som arbetar för mänskliga rättigheter och demokratisk utveckling och mot korruption samt till FN-systemet som del av svenskt kärnstöd.

Fru talman! Min fråga till Liberalerna är därför denna. Varför motarbetar ni Palestinas chans att bygga upp ett demokratiskt samhälle genom att kraftigt sänka biståndet?

Anf. 73 MARTIN MELIN (L) replik:

Fru talman! Jag kan inte svara för vad Fredrik Malm har sagt. Jag kan bara tala om vad jag själv tycker och tänker.

När det handlar om sänkt bistånd behöver det inte betyda att det är bara för att det är Palestina. Det kan handla om att man gör en värdering av var biståndet behövs bäst, och då kan det finnas andra platser där det behövs bäst. Jag säger inte att det är så, men jag säger att man måste ta det i beaktande.

När det gäller Palestina är jag väldigt kluven till att pengar går till organisationer, oavsett vem det är som styr. Är det Hamas som styr, eller är det den palestinska myndigheten som styr? Vem är det som styr där nere, och vilka är det de här organisationerna riktar in sig på? Jag har inte sett det.

Återigen: Man ska vara källkritisk, men från ett håll kan man få höra ”nej, det fungerar inte bra – de här organisationerna har på något sätt förankring här eller där”. Från andra hållet får man höra ”nej, så är det inte”. Jag vet faktiskt inte varför.

Anf. 74 JACOB RISBERG (MP) replik:

Fru talman! Innan jag säger min slutreplik tänkte jag passa på att tacka utrikesminister Billström, som har tagit sig tid att sitta kvar genom samtliga huvudanföranden. Jag är mycket glad för det, så tack till utrikesministern! Jag hann inte med att säga det tidigare i mitt anförande.

Att kraftigt minska biståndet till Palestina är inte lösningen på konflikten, för Israel ockuperar Palestina. Israel har huvudansvaret för det som sker i de ockuperade områdena, oavsett vem som styr Palestina, och vårt bistånd har framför allt gått till civilrättsorganisationer.

Miljöpartiet vill se att regeringen tar ställning mot ockupationen genom att införa sanktioner mot Israel. Att bryta mot internationell rätt bör medföra en konsekvens. Om detta är ännu ett område där Liberalerna inte längre har ryggrad kan jag inte annat vara än besviken.

Anf. 75 MARTIN MELIN (L) replik:

Fru talman! När det gäller hur Israel uppför sig i området pågår mig veterligen en utredning genom FN just nu, där man tittar på hur Israel har betett sig inte minst på Västbanken. Jag tycker inte att vi ska föregå den, utan vi får se vad man kommer fram till – hur det löser sig, helt enkelt.

Jag tror inte att vi i den här kammaren kommer att kunna lösa konflikten mellan Israel och Palestina genom att prata om den. Jag tror faktiskt inte det, om jag ska vara helt ärlig. Jag lämnar över det till medlarna och diplomaterna inom FN.

Anf. 76 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Fru talman! I en värld där närmare 700 miljoner människor lever i extrem fattigdom, i en värld där endast 14 procent av världens befolkning lever i fria demokratier, i en värld med 55 pågående väpnade konflikter måste vi arbeta tillsammans för en tryggare och bättre värld.

De globala utmaningarna kommer inte att minska. Klimatförändringarnas effekter syns tydligt redan i dag, och de kommer bara att bli värre. Redan i dag har vi extrem värme och torka som medför fruktansvärd svält.

När Ryssland invaderade Ukraina nådde de akuta konsekvenserna långt utanför Ukrainas gränser. I Afrika och delar av Mellanöstern ledde de kapade leveranserna av vete till akut hungersnöd. Transportkostnaderna har ökat, och tillsammans med ökade mat- och energikostnader har detta förvärrat en redan katastrofal situation.

Enligt Rädda Barnen dog en människa av hunger var 48:e sekund i Etiopien, Kenya och Somalia 2022. World Food Programme beskriver hur man måste välja bort att ge mat till de hungriga för att ge mat till de svältande – hur resurserna endast räcker till för att hantera det akuta så att man inte får möjlighet att arbeta med grundproblemen. I stället för att motverka svält måste man fokusera på att rädda dem som är nära att dö av svält.

När länder som Sverige drar ned på kärnstöden begränsas också FN-organisationernas möjlighet att verka där de behövs som mest. Med svält, våldsamma regimer och mänskligt lidande kommer den ena konsekvensen efter den andra.

Fru talman! I Afrika söder om Sahara har våldsam extremism och terrorism ökat kraftigt under de senaste åren. Medan antalet dödsfall kopplade till terrorism generellt minskat i världen under de senaste fem åren har det i den här regionen fördubblats. Nästan hälften av de dödsfall som var kopplade till terrorism under 2021 skedde just där.

För att kunna motverka denna utveckling måste vi förstå vad den beror på. Därför har UNDP, FN:s utvecklingsprogram, tagit fram en gedigen rapport som släpptes i förra veckan. Rapporten visar tydligt hur socioekonomiska faktorer påverkar våldsamma extremistgruppers tillväxt. Rapport-

ten visar att det främsta skälet till att människor i dag ansluter sig till dessa grupper är att de då får ett jobb och en inkomst. Därefter följer händelser som kränkningar av mänskliga rättigheter. Först på tredje plats uppges religiösa motiv som skäl till att människor väljer att ansluta sig till dessa extremistiska grupper. Inte ens var femte anger detta som sitt huvudskäl. Den extrema fattigdomen, förtrycket och de brott mot mänskliga rättigheter som många människor utsätts för i denna region leder alltså till att våldsam extremism frodas.

Genom bistånd och genom civilsamhället, FN och andra internationella insatser kan vi investera i utbildning, i barn och unga och i goda livsvillkor för att stärka de mänskliga rättigheterna. Det är precis detta som också UNDP föreslår för att motverka och förebygga våldsam extremism. Detta bör väl ändå vara i det svenska intresset?

I tider när det mesta går åt fel håll måste vi värna och stärka de verktyg vi har. FN är vår möjlighet att arbeta tillsammans för att hitta gemensamma lösningar. Det är vårt gemensamma verktyg för att skapa fred. Om demokratiska stater backar undan i FN kliver andra stater fram. FN är vad dess medlemsstater gör det till. Om Sverige inte prioriterar arbetet i FN tar andra länder den platsen – stater som inte tror på rättsstaten eller FN-stadgan.

Därför är det oroande att läsa i utrikesdeklarationen att regeringen lägger om kursen, att det är svenska intressen som är kärnan i politiken. Världen hänger ihop, och det som händer i en del påverkar vad som sker i en annan. Det är inte rätt tillfälle att minska vårt internationella engagemang, och det är inte rätt tillfälle att endast fokusera på vårt närområde.

Fru talman! I både Afghanistan och Iran ser vi i dag vad som bäst kan beskrivas som könsapartheid – hur kvinnors liv och frihet förtrycks på alla områden. I Afghanistan förlorar kvinnor rättighet efter rättighet. När Sverige skär ned på biståndet och exempelvis minskar stödet till Svenska Afghanistankommittén är det de absolut mest utsatta kvinnorna och barnen som drabbas.

Fru talman! I Iran har kvinnor under de senaste månaderna visat ett enormt mod när de protesterat mot den förtryckande regimen, ett mod som har mötts av fruktansvärd brutalitet samtidigt som det samlar befolkningen. Människor i alla befolkningsgrupper och åldersgrupper och i alla delar av landet delar viljan till förändring och viljan att leva i frihet och demokrati. På bilder från Iran ser vi i dag en förändrad stadsbild. Vi ser kvinnor som modigt går på gatorna utan den obligatoriska slöjan.

Nu måste Sverige visa ledarskap. Vi måste stötta den iranska befolkningen. Vi måste som ordförandeland i EU visa mod och driva på för att EU ska terrorlista revolutionsgardet.

(Applåder)

Anf. 77 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Fru talman! Tack, Alexandra Völker, för ett intressant anförande. Jag har noterat att Socialdemokraterna har haft en förhållandevis hög svansföring i Iranfrågor sedan de blev ett oppositionsparti. Socialdemokraternas track record i fråga om Iran är knappast något jag hade varit särskilt stolt över om jag hade varit socialdemokrat. Men det är en helt annan fråga.

Jag noterade också att Alexandra Völker avslutade sitt anförande med att säga att man önskar att IRGC ska terrorlistas. Detta tycker jag är väldigt positivt. Frågan är dock om Socialdemokraterna kommer att stödja Sverigedemokraternas motion om just detta när den kommer upp för utskottsbehandling senare i vår.

Anf. 78 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för frågan! Jag vänder på det direkt: Kommer Sverigedemokraterna, som ett stödparti till regeringen, att agera i EU-nämnden för att se till att den här regeringen samlar stöd och arbetar aktivt för att terrorstämpla revolutionsgardet?

Anf. 79 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Fru talman! Jag noterar att Alexandra Völker inte svarar på frågan om man kommer att driva den politik som man faktiskt påstår sig stå bakom.

När det gäller EU-nämnden har Sverigedemokraterna varit väldigt tydliga. Vi står bakom en terrorlistning av IRGC från både Sveriges och EU:s sida. Vi har också drivit på regeringen för skarpast möjliga sanktioner och skarpast möjliga åtgärder mot IRGC. Om man kan nå enighet inom EU är detta positivt, och vi vet att regeringen gör vad den kan för att försöka skapa denna enighet och se till att det blir så.

Men, återigen, jag skulle önska att Alexandra Völker i sin slutreplik kunde svara på frågan om man kommer att rösta ja eller nej till Sverigedemokraternas motion om att terrorlista IRGC, när den kommer upp för behandling i utrikesutskottet.

Anf. 80 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik:

Fru talman! Som jag tror att både jag och ledamoten är medvetna om är det i EU-nämnden som den svenska EU-politiken läggs fast. Jag kan bara konstatera att det utifrån hur majoritetsförhållandena ser ut i Sveriges riksdag är så att om Sverigedemokraterna hade intagit en annan ståndpunkt i EU-nämnden hade också Sveriges ståndpunkt i frågan varit en helt annan på EU-mötet.

Anf. 81 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Äntligen har vi en ny regering i Sverige, som ser till resultat i stället för etikett i utrikespolitiken. Vi har alltför länge sett hur Socialdemokraterna som regeringsparti, och även deras samarbetspartier, återkommande har brytt sig betydligt mer om hur deras arbete beskrivs än vilken faktisk politik de levererar och vilket resultat deras vägval ger.

Vi ser det när det gäller den så kallade feministiska utrikespolitiken, och vi ser det när det gäller biståndet. Trots att man återkommande främjat islamistiska, kvinnoförtryckande krafter har man åkt från land till land och hävdat att man satt kvinnors och flickors väl och frihet främst. Detta har inte stämt.

Vi ser det också när det gäller biståndet, där man stolt stått upp för det så kallade enprocentsmålet. Det viktiga för Socialdemokraterna och kompani har inte varit vad pengarna gått till utan att Svensson har skickat tillräckligt stora delar av sina hårt förvärvade skattekonor utomlands. Denna ansvarslösa givmildhet har resulterat i stöd till alltifrån islamister till

homofoba krafter eller i stora, svarta byråkratiska hål. Jag hoppas att det är slut med detta nu.

Fru talman! Den pågående revolutionen i Iran närmar sig nu sin femte månad. Protesterna är de största någonsin sedan islamisterna genom revolutionen 1979 skapade en av världens mest hårdföra diktaturer.

Det gläder mig, som har ett mångårigt engagemang i denna fråga, att fler har börjat höja sina röster, men det skrämmer mig att så lite sker från politikens sida. Det iranska rättsväsendets brutalitet och tortyr med grovt våld, könsstympningar, elchocker och våldtäkter har i kombination med hot och rena avrättningar bidragit till en tystnadskultur som präglar hela det iranska samhället. Allt detta medverkar till att regimen, trots ett enormt motstånd från den välutbildade och förhållandevis sekulära befolkningen, har lyckats bibehålla makten.

Oaktat denna vetskap har Sverige stuckit ut som ett udda exempel beträffande sin Iranpolitik. De svenska Socialdemokraterna lade tidigt grunden för sin flathet och naivitet gentemot denna skurkregim. Svenska makthavare har med hänvisning till en påstådd tro på dialog gjort precis det som den iranska regimens lobbyister har önskat, och den skamfyllda fjäskpolitiken har kommit att förvaltas år efter år. Vi ser hur lobbyister, kanske förtäckta som forskare, har kunnat få en viktig roll i den svenska Irandebatten.

Tron på att så kallade reformister i Iran skulle kunna vända denna utveckling till något bättre har fått förödande konsekvenser. Den senaste reformistpresidenten Rohani gick till och med till val på tal om att införa en stadga för införande av medborgerliga rättigheter. Men han fortsatte, efter att ha fått makten, med övergrepp på befolkningen och slog nya rekord i antal avrättningar. De så kallade reformisterna är kort och gott en omistlig del av samma avskyvärda och unkna system. Det är ett system som saknar legitimitet och bör hamna på historiens skräphög.

Fru talman! För att återgå till vad jag inledde med: Regeringsskiftet i höstas skapade ett hopp om att Sverige äntligen skulle bryta med Socialdemokraternas ryggradslösa och naiva hållning i denna fråga. Det är extra viktigt nu när vi är ordförandeland i EU.

Sverigedemokraterna har drivit på för att regeringen ska sticka ut inom ramen för EU-samarbetet och därigenom skapa maximalt tryck mot Islamiska revolutionsgardet. Med tanke på dess fullkomliga avsaknad av respekt för fundamentala fri- och rättigheter, där inte minst personer med avvikande politiska åsikter, kvinnor och minoriteter utsätts för systematiska och statligt subventionerade övergrepp, kan vi inte tolerera rådande passivitet.

Sverigedemokraterna har också – sorgligt nog som enda parti – lagt skarpa förslag med flera punkter för en betydligt bättre och skarpare Iranpolitik. Jag hoppas innerligen att fler ansluter när dessa förslag på allvar hamnar här i riksdagen. För tydlighetens skull tänkte jag lista några av de förslag som vi har lagt: Islamiska revolutionsgardet IRGC ska terrorlistas i Sverige och hela EU. Kärnenergiavtalet JCPOA med Iran ska skrotas. Iranska regimens agenter som sysslar med underrättelseverksamhet i Sverige ska utvisas. Skarpa sanktioner ska riktas mot såväl iranska makthavare som deras nära anhöriga. Tribunaler ska upprättas för att säkerställa att den iranska regimens företrädare ställs inför rätta. Utöver detta, fru talman, bör Imam Ali-moskén i Järfälla, som i dag används som den iranska regimens

spion- och propagandacentral i Skandinavien, omgående stängas och imamen utvisas.

Den svenska hållningen gentemot Iran har alltför länge präglats av en kombination av naivitet och feghet. Det får vara slut på det nu! Jag kan lova att detta är en fråga som jag inte släpper. Regeringen bör en gång för alla göra upp med arvet från Socialdemokraternas Iranpolitik.

Anf. 82 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Fru talman! Markus Wiechel talar om stöd till kvinnor i Iran. Jag håller med om att det är viktigt att stödja kvinnorna i Iran. Men det finns kvinnor i andra delar av världen som också behöver stöd, till exempel i Afghanistan, Guatemala och Myanmar. Då kan man fråga sig: Varför vill ni sänka biståndet så mycket som ni vill göra?

Ni har tidigare från Sverigedemokraternas sida sagt att ni vill halvera biståndet. Det skulle verkligen innebära stora nedskärningar av biståndet till exempelvis jämställdhet och kvinnor i många delar av världen. När vi nu ser hur jämställdheten och demokratin går tillbaka och fattigdomen ökar behövs biståndet mer än någonsin. Står ni fortfarande fast vid att halvera biståndet i den här svåra situationen?

Anf. 83 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Fru talman! Tack, Lotta Johnsson Fornarve, för denna angelägna fråga. Inte minst för kvinnorna i Afghanistan ser vi hur fruktansvärt det har blivit nu när de inte ens får rätt till utbildning. När det kommer till biståndet ser vi på resultat snarare än kvantitet: hur mycket pengar man satsar på olika projekt eller på bistånd i det här fallet. Vi tycker att det är positivt om man kan göra stor skillnad i omvärlden, men det viktigaste är vad pengarna går till och inte hur mycket pengar som används.

Anf. 84 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för det svaret! Men biståndet blir ju inte bättre eller mer effektivt om man halverar det, om man skär ned det dramatiskt.

Vi behöver mer stöd och mer bistånd i denna svåra situation när vi ser en tillbakagång på så många olika områden, inte minst vad gäller jämställdhet, till exempel till följd av pandemin, runt om i världen. Då behöver Sverige som ett rikt land stå upp för biståndet och stödja demokratiutveckling och jämställdhet i världen, och det gör vi inte genom att skära ned på biståndet.

Anf. 85 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Fru talman! Återigen noterar jag att ledamoten fokuserar på hur mycket pengar man ger i bistånd. Det kan som sagt vara jättebra om man lägger pengarna på rätt saker, men det är inte alltid så.

Någonting som jag tycker är väldigt positivt nu med den nya regeringen är att man slår ihop bistånds- och handelsministerposterna till en post, vilket kan innebära stor förändring, inte minst för alla kvinnliga företagare i fattiga länder som ofta tar väldigt stort ansvar för familjens försörjning och för samhället generellt sett. Det skulle jag säga är djupt undanskattat när vi ser till den svenska biståndspolitik.

Anf. 86 ANNA LASSES (C) replik:

Fru talman! Jag har helt fastnat i det här med IRGC och en eventuell terrorstämpling, och jag måste känna att vi är i samma rum.

Jag har upplevt att det i utrikesutskottet faktiskt har funnits en bred enighet mellan SD och Centerpartiet om att det bör ske en terrorstämpling av IRGC. Sedan har det kommit till EU-nämnden, och där har vad jag har förstått SD varit alldeles tysta. Det senaste mötet då IRGC togs upp var jag själv med på. Frågan hade då behandlats i utrikesutskottet, där SD hade varit väldigt tydliga. Sedan kom den upp i EU-nämnden, och där sa man inte ett ord. Nu undrar jag: Har jag varit någon helt annanstans?

Anf. 87 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Fru talman! Jag har suttit på samma möten som ledamoten Anna Lasses i EU-nämnden, och jag har inte varit tyst. Det finns ju protokoll att titta på om man vill se det, och de är offentliga. Jag har varit väldigt tydlig i vårt ställningstagande när det kommer till IRGC: vi önskar att de ska vara terrorlistade. Det är korrekt som ledamoten säger att vi i vårt ställningstagande i utrikesutskottet drev på för att regeringen skulle anta den tuffaste möjliga hållningen gentemot IRGC.

Om detta sedan innebär att man från svensk sida ska streta emot och stå ensamma eller nästan ensamma i den hållningen ser jag inte det som något som driver frågan framåt. Tvärtom tycker jag att man ska driva på för att terrorlista IRGC och skapa enighet inom EU för det. Är det så att det inte går får man bära det från svensk sida. Men en viss hållning i EU-nämnden som inte gör någon skillnad – det faller.

Anf. 88 ANNA LASSES (C) replik:

Fru talman! Okej, men uppfattade jag det då korrekt att man i utrikesutskottet har varit väldigt tydlig med att säga att det *ska* vara en terrorstämpling, och så har det varit punkt där, medan man i EU-nämnden har ställt sig bakom regeringens betydligt vagare linje där man säger att man inte ska vara emot en terrorstämpling?

Anf. 89 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Fru talman! Vi har varit stenhårda i både utrikesutskottet och EU-nämnden. I EU-nämnden fick vi till att regeringen skulle ha tuffast möjliga hållning gentemot IRGC och undersöka möjligheterna att nå enighet inom EU för att kunna klassa organisationen som en terrorgrupp.

Jag skulle vilja ha svar på om man går vidare med detta och kommer att rösta ja till Sverigedemokraternas motion om att terrorlista IRGC när den kommer upp i utrikesutskottet. Ledamoten kan inte svara nu, men hon får gärna fundera över detta och återkomma i sitt anförande.

Anf. 90 MAGDALENA THURESSON (M):

Fru talman! Jag har nu sex minuter till mitt förfogande. Sex minuter är för kort tid för att göra en omfattande utblick över världen.

Det finns onekligen mycket att ta upp i en utrikespolitisk debatt. Hur stärker vi bäst den transatlantiska länken? Hur rustar vi bäst EU för att stärka vår konkurrenskraft och förmåga att möta framtida kriser? Hur förhåller vi oss till auktoritära staters ökade inflytande globalt? Hur stärker vi

mänskliga rättigheter och demokrati? Hur får vi mer frihandel och ökat välstånd? Hur kan vi bäst stötta det modiga folket i Iran? Hur kan vi bäst bidra för att hjälpa och lindra den oerhörda nöden i Turkiet och Syrien efter jordbävningen? Och hur kan vi öka tryggheten och säkerheten i vår del av Europa?

Fru talman! Vi lever i en mycket orolig omvärld. Statsministern har uttryckt att vi lever i en tid som är den mest osäkra sedan andra världskriget. Rysslands invasionskrig mot Ukraina har fått alla att inse att det som vi tidigare bara fruktade nu har hänt – krig i Europa.

Eftersom tiden är begränsad fokuserar jag i mitt anförande i dag på kriget i Ukraina. Rysslands anfallskrig mot Ukraina är inte bara olagligt, utan det är också oprovocerat. Ukraina har en folkrättslig rätt att försvara sig, och vi har en moralisk skyldighet att hjälpa Ukraina att försvara sig och rädda liv.

Det mänskliga lidandet i Ukraina är oerhört. De ryska soldaterna attackerar inte bara militära mål utan går också till full attack mot civila och civil infrastruktur. Som i många krig och konflikter används också sexuellt våld som vapen. I riksdagen hade vi precis före jul besök av flera civilsamhällesorganisationer från Ukraina som berättade att antalet gravida kvinnor nu ökar drastiskt till följd av alla våldtäkter.

Vi har hört om barn som kidnappas från sina föräldrar och förs bort till Ryssland. Hus bombas, energiförsörjningen bombas och BB:n bombas.

Över 70 000 misstänkta krigsförbrytelser har registrerats sedan den 24 februari förra året, och vi har fått lära oss ortnamn och fått se bilder som vi inte kommer att glömma.

Det ukrainska folket har inte bara fått sitt land invaderat. För att citera en chef för UNHCR har de fått sina liv och sina framtidsdrömmar invaderade. Familjer splittras, och de som den 23 februari förra året arbetade som yogainstruktörer, advokater eller fotografer slåss nu vid fronten för sitt land och för alla ukrainares frihet och liv.

Fru talman! Om Ukraina vinner kriget blir det fred, men om man tror att en fred på Rysslands villkor innebär fred tror jag att man lurar sig själv. Vi är många som fruktar att en fred på Rysslands villkor bara innebär en paus innan de bestämmer sig för nästa anfall i något av de länder som Ryssland hävdar tillhör dess intressesfär.

Ukraina kämpar därför inte bara för sin egen frihet, utan de slåss för hela Europas frihet och säkerhet. Sverige, EU och hela den demokratiska världen måste fortsätta att stötta Ukraina, och stödet måste komma fram så fort som möjligt.

Fru talman! Lika viktigt som det är att Ukraina vinner kriget är det att Ryssland hålls ansvarigt för sina brott – för aggressionsbrott och för alla systematiska krigsbrott som begåtts och begås i Ukraina.

Fru talman! Låt mig säga några ord om det svenska ordförandeskapet i EU. Som ordförandeland har vi som vår absoluta huvuduppgift att samla EU för ett så stort och starkt stöd som möjligt till Ukraina – humanitärt, ekonomiskt och militärt, att samla EU för ytterligare sanktionspaket mot Ryssland, att samla EU i arbetet för att kunna ställa ansvariga för krigsbrott inför rätta och att ge stöd till Ukraina i deras reformarbete för att närma sig ett EU-medlemskap.

Att Ukraina mitt under brinnande krig genomför reformer för att ta steg mot ett EU-medlemskap är oerhört imponerande. Detta måste uppmärksammas, och det är av avgörande betydelse att Ukraina känner vårt stöd och att det finns en framtid för Ukraina i Europeiska unionen och i den demokratiska gemenskap och vänskap som vi delar med varandra.

Fru talman! Ukrainas sak är vår. Vi måste fortsätta att stå vid det ukrainska folkets sida, och det är av enorm betydelse att vi här i riksdagen är enade i vårt stöd till Ukraina.

Ukraina kommer under en lång tid att vara det största mottagarlandet för svenskt bistånd, och Ukraina ska känna att det svenska folket och hela den svenska riksdagen står på Ukrainas sida.

(Applåder)

I detta anförande instämde Ann-Sofie Alm och John E Weinerhall (båda M).

Anf. 91 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Fru talman! Jag tackar för anförandet. Magdalena Thuresson nämnde inte biståndet, men jag vill ändå ta upp det.

Inte nog med att regeringen skär ned på biståndet i ett läge när det behövs som allra mest och lämnar enprocentsmålet, utan man lägger också om biståndet så att det i högre grad kommer att gynna svenskt näringsliv och svenska intressen. Att främja svensk export genom ett mer bundet bistånd, ökad återvandring och minskad migration är inte ett bra bistånd.

Ett bra bistånd är långsiktigt och ska utgå från mottagarnas behov och perspektiv, enligt det ramverk som finns i dag. Anser Moderaterna att Sverige ska följa dessa överenskommelser när det gäller principerna för biståndet, och vill regeringen se till att satsningen på handel inom biståndet stärker lokala marknader och särskilt småskaliga producenter och hållbar produktion?

Anf. 92 MAGDALENA THURESSON (M) replik:

Fru talman! Tack, Lotta Johnsson Fornarve, för frågan!

Biståndet är ett jätteviktigt utrikespolitiskt verktyg, inte minst för att lindra nöd och hindra död vid stora humanitära katastrofer, exempelvis den fruktansvärda jordbävningen i Turkiet och Syrien. Men det är inte först och främst bistånd som leder till utveckling, utan det är ekonomisk utveckling och handel. Det är därför det är så viktigt att skapa större synergier mellan biståndspolitik och utvecklingspolitiken.

Regeringen har högre ambitioner än att fokusera på att betala ut en viss summa pengar. Det handlar om innehållet och vad vi gör. Regeringen har mycket höga ambitioner för detta utgiftsområde.

(Applåder)

Anf. 93 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Fru talman! Jag tackar för svaret.

Att kraftigt skära ned på biståndet och överge enprocentsmålet ger knappast ett bättre och mer effektivt bistånd, tvärtom. Och att gynna svensk handel och svenska intressen på biståndets bekostnad är inte heller ett bra bistånd.

Självfallet kan handelsfrågor spela en viktig roll för utveckling, men då ska det vara ett bistånd utifrån mottagarnas behov, inte utifrån svenska intressen. Bundet bistånd och biståndsinitiativ baserade på givarländernas exportfrämjande ger, enligt studier från OECD med flera, sämre biståndresultat. Det är dessutom ett mycket dyrare bistånd. Detta rimmar illa med orden om ett effektivt bistånd.

Det internationella samfundet har sedan decennier överenskommelser om att avstå från bundet bistånd. Delar Moderaterna den uppfattningen?

Anf. 94 MAGDALENA THURESSON (M) replik:

Fru talman! Låt mig inleda med att säga att jag inte håller med om vissa delar i Lotta Johnsson Fornarves replik. Vi tror att biståndet blir bättre om man fokuserar på resultatmål i stället för på utbetalningsmål. Vi tror alltså, till skillnad från Vänsterpartiet, att biståndet kommer att bli bättre av att vi lämnar fokus på utbetalning av 1 procent av bni och i stället fokuserar på innehåll.

När det gäller bundet bistånd, villkorat bistånd och att kunna ställa krav på bistånd finns det ingen konflikt mellan målet för utgiftsområdet, att biståndet ska verka för bättre villkor för människor i fattigdom och förtryck, och att vi kan välja vilka samarbetspartner vi har och vilka länder vi har projekt med och att till exempel vara beredda att se över biståndet till länder som vägrar att ta emot sina egna medborgare. Där finns det ingen konflikt.

(Applåder)

Anf. 95 OLLE THORELL (S) replik:

Fru talman! Jag tänkte också fokusera på biståndet. Och jag skulle först vilja ställa en fråga om den falska motsättning som Moderaterna spelar upp mellan hur stort biståndet är och hur effektivt och bra biståndet är.

Om jag tar ett papper som illustrerar biståndet i Sverige och sedan river bort en bit, har den del som har blivit mindre då blivit bättre? Den har blivit mindre; det är vad jag ser. Har biståndet, som papperet illustrerar, blivit mer effektivt? Nej, det har blivit mindre.

Bara för att man tar bort resurser från biståndet blir det inte per automatik effektivare. Moderaterna spelar upp en konflikt mellan blocken, som om någon här inne är emot ett effektivt bistånd. Vi är alla för ett effektivt bistånd som ger resultat för världens fattiga. Och det kan ge mer resultat om det är större än om det är mindre.

(Applåder)

Anf. 96 MAGDALENA THURESSON (M) replik:

Fru talman! De som bara tar bort resurser från biståndet är Socialdemokraterna, som gör det i sin budgetmotion. De säger att de står upp för 1 procent av bni, men de lägger 0,91 procent av bni på bistånd. Och de föreslår absolut inga som helst reformer för hur detta utgiftsområde ska bli bättre.

Olle Thorell river av en pappersbit, och jag tackar för det illustrativa upplägget. Men det handlar inte om pengarna, utan det handlar om vad man gör. Och ni föreslår inga som helst reformer för att effektivisera och förnya detta utgiftsområde. Allt ska vara precis som det alltid har varit. Vi

vill fokusera på innehåll och inte på att göra av med exakt en viss summa pengar.

Men, fru talman, jag kan konstatera att de som väljer att behandla biståndet som en budgetregulator är Socialdemokraterna.
(Applåder)

Prot. 2022/23:63
15 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 97 OLLE THORELL (S) replik:

Fru talman! Jag tackar för svaret. Vi socialdemokrater står upp för principen om att Sverige ska avsätta en hundradel av sitt välstånd till bistånd till fattiga länder i världen. Så är det. I vår skuggbudget lägger vi mer pengar än regeringen på bistånd för innevarande år. Och vi säger att vi ska återställa biståndet till enprocentsnivån när vi kommer tillbaka till regeringsmakten, precis som vi gjorde efter 90-talskrisen, då vi tillfälligt hade övergett enprocentsnivån och tog steg för steg i budget efter budget och kom tillbaka till enprocentsnivån. Det kommer vi att göra igen.

Det är fake news när Moderaterna nu försöker måla upp en bild av att det finns en blocköverskridande överenskommelse om att ge upp enprocentsmålet. Det stämmer inte.

Anf. 98 MAGDALENA THURESSON (M) replik:

Fru talman! Jag och alla andra som läser Socialdemokraternas budgetmotion kan konstatera att de säger en sak men gör en annan.

Om vi tillåter oss att fokusera på innehållet, vilket vi fokuserar alldeles för sällan på när vi pratar om bistånd, kan jag konstatera att det inte finns en enda reform. Olle Thorell får gärna i sitt anförande senare presentera ett enda förslag för att utveckla, förnya och förbättra detta utgiftsområde. Hittills har vi inte fått se någonting sådant från Socialdemokraterna.
(Applåder)

Anf. 99 ANNA LASSES (C) replik:

Fru talman! Jag tackar Magdalena Thuresson för ett bra anförande.

Jag tänkte ställa några frågor om dialogen med civilsamhället och näringslivet, som vi har diskuterat till och från. Civilsamhället och jag själv tycker fortfarande att denna dialog är högst rudimentär. Två timmars mingel, dit för övrigt vi riksdagsledamöter inte var inbjudna, kan knappast kallas för en tydlig dialog.

Nu undrar jag hur Magdalena Thuresson skulle vilja se att denna dialog börjar leva igen på ett bra sätt.

Anf. 100 MAGDALENA THURESSON (M) replik:

Fru talman! Jag tackar Anna Lasses för frågan. Jag kan konstatera att processen kring biståndsbudgeten och regleringsbrev i år inte skiljer sig från hur tidigare regeringar har hanterat den.

När det gäller det stora mingel som arrangerades, där flera civilsamhällesorganisationer var inbjudna och fick möjlighet att ställa frågor och få information om hur regeringen tänker framåt, kan jag konstatera att inbjudan skickades ut ungefär vid samma tid som den brukar och att detta mingel – denna träff – ägde rum ungefär vid samma tid som det brukar.

Jag ser framför mig att man kommer att ha en fortsatt dialog. Och dialog betyder inte att det är någon annan än regeringen och en majoritet i

riksdagen som till slut bestämmer inriktningen. Men självklart är det viktigt att ha en dialog och samtala med varandra. Och dessa civilsamhällesorganisationer är otroligt viktiga genomförare av svenskt bistånd och besitter en stor kompetens som vi ska ta till vara.

Jag ser därför framför mig att man kommer att ha en fortsatt nära dialog till exempel när strategier ska ses över.

Anf. 101 ANNA LASSES (C) replik:

Fru talman! Jag håller helt med. Självklart är det majoriteten här i riksdagen som i sista hand beslutar om alltihop. Det råder inga tvivel om det. Dialogen handlar mer om just allas möjlighet att vara med och få sin röst hörd och att faktiskt också kanske komma med idéer och inspel.

Nu har man annonserat att det ska komma en reformagenda. Vad jag förstår kommer detta att gå ganska snabbt. Där borde det finnas ett utrymme för en bred dialog. Men det har vi fortfarande inte sett, eller?

Anf. 102 MAGDALENA THURESSON (M) replik:

Fru talman! När man ska ta fram en ny politik för biståndet, och när man ska ta fram nya förslag och exempelvis se över strategier, kommer man självklart att ha en dialog med flera olika parter, bland annat flera civilsamhällesorganisationer.

Som sas senast i den utrikespolitiska deklarationen avser denna regering att ge civilsamhällesaktörerna en större roll i genomförandet av svenskt bistånd eftersom vi ser den viktiga roll som de spelar, den kompetens som de besitter och den viktiga roll som de har i genomförandet av svenskt bistånd. Det är därför helt självklart att man kommer att ha en dialog med flertalet civilsamhällesorganisationer vid omläggningen av biståndet.

(Applåder)

Anf. 103 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Fru talman! Mina tankar går först till offren för den fruktansvärda jordbävingskatastrofen i de kurdiska delarna av Turkiet och Syrien. Omvärlden, inklusive Sverige, måste självklart fortsätta att bistå de drabbade på alla tänkbara sätt.

Jag tänkte i mitt anförande fokusera på det internationella biståndet. Men jag ska först säga några ord om en alltför bortglömd konflikt, nämligen den i Västsahara.

I 48 år har Marockos illegala ockupation av Västsahara tillåtit fortgå, en ockupation som strider mot folkrätten, FN:s vilja och Internationella domstolen i Haag. I samband med Marockos anfallskrig tvingades ett stort antal västsaharier på flykt ut i Saharas öken, där de fortfarande lever under svåra omständigheter. De västsaharier som bor kvar i landet utsätts för ständiga trakasserier och förföljelser av ockupationsmakten.

Situationen har ytterligare förvärrats efter att vapenvilan bröts av Marocko i november 2020. Det var en vapenvila som slöts 1990 efter att parterna, det vill säga Polisario och Marocko, kommit överens om att hålla en FN-ledd folkomröstning om landets självständighet – en folkomröstning som ännu inte ägt rum på grund av Marockos ständiga sabotage. Världssamfundet har misslyckats med sitt uppdrag, och Marockos ockupation och plundring av landets råvaror kan fortgå.

Nu riskerar kriget att trappas upp som ett resultat av dessa misslyckanden. Det är hög tid att FN och EU börjar ställa krav på Marocko om att acceptera folkomröstningen. Det är också hög tid att EU lyssnar på sin egen domstol och slutar ingå avtal som innefattar det ockuperade Västsahara och på det sättet legitimerar ockupationen. Sverige kan bidra till en lösning genom att erkänna den västsahariska staten, enligt riksdagens beslut från 2012, samt gå i spetsen för att få FN och EU att agera med kraft gentemot Marocko.

Fru talman! Att skära ned på biståndet och lämna enprocentsmålet är att skicka helt fel signaler till omvärlden. I en tid då 790 miljoner människor i världen lever i extrem fattigdom samtidigt som demokrati och jämställdhet minskar behöver biståndet öka, inte minska. När världen drabbas av katastrofer som den i Turkiet och Syrien behövs det svenska biståndet.

Att främja svensk export, öka återvandring och minska migrationen är inte ett bra bistånd. Ett bra bistånd är långsiktigt och utgår från mottagarnas behov och perspektiv enligt det ramverk som i dag finns. Att regeringen har ställt om biståndet utan att konsultera och diskutera med biståndsgivare är minst sagt anmärkningsvärt. Det är också minst sagt anmärkningsvärt att regeringen väljer att kraftigt skära ned på informationsstödet till biståndsorganisationer, något som kommer att göra det svårt att analysera, forska och informera om hur biståndet används.

Regeringen vill fokusera biståndet till Europa och framför allt Ukraina. Självklart ska det hårt drabbade ukrainska folket få bistånd och hjälp att bygga upp sitt land, men behoven är enorma. Därför behövs det en långsiktig plan för återuppbyggnaden där det tillskjuts extra medel som inte belastar det nuvarande biståndet. Att fokusera alltför mycket på Europa riskerar dessutom att öppna för ett ökat inflytande från Ryssland och Kina i till exempel Afrika och Sydostasien. Genom ett effektivt och långsiktigt bistånd kan vi i stället bidra till utveckling och demokrati.

Jämställdhet är en nyckelfaktor för utveckling. Tyvärr har jämställdheten stagnerat eller gått tillbaka i världen. Exempelvis har mödradödlighet och sexuellt och genusbaserat våld ökat som en följd av pandemin. Den allvarliga demokratiska tillbakagången och auktoritära regimers våld och förtryck, som i Iran och Afghanistan, slår särskilt hårt mot flickor, kvinnor och hbtq-personer.

Utbildning är grunden för jämställdhet. Genom skolan får barn kunskap om sina rättigheter. Många flickor kom inte tillbaka till skolan efter pandemin, och våld mot barn, barnäktenskap och tonårsgraviditeter ökade. Utbildning fungerar som ett skydd mot detta. Jag ser därför med oro på signalerna om att strategin för hållbar social utveckling, där utbildningsstödet ingår, riskerar att fasas ut.

Tillgång till rent vatten, sanitet och hygien är också viktiga jämställdhetsfrågor. FN-rapporter varnar för att vi är alarmerande långt ifrån att nå globala mål för jämställdhet. I detta läge måste jämställdhetsagendan vara en utgångspunkt för alla delar av utrikespolitiken, inklusive biståndet.

Jag är också djupt oroad över att biståndet till demokratiörelser i Myanmar och Guatemala riskerar att fasas ut i ett läge där det behövs mer än någonsin.

I ett läge där Israels övergrepp mot de mänskliga rättigheterna, folkrätten och det palestinska folket inte bara fortsätter utan blir allt grövre, där antalet illegala bosättningar på ockuperad mark växer obehindrat och där

palestinier tvångsförflyttas väljer regeringen att skära ned på biståndet till Palestina. Det är också djupt oroande.

Vänsterpartiet står i solidaritet med världens fattiga. Vi accepterar inte en svensk biståndspolitik som inte tar hänsyn till människors behov och lidanden världen över. Vi står upp för enprocentsmålet och vill att minst hälften av biståndet ska gå till kvinnor och att 10 procent ska gå till SRHR. Vi vill inte heller att biståndet urholkas genom avräkningar till flyktingmottagande.

Det är den fattigaste delen av världen som drabbas hårdast av klimatkrisens effekter. Den rika delen av världen måste därför ta ett klimatansvar. För att kombinera en effektiv fattigdomsbekämpning med ekologisk hållbarhet krävs satsningar på miljövänlig och hållbar produktion av energi, rent vatten och livsmedel. Därför behövs det även ett additionellt klimatbistånd, som går utöver enprocentsbiståndet.

Anf. 104 FREDRIK MALM (L) replik:

Fru talman! Det är mycket intressant att lyssna till Vänsterpartiets anförande här, för det ligger inte riktigt i fas med den biståndspolitik som Vänsterpartiet har bedrivit under historiens lopp.

Till att börja med har Vänsterpartiet självt, som enda parti i Sveriges riksdag, så att säga varit mottagare av bistånd under större delen av partiets historia. Partiet var helt och hållet beroende av bistånd från öst under många år. Dessutom har Vänsterpartiet därefter – efter kalla krigets slut – under många år haft synen, och har den delvis fortfarande, att det är helt okej att ge bistånd till diktaturer. Vänsterpartiet har exempelvis varit drivande i att ge bistånd till regimen i Kuba.

Vid en granskning av Vänsterpartiets egen biståndsverksamhet när det gäller det partinära biståndet visade det sig att Vänsterpartiet plöjde in ganska mycket av sina anslag till maoistgrupper i Filippinerna som ville genomföra en militärkupp i landet. Man stödde också exempelvis marxist-leninistiska, oreformerade kommunistgrupper i Colombia.

Anf. 105 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Fru talman! Jag tackar Fredrik Malm för frågan.

Vänsterpartiet står upp för de mänskliga rättigheterna överallt och i hela världen. Så fort de mänskliga rättigheterna hotas är vi de första att stå upp för dem; det spelar ingen roll var i världen de mänskliga rättigheterna hotas, så att säga.

Att vi tycker att det är okej att ge stöd till Kuba beror på att vi vill se en demokratiutveckling i landet. Vi ser att det finns stora inskränkningar av de demokratiska fri- och rättigheterna i Kuba. Vi ser att det har skett vissa framsteg när det gäller sociala satsningar och satsningar på miljön, men vi ser att det fortfarande finns stora problem när det gäller de demokratiska fri- och rättigheterna. Därför tycker vi att det är bra att man fortsätter att stödja till exempel demokratiörelsen i Kuba.

Anf. 106 FREDRIK MALM (L) replik:

Fru talman! Det där var ju bara ett stort, svart hål av retorik.

Ni i Vänsterpartiet säger er stå bakom demokrati oavsett var mänskliga rättigheter kränks, Lotta Johnsson Fornarve, men det har ni ju inte gjort. Så sent som för något år sedan ordnade Vänsterpartiet möten där Maduro

i Venezuela hyllades. Partiet har genom sin folkhögskola fortfarande ett organisatoriskt samarbete med exempelvis den kubanska regimen – den sista totalitära regimen i den västra hemisfären. Den har varit totalitär sedan början av 1960-talet, och Vänsterpartiet har fortfarande inte brutit banden med den.

Efter invasionen av Ukraina – Krimhalvön och Donetsk – 2014 visade det sig att Vänsterpartiet hade biståndssamarbete med proryska grupper i Ukraina, till exempel. Det största biståndet Sverige har fattat beslut om utgjordes av vapen till Ukraina, vilket riksdagen beslutade om under våren förra året. Då röstade Vänsterpartiet nej i den första omröstningen.

Fru talman! På vilket sätt ska alltså Vänsterpartiet vara trovärdigt när man talar om mänskliga rättigheter och demokrati i biståndspolitik?

Anf. 107 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Fru talman! Mycket av det Fredrik Malm säger stämmer faktiskt inte. Vänsterpartiet har verkligen stått upp för de mänskliga rättigheterna överallt i världen, och vi har varit de första som har gått ut med kritik när de mänskliga rättigheterna har kränkts.

När det gäller Venezuela stöder vi inte på något sätt den regimen, utan vi menar att det venezuelanska folket själva ska få bestämma sin framtid i demokratiska, fria val. Den ska inte beslutas av Fredrik Malm eller någon annan, utan det är det venezuelanska folket som själva ska besluta om sin framtid. Det står vi bakom.

När det gäller Ukraina: Ja, i den första omröstningen röstade vi nej till att skicka vapen till Ukraina. Det gjorde vi av principiella skäl. Men nu står vi sedan länge bakom att ge stort stöd till Ukraina, inklusive militärt stöd. Det råder ingen som helst tvekan om det.

Anf. 108 ANNA LASSES (C):

Fru talman! När vi stod här i december var frågetecknen många. Vad vill regeringen egentligen med det svenska biståndet, och varför är dialogen med riksdagen och civilsamhället så obefintlig? Tiden går, och många frågetecken består. Dialogen är fortfarande i stort sett obefintlig.

Låt mig först slå fast att vi självklart står bakom regeringen till hundra procent när det gäller stödet till Ukraina och det akuta stödet till de jordbävningsdrabbade områdena i Turkiet och Syrien. Men världen är större än så. Tiden går, och läget förvärras. Fattigdomen ökar, hungern ökar, konflikterna ökar och jämställdheten minskar. Det svenska biståndet är viktigt. Det är till och med avgörande för många människors överlevnad och, ur ett större perspektiv, för hela världens och inte minst Sveriges framtid.

Centerpartiet anser att vi behöver gå tillbaka till enprocentsmålet – helst i går. Det svenska biståndet är bra, men det behöver reformeras och fokuseras. Så säger även regeringen, men riktningen är som sagt fortfarande ganska oklar.

Det talas nu om att en reformagenda håller på att tas fram. Eftersom vi i Centerpartiet inte är inbjudna till den dialogen har jag ett antal medskick till regeringen om sådant som vi tycker bör ingå i denna.

Det första är en ordentlig prioritering av bistånd till utbildning. Hela 70 procent av världens tioåringar kan inte läsa en enkel text. I Afrika söder om Sahara är siffran ännu högre: 87 procent.

Vi vet att utbildning är ett av de absolut mest effektiva sätten att lyfta människor ur fattigdom. Det leder till ökad självförsörjning, jobb, bättre hälsa, ökad jämställdhet och minskat våld. Listan kan göras längre. Trots detta investeras endast 3 procent av det totala svenska biståndet i just utbildning. Här finns det uppenbarligen stora möjligheter till utveckling.

Det andra är en prioritering av bistånd för att bygga upp företagande och innovation för att skapa hållbara jobb. Företag ger jobb och tryggad försörjning. Att stötta uppbyggnad av företagande och kooperativ är dessutom något som ofta kommer kvinnor till gagn och ökar jämställdheten.

Här är det viktigt att lyfta livsmedelsförsörjning och jordbruksföretagande. Synergierna blir stora där, inte minst i en värld där hungern ökar och villkoren för livsmedelsproduktion behöver förbättras, även kopplat till klimatförändringarna. Här finns dessutom all anledning att som ordförandeland för EU ta ledningen och se hur EU kan skapa importregler och stöd som främjar hållbara små jordbruksföretag utanför EU. Detta gäller inom både biståndspolitik och handelspolitiken.

Det tredje är klimatbiståndet och framför allt stöd till att ställa om. Här handlar det återigen bland annat om företag som behöver ställas om för att kunna producera varor på ett hållbart sätt. Det kan ske genom samverkan mellan mottagare och svenska företag och genom civilsamhällets strukturer. Återigen är möjligheterna till synergier många. Det viktiga är att se möjligheterna i de lokala villkoren hos mottagarna, så att vi inte låser fast oss i vad som är bäst ur ett svenskt perspektiv.

Detta var tre medskick för att reformera och utveckla det svenska biståndet.

Framför allt behöver Sverige fokusera sitt bistånd på långsiktighet. Vi har flera gånger fått höra från regeringen att det är viktigare med matpaket än med konferenser. Vi menar att fokus på utveckling och långsiktighet minskar behovet av matpaket och ökar motståndskraften när krisen väl kommer. Dessutom kan faktiskt konferenser – eller kanske snarare mötesplatser – vara nyckeln till att idéer och lösningar föds, samförstånd skapas och demokratin utvecklas.

Detta leder till min sista punkt. Vi anser att denna dialog är viktig och väntar fortfarande på att regeringen ska starta den på allvar. Men vi förstår om regeringen har mycket att göra, och vi är redo att hjälpa till om det är så att regeringen inte har tid.

Därför ger jag regeringen fram till den 5 mars, det vill säga efter sportlovet, åtminstone här i Stockholm. Om vi inte har hört något innan dess kommer jag och Centerpartiet att ta initiativ till att bjuda in såväl regeringen och samtliga partier som civilsamhället och näringslivet till en dag på temat svenskt bistånd. De partier, biståndsorganisationer och företag som vill vara med och ordna detta är jättevälkomna att då höra av sig – ju fler som ordnar detta, desto bättre!

Anf. 109 YUSUF AYDIN (KD):

Fru talman! Utrikesdeklarationen fokuserar mycket på det osäkra säkerhetsläget i omvärlden och det viktiga stödet till Ukraina för att vinna freden. Detta är viktigt och nödvändigt. Sverige ska även fortsättningsvis vara en viktig och stark röst för demokrati, frihet och mänskliga rättigheter.

Jag ska dock i mitt anförande lyfta fram något annat, som vi kristdemokrater under lång tid har arbetat för i denna kammare, nämligen religionsfriheten. Mer än 80 procent av världens befolkning identifierar sig med en religion, och religionen har en viktig roll i många samhällen. Ändå har frågan om religionsfrihet haft en alldeles för låg profil i Sveriges utrikespolitik och utvecklingssamarbeten.

Religionsfrihet är en av de grundläggande rättigheterna i FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna samt i Europakonventionen. Kränkningarna av religionsfriheten är dock stora i en internationell kontext, och i många länder ser man en negativ utveckling. Mer än tre fjärdedelar av världens befolkning lever i länder där religions- och övertygelsefriheten begränsas av staten eller olika grupper i samhället.

Kränkningar av religions- och övertygelsefriheten hindrar människor från att leva sina liv i frihet. De motverkar utvecklingen av jämställda, fredliga och demokratiska samhällen och bidrar också ofta till liv i fattigdom och utsatthet.

När det gäller frågan om förföljelse av kristna är utvecklingen särskilt oroande, då förföljelsen har ökat de senaste åren. Den internationella människorättsorganisationen Open Doors offentliggör varje år en lista över de 50 länder där förföljelsen mot kristna är som störst. I januari släpptes listan för 2023, som visar att förföljelsen mot kristna har förvärrats och intensifierats. Den bedöms nu vara mycket eller extremt allvarlig. 360 miljoner kristna är utsatta för förföljelse på grund av sin tro. Det innebär att kristna är den mest förföljda religiösa gruppen i världen.

I Mellanöstern ser vi en mycket allvarlig situation. Religiösa minoriteter riskerar att helt försvinna från sina ursprungsländer och kristendomens vagg. Flera av länderna i Mellanöstern har varit drabbade av krig och konflikter. De kristna minoriteterna har levt – och lever – i en särskild utsatthet som tvingat många till flykt. Detta har lett till en alarmerande minskning av Mellanösterns kristna befolkning.

I Irak och Syrien har vi bevittnat hur den kristna befolkningen och vissa andra etniska och religiösa grupper har upplevt svår förföljelse, framför allt från terrorsekten IS. Kristna har tvingats till att konvertera eller fly eller har dödats. I Irak har den kristna befolkningen minskat från cirka 1,5 miljoner till knappt 200 000 de senaste 20 åren, vilket motsvarar en minskning med över 80 procent. I Syrien fanns det tidigare cirka 2 miljoner kristna, men nu är antalet nere på knappt en halv miljon.

De svårt utsatta kristna minoriteterna behöver vårt och omvärldens stöd för att leva i fred och säkerhet.

Vi kristdemokrater har länge arbetat för att religionsfriheten ska få en mer framskjuten plats i svensk utrikespolitik, men intresset från den tidigare regeringen har varit svalt. Efter den förra regeringens kompakta tystnad om förföljelsen av kristna är det välkommet att den nuvarande regeringen i sin utrikesdeklaration lyfter fram förföljelsen av kristna som en prioriterad fråga. Detta är också ett tydligt kristdemokratiskt inslag.

Fru talman! Avslutningsvis ska jag ta upp något som har berört många av oss djupt de senaste dagarna. Den kraftiga jordbävningen i Turkiet har orsakat en fruktansvärd humanitär katastrof med många döda, stort mänskligt lidande och enorm förödelse. Över 41 000 människor är döda, och antalet ökar för varje dag. Tiotusentals är skadade och miljontals hemlösa.

Det är en ofattbar tragedi, och jag vill framföra mitt varma och djupa deltagande. Mina tankar är med de drabbade.

Hjälporganisationer på plats beskriver läget som katastrofalt och behovet som enorma. WHO kallar jordbävningen för den värsta naturkatastrofen på ett århundrade, och cirka 26 miljoner människor bedöms vara påverkade. Man konstaterar även att det framöver kommer att krävas stora resurser för att upprätthålla akut sjukvård och kunna bistå med annan hjälp. Det kommer fortsatt att behövas mycket stöd från Sverige och omvärlden, och här har vi som ordförandeland i EU en viktig roll i att samordna EU:s samlade stöd för att lindra nöd.

Anf. 110 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Herr talman! Jag tackar Yusuf Aydin för anförandet.

Ledamoten nämnde inte biståndet. Jag vill ändå ta upp det, för biståndet har varit en viktig fråga för Kristdemokraterna, som varit ett av de partier som tidigare stått upp för enprocentsmålet – men tydligen inte längre.

Min fråga gäller biståndet till Palestina. Vi befinner oss i ett läge där Israels övergrepp mot de mänskliga rättigheterna, folkrätten och det palestinska folket inte bara fortsätter utan blir allt grövre, särskilt efter att den nya regimen har kommit på plats. Blockaden av Gaza fortskrider och även byggandet av den mur som sedan länge fördöms av FN. Antalet illegala bosättningar på ockuperad mark växer obehindrat, och palestinier fördrivs i stor omfattning från sina hem.

Borde inte biståndet i denna situation öka i stället för att minska?

Anf. 111 YUSUF AYDIN (KD) replik:

Herr talman! Det stämmer att vi kristdemokrater är varma anhängare av ett generöst och effektivt bistånd. Vi har också lyckats förhandla fram en hög, stabil och långsiktig nivå.

Det är viktigt att biståndet fokuserar på rätt saker, och i den överenskommelse vi har kommer en större andel av biståndet gå via civilsamhället, där det har varit mer effektivt. I och med det kan vi fokusera biståndet mer på humanitärt stöd, fattigdomsbekämpning och demokrati.

En del av biståndet till palestinska myndigheter och annat minskar eftersom det har funnits kritik. Vi måste försöka fokusera mer på de tematiska prioriteringarna. Vi tror att detta är ett viktigt inslag i det.

Anf. 112 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten för svaret.

Biståndet till civilsamhället har också minskat. Inte minst har informationsstödet till biståndsorganisationerna minskat dramatiskt. Detta slår givetvis hårt mot civilsamhällesorganisationernas möjlighet att bedriva biståndsarbete.

Svenskt bistånd till Palestina går inte till palestinska myndigheter utan framför allt till just civilsamhället och till att främja demokrati, utbildning, sjukvård och elförsörjning samt till människorättsorganisationer som ger stöd till dem som har drabbats av förtrycket.

När man skär ned drastiskt på biståndet till Palestina, 40–60 procent, riskerar utvecklingen att försämrats i stället för att förbättras.

Anf. 113 YUSUF AYDIN (KD) replik:

Herr talman! Biståndsandelen till civilsamhället kommer att öka och vara en viktig del som vi kommer att värna om. Det totala biståndsbeloppet minskar marginellt men är fortsatt stabilt. Något vi också har lyckats förhandla fram och som är väldigt viktigt är ett tak för avräkningen. Det betyder att biståndsorganisationer kan planera bättre och att det blir mer förutsägbart hur mycket av anslagen de kan räkna med.

Infoanslaget har ökat kraftigt de senaste tio åren, och nu gör vi en anpassning. Det här är för insatser i Sverige; det handlar inte om det stöd som går till utlandet för att bekämpa fattigdom.

Anf. 114 OLLE THORELL (S) replik:

Herr talman! Jag vill fråga ledamoten om Kristdemokraternas syn på enprocentsmålet för biståndet. Vi vet att ni trots ert löfte i valrörelsen om att vara garanten för att enprocentsmålet skulle nås förlorade förhandlingen på Tidö slott utanför Västerås, och nu är det Sverigedemokraternas och Moderaternas linje som gäller. Sverige ska inte längre avsätta en hundradel av sitt välstånd till att bekämpa fattigdom i världen. Prioriteringen är mindre bistånd till världens fattiga och mer skattesänkningar till höginkomsttagare i Sverige.

Är detta en tillfällig reträtt av Kristdemokraterna när det gäller enprocentsmålet, eller är det en permanent kursändring?

Anf. 115 YUSUF AYDIN (KD) replik:

Herr talman! Det stämmer att vi hade som utgångsläge att värna enprocentsmålet. Men i förhandlingarna har vi, som i alla förhandlingar, behövt både ge och ta. Jag är dock trygg med att vi har nått en nivå som är bra vad gäller både belopp och förutsägbarhet. Genom avräkningstaket på 8 procent kan biståndsorganisationerna veta ungefär hur mycket de får ut – till skillnad från under det socialdemokratiska styret då biståndsavräkningen kunde uppgå till 15–20 procent för att hantera flyktingmottagande här i Sverige. Det slog hårt mot det bistånd som skulle gå till att fattigdomsbekämpning och humanitärt stöd.

Anf. 116 OLLE THORELL (S) replik:

Herr talman! Jag är glad att jag inte har en kristdemokrat som förhandlar åt mig i viktiga frågor, för resultatet av denna förhandling är inte att betrakta som lyckat om man vill stå upp för enprocentsmålet, eftersom det faktiskt övergetts.

Om ni nu lyckades så himla bra i förhandlingarna, varför är hela biståndsetablissemangen så ilsket? Hur kommer det sig? Det kanske beror på att infokomanslaget minskar med 90 procent. Det kanske beror på att inte ens högt utbildade statistiker och matematiker kan räkna fram hur stödet till civilsamhället ökar. Det är väldigt svårttytt.

Som sagt, varför är alla biståndsorganisationer så arga om ni har lyckats så bra i förhandlingarna?

Anf. 117 YUSUF AYDIN (KD) replik:

Herr talman! Jag är väldigt trygg med hur vi har förhandlat, och resultatet är väldigt bra med tanke på ingångsvärdena från en del andra partier.

Jag är samtidigt lite förvånad över att Socialdemokraterna i sin egen skuggbudget inte lyckas nå 1 procent utan landar på 0,91 procent. Trots att de inte behövde förhandla med andra partier har de själva övergett enprocentsmålet. Att då anklaga oss för att ha svikit vårt löfte är ganska magstarkt.

Ett mer effektivt bistånd med en större andel via civilsamhället kan fortfarande göra stor skillnad för fattiga och i det demokratiarbete som görs ute i världen. Det är inte ett motsatsförhållande.
(Applåder)

Anf. 118 ELIN SÖDERBERG (MP):

Herr talman! På Utrikesdepartementets hemsida kan man läsa att förebyggandet av risker och hot är en viktig del av säkerhetspolitiken, som är en del av utrikespolitiken. Frågorna som vi diskuterar här i dag – Nato, biståndet, det militära – är självklart avgörande utifrån detta perspektiv. Men vad denna debatt tydligt saknar är någon som tänker långsiktigt och ställer regeringen till svars för hur deras politik inom andra områden försvårar för Sverige att framgångsrikt skapa förutsättningar för sina utrikespolitiska prioriteringar.

Vi är nu på väg mot en 3 grader varmare värld. Det är en värld som till stora delar kommer att vara obeboelig, där jordens invånare trängs på en allt mindre yta, där rent dricksvatten och mat blir en allt knappare resurs och där extrema väderhändelser som drabbar människors liv, hälsa och egendom blir allt vanligare.

De säkerhetspolitiska konsekvenserna av klimatförändringen är tydliga. Extrema väderhändelser som torka eller översvämningar och långsiktiga effekter som utarmade jordar och ökenspridning kan skapa lokal konkurrens om land, vatten och andra inkomstbringande resurser och öka risken för konflikter. Detta är väl känt. Forskning som utrikesministerns eget departement finansierar kommer till precis denna slutsats: Försämrade möjligheter till försörjning i kombination med ökad migration leder till allt större risker för våldsamma konflikter.

Herr talman! Redan vid 1,5 graders medeltemperaturhöjning minskar de globala fiskefångsterna med 1,5 miljoner ton. Vid 2 graders uppvärmning väntas de minska med 3 miljoner ton. Riskerna med sjukdomar som denguefeber och malaria kommer att öka med en global uppvärmning mellan 1,5 och 2 grader och spridas till nya områden. Havsnivåhöjningen till år 2100, då dagens lågstadiebarn är i 80-årsåldern, blir ungefär 1 decimeter högre vid 2 graders än 1,5 graders uppvärmning. Denna enda decimeters skillnad avgör om upp till 10 miljoner fler människor drabbas och blir utsatta för relaterade risker.

Men vi är i dag inte på väg att klara Parisavtalet, och världen är inte på väg mot en uppvärmning mellan 1,5 och 2 grader. Summan av alla klimatmål – Sveriges, EU:s och övriga världens länders klimatmål – tar oss mot en global uppvärmning närmare 3 grader år 2100. Det gäller alltså om klimatmålen nås.

Herr talman! Ingen här har nog missat att den politik som regeringen bedriver kommer att leda till kraftigt ökade koldioxidutsläpp. Regeringen har lagt om svensk politik så att Sveriges klimatmål till 2030 inte längre kommer att nås. Den väg regeringen slagit in på gör att Sverige inte heller når vår andel av EU:s klimatmål.

Debatten har hittills missat att belysa att detta också skapar enorma säkerhetspolitiska och utrikespolitiska risker. Drastiska utsläppsminskningar är egentligen en förutsättning för en framgångsrik svensk utrikespolitik, eller annorlunda uttryckt: De är en förutsättning för att utrikesminister Billström ska kunna göra sitt jobb.

Herr talman! Under Miljöpartiets tid i regering var klimatarbetet en central del av utrikespolitiken. Vi slog vakt om ett effektivt bistånd och klimatbistånd. Med Miljöpartiet i regering hade Sverige med sig något till bordet vid de internationella klimatförhandlingarna och drev på det internationella klimatarbetet. Gröna ministrar fick ledande uppdrag i förhandlingarna, och vi drev på EU:s klimatarbete.

Herr talman! Frågan är nu hur utrikesministern ställer sig till det paradigmskifte inom klimatpolitiken som regeringen tvingat på Sverige. Hur bedömer utrikesministern att detta påverkar Sveriges utrikespolitiska agenda? Vad innebär de ökade utsläppen av växthusgaser i Sverige och regeringens motstånd mot klimatåtgärder i EU för de risker och hot som alltså utrikesministrarnas eget departement menar att utrikespolitiken ska hantera? Påpekar utrikesministern vid regeringssammanträdena att en 3 grader varmare värld per definition är en utrikespolitisk och säkerhetspolitisk katastrof?

I detta anförande instämde Jan Riise och Jacob Risberg (båda MP).

Anf. 119 FREDRIK MALM (L):

Herr talman! Nästa vecka är det ett år sedan Vladimir Putin inledde sin folkmordskampanj mot Ukraina. Rysslands syfte är att förintä den ukrainska staten, nationen, kulturen, ekonomin och identiteten på grund av sina storryska ambitioner. Det är nu otroligt viktigt att se behoven i Ukraina. De finns på den militära sidan, den politiska sidan, den ekonomiska sidan, den humanitära sidan und so weiter.

Ukraina behöver praktiskt taget allt de kan få, och de behöver det snabbt och samordnat. Det kräver att vi i Europa visar uthållighet. Vi måste förstå att de uppoffringar vi gör för att hjälpa Ukraina inte är någonting mot de uppoffringar den ukrainska befolkningen gör för att i förlängningen hjälpa oss. Om Ukraina förlorar det här kriget kommer den ryska krigsmaskinen att välla vidare mot Moldavien – om det inte sker redan nu med ett kupp försök. Den kommer att gå vidare mot andra länder. Det kommer aldrig att ta slut. Från Europas, USA:s, västvärldens och den fria världens sida måste vi stödja Ukraina maximalt för att klara detta.

Herr talman! Jag och en gammal moderat politiker, Gunnar Hökmark, håller möten varje måndag på Norrmalmstorg i Stockholm med det som heter Måndagsrörelsen. Sedan 24 februari och fram till nu möts vi där varje måndag. Det kommer fler och fler människor dit. Fler och fler stockholmare kommer till mötena för att visa sitt stöd och sin solidaritet med den ukrainska befolkningen.

Regeringen har levererat ett antal paket till stöd för Ukraina. Den föregående regeringen gjorde också det. Vi måste fortsätta med det och även använda det svenska ordförandeskapet, inte minst för att lyfta frågan om Ukrainas framtida EU-medlemskap.

Herr talman! Låt mig också ta upp en annan fråga. Det gäller den islamiska regimen i Iran. Den iranska befolkningen har plågats under denna

sadistiska diktatur i över 40 års tid. De visar ett heroiskt mod, de som går ut på gatorna – och de är många. De har varit väldigt många under hösten. Det handlar inte bara om rätten att kunna ta av sig slöjan på huvudet, utan det handlar om det som på persiska heter azadi, det vill säga frihet.

Faktum är, herr talman, att den iranska regimen redan har fallit i så måtto att den har fallit som ideologiskt, islamistiskt projekt. Det finns ingen legitimitet för det teokratiska styret i Iran. Det finns inte längre någon legitimitet hos folket för att Iran ska styras av frustande ayatollor och mullor och ha en moralpolis. De hänger människor i lyftkranar, plågar befolkningen och torterar dem besinningslöst. Det finns inget stöd för detta.

Det enda som upprätthåller den iranska regimen i dag, herr talman, är de repressiva organen inom regimen. Sepah-e Pasdaran, Sepah-e Quds, Basijmilisen, den reguljära armén och polisstyrkorna är de som upprätthåller den iranska regimen i dag. Det finns inget annat som upprätthåller den.

Vad kan då omvärlden göra för att stödja den iranska befolkningen? Man kan lista IRGC, Islamiska revolutionsgardet, som terroristorganisation. Det ger större möjlighet att blockera företag från att handla med på papperet vanliga företag i Iran men som egentligen är knutna till revolutionsgardet. Det ger också större möjligheter att frysa tillgångar. Det här innebär att man kan reducera de våldsamma och brutala säkerhetsorganens kapacitet att plåga den iranska befolkningen.

Herr talman! I detta sammanhang får vi inte heller glömma att den iranska regimen utgör ett hot inte bara mot 80–90 miljoner invånare i Iran, utan den iranska regimen är i dag involverad i samtliga konflikter i Mellanösternregionen: i Jemen, Irak och Palestina. I praktiken har man genom Hizbollahmilisen i Libanon sett till att Libanon är en dysfunktionell och stympad stat. På samma sätt har man gjort i Irak med stödet till shiaarabiska grupperingar, så kallade Hashd al-Shaabi-miliser, i Irak.

Man har sträckt sig så långt att man genomfört terrorattentat ända bortan i Argentina, där man sprängde ett judiskt kulturcenter. Vid attacker mot synagogor i Tyskland misstänks, enligt utredningarna, det iranska revolutionsgardet vara involverade.

Låt oss i diskussionen inte fastna i semantiska definitioner av ordet terrorism. Den samlade bedömningen är att det iranska revolutionsgardet genom sina handlingar under årtionden – egentligen ända sedan ayatolla Ruhollah Khomeini tog makten efter sin revolution 1979 – plågat sin befolkning, bedrivit terrorism och destabiliserat inte bara Iran utan hela Mellanösternregionen.

Det finns därutöver en rad saker omvärlden bör göra för att stödja den iranska befolkningen som jag inte hinner gå in på i detta anförande.

Precis som flera talare har påpekat går våra tankar självklart till de tiotusentals offren för den hemska, fruktansvärda jordbävningen i Turkiet och Syrien.

(Applåder)

I detta anförande instämde Martin Melin (L).

Anf. 120 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Herr talman! Tack, Fredrik Malm, för anförandet! Biståndet har varit en av Liberalernas paradgrenar under årens lopp. I valrörelsen stod Liberalerna upp för enprocentsmålet. Ni skulle absolut inte ge er på den punk-

ten. Nu har dock enprocentsmålet lämnats av den regering som Liberalerna är en del av.

Särskilt allvarligt är det att stödet till civilsamhället, som ju skulle prioriteras, skärs ned. Och särskilt allvarlig är den kraftiga neddragningen på informationsstödet. Det skärs ned med nästan 90 procent, från 155 miljoner till 20 miljoner. Det här slår undan fötterna på en stor del av biståndsorganisationerna.

Hur kan det komma sig att Liberalerna ställer upp på en sådan politik?

Anf. 121 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Det finns en rad olika problem inom det svenska biståndet som man behöver ta itu med. Ett problem som svenskt bistånd har dragits med under många, många år är att man har betalat ut pengar till odemokratiska stater. Man har betalat ut pengar till regimer som har suttit på övertid eller har plågat sin befolkning. Man har betalat ut pengar till regimer som man trott har varit på rätt väg, men i själva verket har de gått i en negativ riktning.

Vi i Liberalerna har under årtionden påpekat dessa problem, medan Vänsterpartiet har varit pådrivande för att ge mer bistånd till sådana regimer. Däri ligger en väldigt stor skillnad.

Vi kommer i omläggningen av biståndet nu att göra ett antal tydliga prioriteringar. Det innebär också att några länder får mindre bistånd.

Jag noterar att tre partier i riksdagen når upp till enprocentsmålet i sina budgetalternativ. Vänsterpartiet är ett av dem.

Anf. 122 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Herr talman! Fredrik Malm vet precis som jag att biståndet inte går till stater i första hand, utan det går till multilaterala organisationer, civilsamhället, demokratiarbete, jämställdhetsarbete och liknande. Att skära ned på biståndet gör inte biståndet mer effektivt. Det svenska biståndet har globalt sett dessutom varit ett mycket bra och transparent bistånd.

Det finns saker som kunde ha gjorts bättre, men det blir ju inte bättre av att man skär ned det dramatiskt, speciellt inte vad gäller stödet till civilsamhället och informationsstödet. Det används just för att forska i och utreda hur biståndet används och informera det svenska samhället om hur biståndet fungerar. Det används även till att bjuda in representanter från exempelvis demokratiörelsen i olika delar av världen för att informera om bistånd och för att de ska kunna söka bistånd.

Jag kan inte förstå hur Liberalerna kan stödja en sådan stor nedskärning av informationsstödet och stödet till civilsamhället.

Anf. 123 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Det är viktigt att vi har perspektiven klara för oss. Även med en neddragning eller en viss omviktning av svenskt bistånd satsar vi nu oerhört mycket på Ukraina. Man har även skjutit till extra pengar för jordbävningsoffren i Turkiet och Syrien. Sverige ligger i relation till vårt invånarantal, det vill säga bruttonationalinkomst per capita, i absolut världstopp när det gäller biståndet även efter detta.

Jag noterar, herr talman, att Lotta Johnsson Fornarve argumenterar för att biståndet kommer de mest behövande till del. Men sedan kritiserar hon oss för att vi har dragit ned på just det bistånd som gäller pengar till organi-

sationer i Sverige för deras egen kampanjverksamhet i Sverige. Det är en helt annan sak. Det är ju bättre att vi fokuserar så att de pengar vi ger verkligen når mottagarna, och inte så att organisationer sväller i Sverige och får fler informatörer.
(Applåder)

Anf. 124 JOHAN BÜSER (S) replik:

Herr talman! Högerregeringen, där Liberalerna ingår, med starkt inflytande av Sverigedemokraterna skär ned rejält på biståndet. För Palestinas del innebär det att man skär ned biståndet med nästan hälften. Ledamoten Malm har beskrivit detta på sin Facebooksida och i andra forum som en seger som han har kämpat för under hela sin politiska karriär. Ledamoten påstår vidare i samma inlägg att det under åren och fortfarande plöjs ned hundratals miljoner kronor i korruption och diktatur.

Får jag upplysa ledamoten Malm att av det bistånd som Sverige ger till Palestina kanaliseras 2 procent av det via den palestinska myndigheten. Resten går till det palestinska civilsamhället.

Jag tycker att det är allvarligt att ledamoten använder fake news för att undergräva förtroendet för det svenska biståndet. Jag vill gärna höra en kommentar från ledamoten om hur han ser på att det nu skärs ned väldigt mycket pengar till det palestinska civilsamhället, något som ytterst drabbar kvinnor och barn.

Anf. 125 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Johan Büsers parti drev igenom att Sverige skulle erkänna Palestina som självständig stat. Då bör man i rimlighetens namn också ställa vissa krav på de palestinska politiska ledarna att uppträda som en stat. Man har inte hållit val i Palestina på 18 eller 19 år; jag tror att Mahmud Abbas är inne på det 19:e året i en fyraårig mandatperiod. Man håller inga fria val. Man har inga fria medier. I ett av sina områden styrs halva av en organisation som Sverige har terroriststämplat, nämligen Hamas. Man har oerhörda problem med korruption, inte minst till följd av det omfattande biståndsberoendet. Biståndet har på flera sätt alltså varit mycket kontra-produktivt för Palestina.

Det rimliga är att sätta press på politiker i länder eller områden som inte styrs demokratiskt. De måste ändra sitt beteende och genomföra demokratiska reformer. Det gäller såväl Palestina som alla andra områden.
(Applåder)

Anf. 126 JOHAN BÜSER (S) replik:

Herr talman! Socialdemokraterna har varit konsekventa. Vi har tagit upp problematiken kring korruption och med att det inte har hållits val. Vi tycker att detta är angeläget. Det är viktigt att kunna kritisera båda sidor.

Men när man så flagrant drar bort biståndet från civilsamhället, något som drabbar utsatta flyktingar, kvinnor och barn i det palestinska samhället, beskriver ledamoten Malm detta som en seger och något som han har slagits för under hela sitt politiska liv. Det var detta jag reagerade mot.

Jag vill gärna också ha en kommentar av ledamoten Malm om hur han ser på de bosättningar som Israel nu genomför och som står i strid med internationell rätt. USA:s utrikesministern Antony Blinken har tydligt uttalat att det här är ett hot mot tvåstatslösningen, som vi har stått upp för

Anf. 127 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att beröra någonting som Johan Büser sa i sin första replik, nämligen att det bara är en jätteliten del som kanaliseras via myndigheten. Det verkar som att den palestinska myndigheten är någon sorts minimal nattvaktarstat. Det finns ett jättelikt civilsamhälle, men myndigheten har ingen kontroll på någonting. Så är det ju inte. Om man ger 1 miljard till exempelvis sjukvården i ett land kan man inte komma och säga att det inte har någonting med den offentliga sektorn att göra eftersom det inte är ett direkt budgetstöd. Det är ett trixande som inte är rimligt. Självklart är den palestinska myndigheten som mottagare av bistånd och ansvarig för den palestinska utvecklingsplanen och mycket annat djupt involverad i det som sker i de palestinskkontrollerade områdena på Västbanken.

När det gäller bosättningar har jag förmodligen ingen annan uppfattning än de flesta rimliga människor här i världen. Israel bör inte expandera bosättningarna på Västbanken, utan man bör söka en framförhandlad fredslösning – en tvåstatslösning.

Anf. 128 JYTTE GUTELAND (S) replik:

Herr talman! Jag vill fråga Fredrik Malm som företrädare för Liberalerna, ett regeringsparti som har stöd från Sverigedemokraterna i riksdagen, hur man under Sveriges ordförandeskap avser att lyfta fram rättsstatens principer på ett tydligare sätt. Rättsstatsuppbyggnad handlar om att se till att statens rättsvårdande institutioner fungerar väl och att vi har goda relationer mellan individ och stat. Det tänker jag att Liberalerna skulle ha varmt om hjärtat.

Det vi ser nu i Ungern och Polen är oacceptabelt. Det vet vi alla i Sverige, skulle jag tro. I Ungern kontrolleras lejonparten av medierapporteringen av regeringen. Oberoende medier möter trakasserier. Regeringen använder teknik för att spionera på journalister. I Polen fortsätter regeringen att underminera domstolarnas oberoende och utnämna domare. Attack-er mot hbtqi-personer är vanligt förekommande. Ändå ser vi inte att det svenska ordförandeskapet prioriterar detta på ett riktigt och tydligt sätt. Vi har många möjligheter nu under ordförandeskapet.

Anf. 129 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Först och främst måste jag instämma i Jytte Gutelands beskrivning av de här problemen. Jag skulle säga att de egentligen är mer allvarliga än så, för de är inte begränsade till Ungern och Polen. Vi har flera andra länder inom Europeiska unionen som har väldigt stora brister. Det finns också en oroväckande utveckling med både en högljudd ultrahöger och vänsterpopulistiska grupperingar. Ibland enas de, tar på sig gula västar och går ut i Paris, ibland står de på olika sidor. På sikt riskerar detta att underminera även länder som har en mer stabil rättsstatsordning än vad Ungern och Polen har.

Sanningen är givetvis att det svenska ordförandeskapet prioriterar detta. Vi måste söka enighet i EU-kretsen i olika frågor. Vi måste också lyfta frågor och se till att det finns ett stöd för kommissionens fortsatta process kring de här länderna.

Anf. 130 JYTTE GUTELAND (S) replik:

Herr talman! Jag tackar Fredrik Malm för beskrivningen. Men jag måste säga att jag vill ha ett tydligare svar om vad det svenska ordförandeskapet avser att göra när det gäller rättsstatens principer och Ungern och Polen. Situationen är akut och alarmerande. Sverige har en möjlighet att driva på processen, inte minst artikel 7-förfarandet, och se till att tidssätta när det gäller de rekommendationer för rättsstaten avseende Polen och Ungern som kommissionen har inom sin famn. Där skulle man kunna jobba med tidsplanen.

Vi vet att vi har ett rådsmöte och ett event om detta i maj, men det finns ingen beskrivning av vad det kommer att innebära. Kommer det till exempel att innebära utfrågningar inom vissa områden? Kommer man att konkretisera situationen för exempelvis kvinnor i Polen, som riskerar en mycket svår framtid och som redan utsätts? Det är faktiskt kvinnor som dör på grund av abortrestriktionerna.

Jag skulle vilja höra mer om vad ni avser att göra. Vad innebär en prioritering för den svenska regeringen?

Anf. 131 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Jag kan inte annat än instämma i att allt det som Jytte Guteland här radat upp är jätteviktiga frågor.

Detta är en del av en kontinuerlig process. Det är också så att det delvis är rörlig materia. Hela poängen med att Sverige är med i EU är att det finns några andra länder som också är med – över 20 stycken faktiskt, fler än 25 till och med. Med den maktindelning som finns mellan kommission, råd och annat är det ett ständigt samtal. Det gör att det är väldigt svårt för mig att i februari stå här och säga vid vilka datum och tidpunkter olika frågor kommer att komma upp på dagordningen. Regeringskansliet och EU-ministern är nog bättre på att svara mer konkret när de här olika frågorna och andra mycket relevanta frågor kommer upp på dagordningen och i vilken ordning. Men jag instämmer helt i att det här är jätteviktigt.

Anf. 132 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik:

Herr talman! Det gläder mig att höra ledamoten Malm beskriva situationen i Iran och behovet av att terrorlista revolutionsgardet. Frågan blir om det betyder att detta också framöver är Liberalernas linje. Till skillnad från oss socialdemokrater tillhör Liberalerna majoriteten här i riksdagen. Till skillnad från oss sitter också Liberalerna med i den regering som har gett oss i utskottet beskedet att man stämmer av hur de andra länderna ställer sig till en terrorlistning men att man inte driver detta aktivt. Betyder helt enkelt ledamotens inlägg att vi framöver kan räkna med Liberalernas stöd i EU-nämnden?

Anf. 133 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Detta är Liberalernas uppfattning. Inom den regeringskonstellation vi nu befinner oss i argumenterar vi för den uppfattningen i de förhandlingar som sker. Det är så demokrati fungerar.

Herr talman! Jag har för min del under många år drivit frågan om demokrati i Iran och nödvändigheten av att stödja den iranska befolkningen. Jag var kritisk mot den borgerliga regeringen 2006–2014, dels för att man tog emot ett officiellt besök med Rohani och Zarif under den andra mandatperioden, dels på grund av en del annat där jag tyckte att regeringen borde ha varit tydligare. Jag var väldigt besviken på den socialdemokratiska regeringen under de åtta åren därefter. Man slöt en rad samarbetsavtal med den iranska regimen. År 2017 tror jag att det var. Man åkte dessutom ned till Teheran och bekräftade det patriarkala och reaktionära systemet genom att ta på sig den mest konservativa klädseln och gå parad framför mullorna i Iran. Jag har varit kritisk mot alla regeringar sedan jag kom in i det här huset, kan jag väl konstatera.
(Applåder)

I detta anförande instämde Markus Wiechel (SD).

Anf. 134 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik:

Herr talman! Jag uppskattar verkligen ledamotens genuina engagemang för Iran. Men Liberalerna har till skillnad från oss som sagt förmånen att sitta i regeringen och vara med och ta de aktiva besluten.

Vi har ett förhållande i riksdagen som gör att vi skulle kunna skicka med regeringen en annan linje till EU. Än en gång: Kan vi förvänta oss att vi framöver kommer att ha Liberalernas stöd i EU-nämnden i den här frågan?

Anf. 135 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Jag konstaterar det som jag har konstaterat innan: Vi för de här samtalen i regeringen, och Liberalernas uppfattning är tydlig. Jag har gett uttryck för den i debatter i Sveriges Radio, på olika seminarier och i andra sammanhang. Ingen borde tvivla på detta.

De som däremot verkligen har något att bevisa i frågan om demokrati i Iran är ju Socialdemokraterna. De sex eller sju samarbetsavtal man slöt med den iranska regimen dras vi nu med. I olika avseenden agerade man på ett sätt som var en ren örfil mot alla tiotusentals iranier i Sverige. Man åkte ned till Teheran och gick parad framför mullorna i den mest reaktionära klädseln. I dag är hela Iran ute och demonstrerar för att slippa de där plaggen. Ni satte på dem frivilligt och gick framför ledarna där. Det finns väldigt mycket, herr talman, när det gäller frågan om Mellanösternpolitik i vid mening och Iran i synnerhet där Socialdemokraterna har en hel del att bevisa för att vara trovärdiga.
(Applåder)

I detta anförande instämde Markus Wiechel (SD).

Anf. 136 OLLE THORELL (S) replik:

Herr talman! Jag vill passa på att fråga Fredrik Malm och Liberalerna hur ni nu ser på enprocentsmålet. Vi vet alla att ni har gett upp det i förhandlingarna med Moderaterna och SD, som har drivit på för att överge enprocentsmålet.

Jag undrar om det är ett långsiktigt ställningstagande från Liberalerna. Det har tidigare varit ett mycket biståndsvänligt parti som tillsammans med oss socialdemokrater stått upp för enprocentsmålet. Är det en tillfällig reträtt, eller har Liberalerna för evig tid gett upp tanken om att avsätta en hundradel av vårt välstånd till fattiga länder i världen?

Anf. 137 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Jag noterade i ett tidigare replikskifte att det är tre av åtta partier i riksdagen som når upp till enprocentsmålet. Det är Centerpartiet, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Jag noterar inte Socialdemokraterna i den uppräknningen.

Herr talman! Jag skulle kunna bolla tillbaka precis samma fråga till Olle Thorell. Har Socialdemokraterna för alltid gett upp enprocentsmålet? Jag tror att man skulle få ungefär samma svar från oss båda.

Budgeten slås fast för det kommande året. Sedan finns det en finansplan för ytterligare några år framåt i tiden. Det är klart att vi önskar att svensk ekonomi, våra möjligheter, kvaliteten i svenskt bistånd och möjligheterna till effektivitet och annat gör att vi kan öka biståndet.

Jag står bakom att Sverige ska ge ett generöst och högt bistånd. Jag ser att behoven, inte minst på det humanitära området i Ukraina och runt om på olika håll i världen, är enorma. Vi ska självklart sträva efter det. Men inget av våra partier når upp till enprocentsmålet i budgeten. Det är sanningen.

Anf. 138 OLLE THORELL (S) replik:

Herr talman! Jag vill använda den här minuten till att fråga om feministisk utrikespolitik.

Liberalerna är ett parti med en stolt tradition att kämpa för jämställdhet i Sverige och internationellt. Jag kan lista många fantastiska feministiska liberaler som arbetat för detta, som Barbro Westerholm, Birgitta Ohlsson och Bengt Westerberg.

Är det på samma sätt nu, att det är en eftergift till Sverigedemokraterna och Moderaterna som av någon anledning inte längre vill se en feministisk utrikespolitik? Är det en eftergift från Liberalerna? Eller är det ett ideologiskt skifte där man inte längre tror på att öka feminismen i världen?

Anf. 139 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Riksdagen består av 349 mandat, inte 349 plakat. Feministisk utrikespolitik blev plakatpolitik, herr talman. Sverige lade ned sin röst när Saudiarabien röstades in i FN:s kvinnokommitté. Är det feministisk utrikespolitik, Olle Thorell?

Det kom fram i ett föregående replikskifte att jag mindes hur socialdemokratiska regeringsföreträdare gick parad framför mullorna och ayatollorna i Iran med den mest reaktionära klädseln för att blidka dem. Var det feministisk utrikespolitik?

Vi kan svänga oss med ord härinne, ägna oss åt semantiskt ordvrängeri och så vidare. Men det handlar om innehållet i politiken. När det gäller innehållet i politiken måste Sverige föra en biståndspolitik som strävar efter att förstärka mänskliga rättigheter, demokrati, kvinnors rättigheter och så vidare.

Jag kallar mig feminist. En del andra härinne gör det säkert inte. Men det viktigaste är innehållet i politiken och inte vad vi kallar den. (Applåder)

I detta anförande instämde Markus Wiechel (SD).

Anf. 140 OLLE THORELL (S):

Herr talman! Det har i över 50 år funnits en styråra, en kompass som har väglett svensk biståndspolitik. Det är principen om att avsätta en hundradel av vårt välstånd till att bekämpa fattigdom och främja utveckling i fattiga länder i världen.

Det har funnits en bred, blocköverskridande samling kring det i decennier. Regeringar av olika politisk färg har strävat efter att uppnå detta mål. Det övergavs tillfälligt under 90-talskrisen då statsfinanserna sanerades, men uppnåddes igen i början på 00-talet.

Vi har genom åren debatterat olika uppfattningar om biståndets inriktning, metoder och hur vi bäst bekämpar fattigdomen i världen. Men vi har trots det varit överens om att det är rätt och riktigt att vi med vårt höga välstånd i en värld där behoven är oändliga bör avsätta en hundradel av vårt välstånd till bistånd.

Men nu bevitnar vi ett paradigmskifte i både utrikes- och biståndspolitik. Det är inte nog med att Sverige slutar att vara en föregångare för andra länder när den feministiska utrikespolitiken skrotas. Det är inte nog med att vi går från att vara en global, aktiv, progressiv aktör till att bli en mer regional och passiv aktör. Nu överges också enprocentsmålet. Moderaterna och Sverigedemokraterna har fått Kristdemokraterna och Liberalerna att överge sina löften om att stå upp för det målet.

Vi socialdemokrater står fast vid enprocentsmålet. I vår skuggbudget avsätter vi 2,5 miljarder kronor mer än regeringen till bistånd. Vi avser, när vi har regeringsmakten igen, att stegvis se till att uppnå enprocentsnivån igen. Det gjorde vi efter 90-talskrisen, och så kommer vi att göra igen, ju förr desto bättre.

Regeringen driver nu igenom det största skiftet i svensk biståndspolitik på flera decennier utan rimlig beredning. Det sker utan remissomgångar, utan dialog med myndigheter, biståndsorganisationer, experter eller civilsamhället. Det finns inget deltagande eller medverkan av mottagarna.

Det sker utan grund i forskning eller beprövad erfarenhet, och utan konsekvensanalyser. Det sker till och med utan ens en grundläggande *do no harm*-analys innan man går fram med det här paradigmskiftet.

Regeringen säger att man ska komma med en ny reformagenda. Det låter ju fint. Men hur den ser ut, när den ska komma, hur den ska beredas och förankras verkar ingen riktigt veta.

Konsekvenserna av omläggningen av biståndet är många och allvarliga. Stödet till FN-organ som UN-Women, Unaid och UNDP minskas rejält. Biståndet till Palestina halveras.

Svenskt bistånd till Burma, Myanmar, minskar med 60 procent samtidigt som militärjuntans förtyck blir allt värre och demokrati rörelsens behov av stöd från omvärlden allt större.

Den utlovade ökningen av bistånd via civilsamhällesorganisationer finns det inget spår av. I stället skärs anslaget till information och kommunikation, som ofta går till civilsamhället, ned med nästan 90 procent.

Det är ett anslag som ger de fattiga, MR-aktivister och demokratikämpar i världen en röst också i svensk och europeisk debatt. Det anslaget skärs ned med 90 procent.

Herr talman! Men det är inte bara en matematisk skillnad att det nu blir mindre pengar till fattiga i världen. Det är inte bara en prioriteringsfråga när högerregeringen väljer skattesänkningar till höginkomsttagare framför fattigdomsbekämpning i världen.

Utöver allt detta är det också ett ideologiskt skifte. Nu ska biståndet utgå från rent svenska intressen. Biståndet ska främja svensk export. Det ska stimulera till återvandring, stoppa migration till Sverige och användas som verktyg för att tvinga länder att återta utvisade medborgare.

Då undrar jag: Vad har hänt med rättighetsperspektivet och mottagarnas perspektiv? Vad har hänt med de fattigas och utsattas intressen och rättigheter?

Är det inte ett genuint svenskt intresse att arbeta långsiktigt för att bygga robusta demokratiska samhällen, utan förtryck, där människor kan leva fria liv, försörja sig själva, bryta fattigdomens bojar och utveckla sitt eget välstånd?

Regeringens ensidiga fokus på rent egenintresse för Sverige i biståndet går dessutom stick i stäv mot internationellt vedertagna principer för effektivt och hållbart bistånd.

Det finns ett upplyst egenintresse som borde vara Sveriges linje. Det är insikten om att vi alla lever på det här klotet tillsammans, att vi alla är beroende av varandra. Att kämpa för allas lika värde och rättigheter är vår gemensamma skyldighet.

Jag vill avsluta med en dikt av Tage Danielsson om solidaritet.

En droppe droppad i livets älv
har ingen kraft att flyta själv
Det ställs ett krav på varenda droppe
Hjälp till att hålla de andra oppe

(Applåder)

Anf. 141 MAGDALENA THURESSON (M) replik:

Herr talman! Tack, Olle Thorell, för anförandet! Jag valde att lyssna på hela anförandet innan jag begärde replik och noterade att det var en vacker dikt på slutet.

Men återigen: Det finns inga nya förslag från Socialdemokraterna om vad man ska göra med de väldigt stora resurser som vi lägger på bistånd. Även om Socialdemokraterna inte heller lägger 1 procent av bni på bistånd – de lägger 0,91 trots att de inte behövde förhandla med någon annan än möjligtvis Mikael Damberg – är det ändå väldigt mycket pengar. Men det finns inga nya idéer om hur politikområdet ska utvecklas och förbättras.

Är det så att Socialdemokraterna tycker att allt ska vara precis som det alltid har varit? Finns det någon ny idé, eller är den enda idén att använda biståndet som en budgetregulator?

Prot. 2022/23:63
15 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 142 OLLE THORELL (S) replik:

Herr talman! Återigen: Socialdemokraterna står fast vid målet att 1 procent av Sveriges bni ska gå till bistånd. Det är fakta. Sedan uppnår vi detta mål stegvis, i budget för budget.

Magdalena Thuresson efterfrågar idéer och tankar om hur man kan utveckla biståndet. Vi hade en jättebra grej som kallas feministisk biståndspolitik. En del av den feministiska utrikespolitiken har nu Moderaterna och kompani skrotat eftersom de tydligen tycker att feminismen har gått för långt och att kvinnors och flickors rättigheter inte förtjänar att prioriteras genom att sätta dem under ett paraply av feministisk utrikespolitik.

Vi står också upp för löntagares rättigheter, för att utveckla klimatbiståndet och för att bygga allianser med privata biståndsgivare för att utveckla biståndet. Jag kan prata i timmar om hur vi vill utveckla biståndspolitik, men nu är min minuts talartid slut.

Anf. 143 MAGDALENA THURESSON (M) replik:

Herr talman! Vi moderater är inte så intresserade av etiketter. Vi är intresserade av innehåll – vad man väljer att göra med de här pengarna. Det är pengar som man väljer att inte lägga på svenskt rättsväsen, på svenskt försvar eller på kommuner och regioner. Det här är pengar som vi väljer att lägga på bistånd, och det spelar alltså roll vad man väljer att göra med dem.

Herr talman! Jag har en fråga till Olle Thorell som borde vara jätteenkel att svara på. Om ni nu står fast vid att det är så viktigt att ha ett utbetalningsmål om 1 procent av bni för bistånd – varför gör ni då inte så? Varför säger Socialdemokraterna en sak och gör något annat? Varför står ni inte för vad ni faktiskt gör?

Anf. 144 OLLE THORELL (S) replik:

Herr talman! Vi lägger de facto 2 ½ miljard kronor mer än regeringen på bistånd. Det är ett sätt att visa att vi steg för steg ämnar ta oss tillbaka till enprocentsnivån. Precis som vi gjorde efter att ha sanerat statsfinanserna på 90-talet kommer vi att återställa biståndsbudgeten till 1 procent av bni.

Jag vill också säga något om att det är intressant att Magdalena Thuresson bara benämner feministisk utrikespolitik som en etikett. Fanns det ingenting annat i feministisk utrikespolitik än själva namnet? Om det vore problemet för Moderaterna och högern vore det väl bara att fylla denna etikett med innehåll. Men det gör man inte. I stället väljer man att ta bort det man bara kallar för en etikett.

Sanningen måste alltså vara den att man ser feminismen som problemet. Jag får låta frågan vara hängande: Vad är problemet för högern med feminism?

Anf. 145 MARGARETA CEDERFELT (M):

Herr talman! Det pågår ett krig i Europa. Det pågår ett krig väldigt nära Sverige. Det är ett krig som vi har debatterat här under dagen. Jag är väldigt glad, herr talman, att höra att Sveriges regering står fullt och fast bakom Ukraina och att Ukraina ska vinna kriget.

Men jag vill också säga att krigets fasor – ett stort krig av den magnitud som Rysslands illegala krig mot Ukraina är – alltid medför en risk för att andra konflikter glöms bort och att andra oroshärdar inte får den uppmärksamhet som de behöver.

Jag tänker på Belarus, ett land som ligger på andra sidan Östersjön. Gränsen finns bara 40 mil från oss. Där saknas demokrati, där saknas inflytande och där saknas rättsstatens principer. Hur mycket debatterar vi detta i dag?

Jag tycker att det är på tiden att vi också kommer ihåg alla de andra konfliktområden som finns. Jag nämner även Tibet, herr talman. Det är ett annat land som är utsatt för aggression från en stor nation – Kina. Det är viktigt att också komma ihåg att det finns andra områden som vi måste tänka på när vi debatterar utrikespolitik.

Det finns en gemensam nämnare: Länder som begår aggressiva handlingar mot andra länder är oftast inte demokratier. Det är inga länder som respekterar fundamentala friheter, utan det är länder som inte respekterar rättsstatens principer. Det, herr talman, är gemensamma nämnare för de länder som bedriver aggressiva krig och begår övergrepp mot sina folk.

Låt mig illustrera detta med några områden som jag tycker är viktiga. I dagarna har vi hört om en ukrainsk journalist som är dömd till sex års fängelse. Hon verkar, eller har verkat, i Mariupol. Maria Ponomarenko skrev en artikel om hur ryskt stridsflyg passerade över teatern i Mariupol. För detta blev hon per omgående arresterad och dömd till sex års fängelse. Detta säger jag apropå att respektera rättsstatens principer.

Låt mig också nämna en annan person som använder sitt uttryck för att tala om att det pågår krig i Ukraina och att Putin är ansvarig för detta. Vladimir Kara-Murza, rysk oppositionell, genomförde en intervju med CNN. Två timmar efter intervjun var han fängslad och arresterad. Han sitter i dag i fängelse, i arbetsläger, med nedsatt hälsa. Så här agerar ingen rättsstat.

Här har talats mycket om kvinnor och kvinnors rättigheter i dag. Låt mig nämna att om vi ska få långvarig fred, en fred som bygger på respekt, är det precis det som utrikesministern har nämnt tidigare i dag som gäller: Kvinnor ska inkluderas. Kvinnor behöver finnas med i de samtal som förs för att få fred. De behöver finnas med i fredsprocessen på alla nivåer. Detta är något som vi absolut inte får glömma.

Jag vill också nämna att offren i kriget i Ukraina till stor del är kvinnor. Kvinnor är de som våldsverkarna söker upp och våldtar och begår andra bestialiska övergrepp mot. Detta är någonting som sällan debatteras men som vi måste hålla högt. Vi måste ställa oss på kvinnornas sida. Vi måste se till att de kvinnor som blir utsatta för våldtäkter får det stöd de behöver i form av psykologiska insatser och av aborter, om det är det de önskar. Vi måste stå på kvinnornas sida.

Låt mig också i sammanhanget nämna att kvinnor är på flykt. Majoriteten av de 9 miljoner flyktingar som har gett sig av från Ukraina är kvinnor och barn. Låt oss stå på deras sida och se till att kvinnorna får den hjälp de behöver!

Detta är för mig exempel på feministisk utrikespolitik och på att vi alltid måste ha med det kvinnliga perspektivet när vi talar om politik.

Det har också talats här om feministisk biståndspolitik. Ingen har dock talat om kvinnors absoluta behov av att kunna ha en inkomst eller, till exempel, en så enkel sak som kvinnors rätt att arbeta sin man. I många länder är detta en omöjlighet. Det innebär att kvinnor som bli änkor i värsta fall kan stå utan bostad därför att deras söner – det är ju sönerna som ärver – säger att bostaden ska vi ha.

Vi måste stå på kvinnors sida och göra vad vi kan för att kvinnors rättigheter ska respekteras.

(Applåder)

Anf. 146 DANIEL RIAZAT (V):

Herr talman! För några decennier sedan var Sverige ett land som var känt världen över för sin internationella solidaritet. Visserligen fanns det brister även under den tiden, men det är ett faktum att Sverige fram till väldigt nyligen ansågs vara – och det gäller fortfarande jämfört med många andra länder – en röst för fred, frihet och solidaritet.

Men det är inte riktigt så längre, herr talman. Detta visar sig i praktiken, inte bara i form av pinsamma uttalanden från denna regering. Det visar sig i avsaknaden av stöd till folket i Afghanistan som flyr från talibanregimens terror, i avsaknaden av stöd till Palestinas folk som utsätts för världens mest brutala ockupation av Israel och i avsaknaden av stöd till de frihetskämpande kurder som slogs mot IS åt hela världen men som nu inte får anses vara frihetskämpar därför att diktatorn Erdoğan inte vill det.

Det syns i form av att svensk utrikespolitik har förändrats i form av minskat bistånd som kan bygga skolor och sjukhus. I stället är det bomballiansen Nato som är förebilden, som gång på gång bombar sönder just skolor och sjukhus – precis som Ryssland i dag gör i det vidriga anfallskriget mot Ukraina.

En gång i tiden hade vi ambassadörer som Harald Edelstam och statsministrar som Olof Palme, som trots sina brister alltid stod upp för den internationella solidariteten. I dag har vi ett regeringsalternativ vars största parti består av rasistiska och nazistiska Twitter troll. Det är tragiskt för vårt land.

Detta är dock inte de enda situationerna där det märks att svensk utrikespolitik har förändrats. I morgon är det fem månader sedan revolutionen mot diktaturen i Iran inleddes. Efter 43 år av förtryck, förföljelse, angiveri, avrättningar och korruption ledde allt detta till ett kokande samhälle vars slutpunkt nåddes när den av mördarregimen tillsatta moralpolisen dödade den unga kurdiska kvinnan Jina Amini efter att ha tagit henne på grund av anklagelser om att hon inte bar rätt kläder eller huvudbonad.

Under fem månaders tid har miljontals iranier, kurder och andra folkgrupper utanför och i Iran skrikit ”jin, jiyan, azadi” eller ”zan, zendegi, azadi”, vilket betyder kvinna, liv, frihet. Man har demonstrerat, skickat brev till politiker och anordnat kunskapsseminarier och galor.

Vad har den svenska regeringens svar blivit? Jo, den svenska regeringens svar under dessa månader har varit rena hån och floskler. När det är dags för högtider som nouruz, eller newroz som vissa kallar den, är politiker från alla partier på plats och samlar in röster inför kommande val. Men när det väl gäller, under de svåra stunderna som nu, ska vi vara försiktiga, enligt Tobias Billström. I ena stunden står ett parti som Sverigedemokraterna och säger att man stöttar folkets revolution i Iran, för att i andra stunden vägra att gå med på en hårdare linje i EU-nämnden mot just den iranska regimen. Ingen lögnare från dessa högerpartier kan komma och säga att detta inte stämmer. Jag har själv sett det gång på gång i EU-nämnden, och det finns med i protokollen.

Trots ordförandeskapet i EU och de möjligheter detta innebär väljer dessa partier att i praktiken inte göra någonting alls. I stället för att Sveriges utrikesminister kallade upp Irans ambassadör direkt när protesterna påbörjades kallades Sveriges utrikesminister till samtal av Irans utrikesminister. Världen är alltså upp och ned i det här fallet. I stället för att sätta upp revolutionsgardet IRGC på terrorlistan fortsätter regeringen att säga att vi måste vara försiktiga för att inte skapa oenighet i EU.

20 000 människor har fängslats på fem månader. Ett stort antal har avrättats under dessa månader, hundratusentals om vi ska räkna från 1979 när den här brutala regimen tog över makten. Barn har fråntagits rätten att leva för att de vill leva i ett demokratiskt system. Vilket stöd har de fått mer än tomma ord och löften från den svenska regeringen? Svaret är i praktiken noll.

Jina Amini, 22; Nika Shakarami, 16; Sarina Esmailzadeh, 16; Mehsa Mogoi, 18; Hananeh Kia, 22; Hadis Najafi, 23; Mohammad Rakhshani, 12; Omid Sarani, 13; Sodeys Keshani, 14; Zakaria Khial, 16; Saeed Mohammadi, 21; Fereidoon Mahmoudi, 32 – detta är bara några exempel på människor som blivit mördade av denna brutala regim de senaste månaderna.

Jag vill avslutningsvis bara säga några ord angående en person som jag har tagit mig äran att vara politisk sponsor eller fadder för. Jag önskar dock att jag inte hade behövt det. Det handlar om Akbar Ghafari, som har blivit arresterad och fängslad med anklagelsen att ha fört ”krig mot Gud”, vilket i Iran innebär avrättning. Han anklagas för brott han inte har begått. Sanningen är att det enda han har gjort är att visa solidaritet med sina medmänniskor under protesterna genom att gömma dem.

Låt oss tillsammans vara rösten för Irans folk och för alla de folkgrupper som utsätts för den brutala, fundamentalistiska regimen i Teheran! Folket i Iran, i Baluchistan, i Kurdistan, i Kermanshah, i Manzaderan, i Gilan och på alla andra platser förtjänar vårt stöd. Låt oss komma ifrån flosklerna och stötta dem på riktigt!

Anf. 147 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Jag vill inledningsvis säga att jag uppskattar och imponeras av det engagemang som Daniel Riazat har visat i Iranfrågan. Jag är medveten om att vi delar synen på den iranska regimen.

Mot bakgrund av detta är jag trött på de lögnar som sprids om att Sverigedemokraterna på något sätt inte skulle verka för en terrorklassning av IRGC. Daniel Riazat och jag satt på samma möte i EU-nämnden där vi röstade för att regeringen skulle anta hårdaste möjliga åtgärder mot IRGC

inom ramen för samarbetet i EU-nämnden. Det är fakta, och det går att läsa i protokollet.

Sedan vet jag att Vänsterpartiet hade en annan linje där man ville ställa som krav att terrorklassa IRGC. Finns det ingen enighet skulle det dock inte leda någonvart. Men mot bakgrund av det: Kommer Daniel Riazat och Vänsterpartiet att göra gemensam sak med Sverigedemokraterna i denna fråga?

Anf. 148 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Herr talman! Jag har följt den här frågan från starten och varit med på i princip samtliga sammanträden i EU-nämnden där frågan har diskuterats, debatterats och beslutats om. Det blir då väldigt märkligt att stå här och få höra att det inte stämmer att Sverigedemokraterna vek ned sig i EU-nämnden när beslutet skulle fattas.

Vi är många här i salen som satt där under den tiden. Och protokollen finns, som ledamoten också sa. Sanningen är att Sverigedemokraterna inför EU-nämndens möte gick ut och slog på stora trumman för att man skulle vara med och driva på för att IRGC skulle sättas upp på terrorlistan. När vi väl satt på EU-nämndsmötet nöjde sig Sverigedemokraterna med ett icke-svar från utrikesminister Tobias Billström eftersom man inte ville skapa oenighet inom EU, som både ni och Moderaterna sa under mötet.

Vi, fyra andra partier, menade att det viktiga inte är oenigheten utan att verka för att skapa enighet i frågan och att sätta upp dem. Sverigedemokraterna var inte med på det.

Anf. 149 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Återigen – jag ser inte vad det är som ledamoten ser som ett problem. Jag vet att ledamoten Daniel Riazat inte satt med i utrikesutskottets möte inför EU-nämndsmötet där vi verkade för att regeringen skulle få en tuffare skrivning. Skrivningen var inte lika tuff före mötet i EU-nämnden.

Faktum är att det står klart och tydligt – det kan ledamoten själv läsa i protokollet – att regeringen ska verka för tuffast möjliga åtgärder mot IRGC och att man ska undersöka förutsättningarna för att skapa enighet om terrorklassning av IRGC. Det är fakta. Det är vad det står.

Jag vill återigen ställa frågan: Kommer Daniel Riazat att sitta i kammaren och rösta ja när Sverigedemokraternas motion om att terrorklassa IRGC kommer på riksdagens bord?

Anf. 150 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Herr talman! Till att börja med vill jag nämna ren kunskapsfakta. Det är inte vi i den här kammaren som kommer att besluta om terrorklassning av IRGC. Det är ställningstagandena i EU-nämnden och det som regeringen kommer att göra på EU-nivå som avgör den frågan.

Att komma med tomma ord om att SD skulle haft förslag om det är bara ett försök att komma undan att de de facto inte ställde sig bakom att driva frågan om att terrorklassa IRGC i EU-nämnden när den väl dök upp. Första gången den egentligen kom upp för riktigt beslut var efter att vi hade klagat på Josep Borrell, som är EU:s högste representant i utrikesfrågor. Då valde Sverigedemokraterna att lägga allt de sagt åt sidan och i stället vika ned sig för Moderaternas och regeringens linje: att man inte får

göra någonting för att skapa oenighet inom EU. Det betydde att IRGC inte skulle sättas upp på terrorlistan.

Herr talman! Jag skulle vilja be ledamoten att inte komma med floskler från talarstolen.

Anf. 151 LINNÉA WICKMAN (S):

Herr talman! Ett av den moderatledda regeringens allra första besked på det utrikespolitiska området, egentligen på alla politiska områden, var att deklarerat att det minsann var dags att avskaffa den feministiska utrikespolitiken.

Det berodde inte på att utvärderingar visat att den var ineffektiv eller betydelselös i arbetet för flickors och kvinnors rättigheter i världen. Tvärtom ökade bistånd med fokus på jämställdhet, inte minst inom SRHR, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Där är Sverige en av världens största givare. Det skapades ett svenskt kvinnligt medlingsnätverk, som nu gör viktiga insatser i världen för att stärka kvinnors roll och aktiva deltagande i fredsprocesser och bidrar till att kvinnors perspektiv, behov och intressen tillvaratas.

Inte heller angavs som skäl att den feministiska utrikespolitiken inte skulle ha inspirerat eller påverkat andra länder i utvecklingen av deras utrikespolitik. Det är tvärtom. Fråga Frankrike, Spanien, Kanada, Tyskland eller några av de andra länderna som valde att gå i Sveriges fotspår och som inspirerats att också bedriva feministisk utrikespolitik.

Hör och häpna! Inte heller skrotades den feministiska utrikespolitiken för att flickors och kvinnors rättigheter i världen är på frammarsch. Det är tvärtom. Jämställdheten och feminismen har inte gått för långt i världen. Det har gått raskt bakåt.

Covid-19-pandemin slungade utvecklingen i världen tillbaka flera årtionden. Kriser drabbar ojämlikt och orättvist. Och pandemin har drabbat flickor och kvinnor hårdast. Det har blivit mer könsbaserat våld och sexuellt våld. Det ser vi inte minst i konflikter. Färre flickor får gå i skolan. Risken för barnäktenskap har ökat, och tillgången till hälso- och sjukvård, inte minst mödra- och förlossningsvård, har försämrats. Mänskliga framsteg på dessa områden, som många människor och modiga rörelser kämpat för under lång tid, tillintetgjordes på kort tid.

Attackerna från konservativa högerkrafter i världen har samtidigt blivit allt hårdare i fråga om att vrida klockan tillbaka ytterligare. Det ser vi inte minst när det gäller just sexuell och reproduktiv hälsa och tillgången till fri och säker abort. Utvecklingen i delar av USA är ett tydligt exempel. Men vi behöver egentligen inte lyfta blicken längre söderut än till Polen för att se att kvinnors rätt till abort i princip avskaffats, i alla fall begränsats kraftigt.

Nej, varken brist på behov eller internationell påverkan angavs som skäl till att den feministiska utrikespolitiken avskaffades. Det var enligt den moderata utrikesministern att det enbart var en etikett, som dessutom inte verkade ingå i vad som var svenska intressen.

Herr talman! När dåvarande utrikesministern Margot Wallström och den socialdemokratiskt ledda regeringen 2014 gick före och som första land i världen införde den feministiska utrikespolitiken innebar det en ambitionshöjning.

Sverige hade under decennier byggt upp ett mycket gott anseende i världen när det gäller just jämställdhet, fredsarbete, demokrati, klimatomställning och fattigdomsbekämpning. Men den feministiska utrikespolitiken satte flickors och kvinnors rättigheter högre upp på den politiska dagordningen, och framför allt – vad man än tycker om den – blev det ett helt ramverk och arbetssätt som genomsyrade den svenska utrikesförvaltningen. Det var ett långsiktigt strategiskt arbete med årliga handlingsplaner för att stärka flickors och kvinnors rättigheter, resurser och representation.

Det innebar att det slogs fast att jämställdhet inte var en fråga vid sidan av allt annat arbete för att bekämpa fattigdom och bygga fred och demokrati, utan det skulle genomsyra vår utrikespolitik. Det innebar också konkret att FN:s säkerhetsråd under svensk ledning antog en resolution som inkluderar sexuellt och könsrelaterat våld som skäl för att införa sanktioner.

Att ge flickor och kvinnor makt över sina egna liv och att främja deras medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella intressen är det bästa sättet att bekämpa fattigdom och nå ekonomisk tillväxt och mänsklig utveckling. Det är också den grundläggande insikten om varför en feministisk utrikespolitik är nödvändig och att hållbar fred och gemensam säkerhet enbart kan byggas genom fokus på flickors och kvinnors rättigheter.

Den feministiska utrikespolitiken var en ambitionshöjning i arbetet för flickors och kvinnors rättigheter i världen. Det uppfattades tydligt både inom och utanför Sveriges gränser.

Varför är det så viktigt för Moderaterna, Sverigedemokraterna och deras samarbetspartier att nu sänka ambitionerna? Hur hjälper det kvinnorna i Iran, Ukraina eller Afghanistan att den feministiska utrikespolitiken överges?

(Applåder)

Anf. 152 KATARINA TOLGFORS (M) replik:

Herr talman! Jag delar ledamoten Linnéa Wickmans syn på att utrikespolitiken måste innehålla konkreta åtgärder med inriktning på kvinnor och flickor. Det är oerhört viktigt.

Vi sitter i riksdagens SRHR-nätverk tillsammans. Där har vi också möjlighet att diskutera frågorna lite djupare.

Det finns saker jag vänder mig mot. Jag skulle vilja få några svar från ledamoten. Exakt vad är feministisk utrikespolitik? Och vad genomförde den tidigare S-MP-regeringen under sina åtta år i regeringsställning som gav resultat? Och vilka resultat gav det? Skulle ledamoten kunna ge några exempel? Jag vet att tiden är kort.

Anf. 153 LINNÉA WICKMAN (S) replik:

Herr talman! Tack, Katarina Tolgfors, för frågan! Jag ställer direkt en fråga tillbaka.

Det är ju ledamotens parti, som nu ser till att avskaffa den feministiska utrikespolitiken, som behöver svara på hur man ska kunna jobba med jämställdhet. Ni skrotar de handlingsplaner som ingår i den feministiska utrikespolitiken, de årliga handlingsplaner som man har jobbat med inom utrikesförvaltningen och som har genomsyrat arbetet i världen.

Anf. 154 KATARINA TOLGFORS (M) replik:

Herr talman! Nu ställde jag en fråga, men jag förstår att det inte kommer några konkreta svar eller exempel. Det har jag ju efterlyst här tidigare.

Jag noterade dock att utrikesministern i utrikesdeklarationen tog upp just kvinnors och flickors situation och att det också är någonting som den här regeringen kommer att jobba med. Däremot har vi tagit bort etiketten feministisk utrikespolitik. Det finns många andra åtgärder som leder till att flickors och kvinnors rättigheter tas till vara. Det kommer den här regeringen också att jobba med, så det behöver du inte oroa dig för.

Däremot är jag fortfarande väldigt nyfiken på vad den feministiska utrikespolitiken konkret har lett till under era åtta år i regeringsställning.

Anf. 155 LINNÉA WICKMAN (S) replik:

Herr talman! Det är självklart bra att jämställdhet nämns i den utrikespolitiska deklarationen. Jag har i mitt tidigare anförande gett flera exempel på vad den feministiska utrikespolitiken ledde till.

Men Katarina Tolgfors parti måste någonstans också svara på: Om det nu bara var en etikett som togs bort, varför skrotade ni också handlingsplanerna? Man har ju jobbat långsiktigt med detta i snart tio år. Och varför väntade ni inte ens på en större utvärdering? Varför kan vi inte nu lägga fokus på hur den här politiken skulle kunna vässas i stället för att nedmontera den? Världen ser att Sverige sänker sina ambitioner när det gäller flickors och kvinnors rättigheter.

Anf. 156 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Herr talman! Linnéa Wickman säger storslaget att den feministiska utrikespolitiken är slopad. Japp! Men vi står för kvinnors rättigheter. Vi står upp för kvinnorna.

Låt mig läsa rakt upp och ned ur regeringens utrikesdeklaration: "Sverige stöder flera jämställdhetsinsatser och insatser inom SRHR. Bland annat i konfliktområden där kvinnor utsätts för sexuellt våld, för utnyttjande i prostitution och för människohandel. Vi har stött upprättandet av center i Ukraina och i närliggande länder där kvinnor på en och samma plats kostnadsfritt kan få medicinskt, juridiskt och psykosocialt stöd." Detta är ett tydligt exempel på den politik som den moderatledda regeringen bedriver.

Vad har Linnéa Wickman emot detta? Vad är det för fel på konkreta insatser för att kvinnor ska få ett bättre liv och för att kvinnor som lider i ett krig ska kunna få den hjälp som behövs?

Anf. 157 LINNÉA WICKMAN (S) replik:

Herr talman! Jag sa tidigare att det är bra att man nämner jämställdhet i utrikesdeklarationen. Men någonstans är ändå kärnfrågan i detta – en fråga som många också har försökt få svar på under debatten: Är det någon av de satsningar som ledamoten nämner som skulle ha stoppats av den feministiska utrikespolitiken? Det är ju ingen som har motsatt sig dem. När det gäller Ukraina finns det tvärtom ett brett och starkt stöd i riksdagens kammare, inte minst när det gäller att vi ska stödja flickors och kvinnors rättigheter där.

Om det nu inte är någon skillnad i politiken när det gäller flickors och kvinnors rättigheter i världen, varför var det så viktigt att ta bort etiketten? Varför var det ett problem att vi hade en feministisk utrikespolitik? Detta har Moderaterna och regeringsunderlaget inte lyckats svara på.

Prot. 2022/23:63
15 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 158 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Herr talman! Låt mig fortsätta att läsa upp ur regeringens utrikesdeklaration: ”Att kvinnor exkluderas från utbildning, från arbetsliv eller på annat sätt förvägras rätten att delta i samhället, som just nu i bland annat Afghanistan, är en kränkning av deras mänskliga rättigheter. Den här regeringen kommer att driva ett strategiskt jämställdhetsarbete i bistånds- och utrikespolitiken.” Vad har ledamoten Linnéa Wickman emot detta? Vad är det för fel på detta?

Det är en stor del av utrikesdeklarationen som handlar om kvinnor och kvinnors rättigheter. Att sedan den regering som har vunnit valet och fått medborgarnas förtroende inte använder Socialdemokraternas retorik kan väl ändå inte vara ett problem? Det är ju vad vi gör som räknas.

Jag hoppas att Linnéa Wickman också ser att kvinnors rättigheter är viktiga och måste tas till vara och stödjas.

Anf. 159 LINNÉA WICKMAN (S) replik:

Herr talman! Ja, det viktiga är vad som görs. Och det man nu gör är inte bara att man skrotar begreppet feministisk utrikespolitik, utan man skrotar också handlingsplanerna i utrikesförvaltningen. Det är ju någonstans detta som är kärnfrågan.

Ingen har i den här debatten lyckats få svar på vad som var problemet med benämningen ”feminism”. Var i världen har feminismen gått för långt? Det är lovvärt att regeringen nämner jämställdhet och till exempel talar om en SRHR-strategi. Det är positivt, men det duger inte när man ser en backlash för flickors och kvinnors rättigheter i världen. Och det duger inte att slänga bort ett långsiktigt och strategiskt arbete som har varit en ledstjärna i världen utan att kunna svara på frågan varför, annat än att man nedsättande kallar det för en etikett.

Anf. 160 ERIK HELLSBORN (SD):

Herr talman! Som ett resultat av Rysslands orättfärdiga krig i Ukraina har många länder vänt sig mot Ryssland. Man skulle ibland kunna tro att hela världen har gjort det, men det stämmer förstås inte.

Det är framför allt länder inom den västerländska kultursfären som tydligast har markerat med sanktioner och med stöd i form av vapen och annat. I resten av världen finns det ett antal länder som aktivt stöder Ryssland och långt fler länder som helt enkelt ställer sig likgiltiga till detta fruktansvärda krig. Detta gäller inte minst länder i Afrika, där den ryske utrikesministern under vintern har befunnit sig på charmoffensiv och tagits emot med öppna famnar. Det är ofta samma länder som gladeligen tar emot bistånd från Sverige och andra europeiska länder.

Herr talman! Det är provocerande att länder som år efter år, decennium efter decennium, tar emot hjälp från Sverige och övriga Europa inte ens är beredda att hjälpa oss genom att gå med på våra sanktioner när vår frihet och vår trygghet hotas av det ryska barbariet.

Regeringen har sedan tidigare klargjort att man ska lägga ett större fokus på vårt närområde i utrikespolitiken. Det är en klok och rimlig prioritering. Jag anser definitivt att länder som inte kan stödja oss i vår kamp mot Ryssland inte ska ha några biståndsmedel. Det är rimligare att dessa pengar går till att bygga upp Ukraina igen än att de hamnar i fickorna på ryska medlöpare. Slava Ukraini!

Anf. 161 ANN-SOFIE ALM (M):

Herr talman! Det är väldigt känslösamt att hålla en utrikespolitisk debatt när Ukraina, ett land i vår europeiska familj och i vår direkta närhet, samtidigt bokstavligen slåss för sina liv, för sitt lands bevarande och för allas vår frihet. Vi står alla här inne enade i vårt fördömande av det aggressiva krig som Ryssland för mot Ukraina.

Ryssland trodde att deras invasion av Ukraina skulle gå snabbt, att ukrainarna skulle ge upp direkt. Ryssland trodde att kriget skulle splittra västvärlden, att vi skulle ge upp Ukraina. Ryssland hade fel. Aldrig har vi i väst varit så enade, och vi vet nu att enighet är vår styrka.

I fredstid brukar det heta att tid är pengar. I krigets Ukraina betyder tid något långt mer dyrbart. Tid är liv.

Det är tacksamt att vi har en utrikesminister som uttalar att inget framtida stöd kan uteslutas. För det behövs mer hjälp både nu, akut i stridens hetta, och långsiktigt för återuppbyggnaden av ett fritt och europeiskt Ukraina. Ukraina ska vinna freden. Ryssland ska förlora kriget.

Herr talman! Det oerhört spända och kritiska säkerhetspolitiska läget i vår direkta närhet visar att vi behöver Nato. Vi behöver visa våra vapen som en avskräckande hård makt när makthavare likt Putin får mani på erövringar. Men det är viktigt att inte glömma bort de långa linjerna, där även den mjuka makten behövs. Den mjuka makten är människors inre drivkraft i längtan efter frihet och självständighet. Genom samarbete, öppenhet och fri handel kan väst använda den mjuka maktens attraktionskraft för att skapa fredlig gemenskap och demokrati för fler. Ingenting är mer skrämmande för auktoritära stater som Ryssland, Kina och Iran.

Den rädslan visar sig tydligt i det som händer i vår omvärld just nu. Ukrainas folk visade öppet att de ville tillhöra den europeiska gemenskapen. Det fick Putin att starta detta blodiga krig.

Att Taiwan är framgångsrika, demokratiska och självständiga i sitt sätt att leva skrämmer det kommunistiska partiet i Kina till hot om invasion. Kommunisterna har historiskt visat sin rädsla för att förlora makten genom fasansfulla förföljelser av olikfärgade.

Irans regim visar sin rädsla genom att ta till brutalt våld när kvinnorna i Iran slänger sina slöjor och öppet visar sin längtan efter frihet.

Men vi ska inte vara naiva. Demokrati, öppenhet och rättsstatens principer behöver försvaras varenda dag. Andelen av världens befolkning som lever i demokratiska länder är endast 6,2 procent, och den andelen minskar. Vi behöver därför både den hårda och den mjuka makten.

Men, herr talman, det finns hoppfullt ljus för framtiden. Handel, speciellt frihandel, skapar band mellan människor och länder som i hög grad bidrar till både fred och välbefinnande.

Vi vet att människor är friskare och friare, att företag är mer lönsamma och att samhällen är mer öppna och demokratiska i länder där jämställdheten är hög. Och samhällen blir mer jämställda när kvinnor får ekonomisk egenmakt. Men i nästan alla världens länder befinner sig kvinnorna i ett allvarligt ekonomiskt underläge trots att två tredjedelar av allt arbete utförs av kvinnor – det mesta är obetalt hemarbete. Ojämlika lagar och traditioner förvärrar läget. Till exempel saknar kvinnor oroande ofta rätten att äga mark och att arva egendom. När vår svenska regering nu lägger om utrikespolitiken och kopplar biståndsfrågorna och handelsfrågorna närmare varandra blir kvinnors ekonomiska egenmakt en viktig fråga.

Att kvinnor och män ska ha samma utbildningsmöjligheter och därmed samma ekonomiska möjligheter är en rättighetsfråga, men det är också avgörande för tillväxt och hållbar utveckling. Vår egen utveckling är ett talande exempel på det. OECD uppskattar att ökningen av antalet kvinnor på arbetsmarknaden har bidragit till 10–20 procent av den årliga ekonomiska tillväxten i Sverige och i övriga Norden de gångna 50 åren.

Herr talman! Sveriges regerings utrikespolitik – som stärker kvinnors ekonomiska egenmakt, som verkar för mer frihandel och som sammankopplar biståndsfrågorna och handelsfrågorna – kommer att kunna ge fler människor möjlighet till mer frihet, mer demokrati och mer stabilitet. (Applåder)

Anf. 162 JOHAN BÜSER (S):

Herr talman! Situationen i vår omvärld är mycket allvarlig, och det är snart precis ett år sedan Rysslands illegala krig i Ukraina inleddes. Ett fredligt lands invånare har fått sin tillvaro sönderslagen. Många är de som i denna kammare och på många andra ställen i vårt land har uttryckt sin solidaritet med dem som har drabbats av detta orättfärdiga krig.

I nästa vecka är vi några svenska riksdagsledamöter som reser till OSSE:s vintermöte i Wien. Representanter från både Ryssland och Belarus kommer att finnas på plats. I en kontext när den europeiska säkerhetsordningen bryts sönder och i ett läge där ett land illegalt invaderar ett annat känns det olustigt att vara med på ett sådant möte med dessa staters representanter.

Rysslands krig är inte den enda mänskliga tragedin för närvarande. Den senaste tiden har miljoner människor drabbats av den fruktansvärda jordbävning som ägt rum i Turkiet och Syrien. Människor som är mycket utsatta finns i vårt närområde och i andra delar av världen. I många länder har vi också under de senaste åren sett hur rättsstatens principer har försvagats. Auktoritära krafter har på flera håll stärkts i såväl demokratiska stater som icke-demokratiska. Domstolars oberoende ifrågasätts. Fria medier utmanas. Yttrandefriheten inskränks. Och det civila samhället hotas. Detta får konsekvenser för kvinnor, för etniska och religiösa minoriteter, för hbtq-personer och för många andra.

Herr talman! Flera socialdemokratiska partikollegor till mig har i dag redan talat om Sveriges hantering av Natoansökan, om avskaffandet av den feministiska utrikespolitiken och om den kraftiga sänkning av biståndet som högerregeringen nu genomför. Det är en politik som sänker ambitionerna betydligt och som gör att Sveriges röst i världen blir tystare, mindre viktig och också mindre intressant.

I en tid när behoven är stora, fattigdomen ökar, klimatfrågan blir mer akut och vi ser mer av krig med fler människor på flykt behöver Sverige i stället vara en aktiv och tydlig förebild. Mänskliga rättigheter kan ju inte bara gälla här hemma eller hos våra närmaste grannar. Demokrati och mänskliga rättigheter måste vara en del av ett gemensamt globalt arbete. Internationell rätt, rättsstatens principer och varje människas okränkbara värde måste respekteras oavsett om du bor i Sverige, i Ukraina eller i Palestina.

Herr talman! De senaste dagarna har vi sett tusentals människor demonstrera mot den israeliska högerregeringens inskränkningar av domstolsväsendet i landet. Bosättningar ska dessutom fortsätta, proklamerar Netanyahu, trots att de står i strid med internationell rätt. USA:s utrikesminister Antony Blinken har varit mycket tydlig när han har varnat Israel för att fortsätta bosättningar och demoleringar av hus som tillhör palestinierna är ett mycket allvarligt hot mot freden och den tvåstatslösning som många av oss länge har väntat på.

Mellan 2016 och 2021 förstörde Israel 673 byggnader som bland annat har finansierats med svenska skattemedel till ett värde av 13 miljoner kronor. Både Internationella brottmålsdomstolen och EU betecknar rivningar av civila byggnader som krigsförbrytelser.

Som ockupationsmakt har Israel förpliktelser gentemot befolkningen i de områden som Israel ockuperar, och detta bör på alla sätt uppmärksammas internationellt.

Herr talman! När jag häromveckan frågade vår utrikesminister Tobias Billström om den svenska positionen gällande de illegala israeliska bosättningarna fick jag ett betydligt mer försiktigt svar än vad den amerikanska utrikesministern har uttalat. Utrikesminister Billström sa att Sverige harmoniserar sin politik med EU och valde att inte ta ordet bosättningar i sin mun. Och det stannar inte där, för genom att skära ned med uppemot hälften av det svenska biståndet till Palestina bidrar Sveriges högerregering till att slå undan benen på det palestinska civilsamhället.

Tyvärr saknas också den politiska vilja i Mellanöstern som krävs för att åstadkomma varaktig fred mellan Israel och Palestina, där två stater med säkra och erkända gränser kan leva sida vid sida.

Illegal ockupation av mark kan aldrig accepteras, och jag förväntar mig att utrikesministern framöver blir tydligare i sina fördömanden när stater kränker och inte följer internationell rätt. Jag förväntar mig också att den svenska regeringen kan vara kritisk mot exempelvis Israel eller för den delen mot Marocko, som fortsatt under 2023 håller Afrikas sista koloni, Västsahara, i ett fast grepp.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag säga att jag är stolt över att tillhöra ett parti och en internationalistisk politisk rörelse som ser de utmaningar som vi globalt har att gemensamt hantera. Vägen framåt är en värld fri från förtryck, där ingen är fri förrän alla är fria. Vi har ett ansvar här och nu, men vi har också ett ansvar för kommande generationer. Det ansvaret måste vi ta tillsammans.

(Applåder)

Anf. 163 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Herr talman! Johan Büser nämnde OSSE:s parlamentariska församlings vintermöte i nästa vecka. Det är en mycket obehaglig tillställning med ryssar och belarusier på plats. Men det är också en möjlighet för oss parlamentariker från 55 länder att utan tvekan och utan reservationer uttrycka vårt stöd för Ukraina och ställa Ryssland till svars. Detta hoppas jag att Johan Büser också kommer att göra, för det får inte råda någon som helst tvekan eller synas någon form av splittring.

Därför är jag glad att vi i Sveriges riksdag står enade när det handlar om att ta ställning för Ukraina. Men vi måste också vara tydliga så att inte Ryssland tillåts dominera mötet. Detta ska alla vi som stöder Ukraina göra, och vi ska ställa Ryssland till svars.

Anf. 164 JOHAN BÜSER (S) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten Margareta Cederfelt, för inlägget!

Jag är, precis som ledamoten är inne på, tacksam över det samarbete som vi har i den svenska OSSE-delegationen med en enad syn kring det illegala kriget som pågår i Ukraina. Där har ju både Socialdemokraterna och Moderaterna varit eniga från dag ett i hur vi agerar inom OSSE-delegationen och kraftigt fördömer Rysslands krig men också de fruktansvärda övergrepp som nu sker mot den ukrainska befolkningen.

Jag är för att vi reser till det här mötet. Jag beklagar att ukrainarna kanske inte kommer att närvara, men vi ska självklart ta tillfället i akt att väldigt tydligt och fast fördöma Ryssland på det här mötet. Det ska vi göra tillsammans, och det ser jag fram emot ur den aspekten.

Vad jag menade är att det känns obehagligt att åka dit och på plats möta representanter för ockupationsmakten och de som för krig, när de överträder och bryter sönder den europeiska säkerhetsordningen.

Anf. 165 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Herr talman! Det kan jag instämma i, men här måste vårt ansvar som ledamöter i en riksdag i ett land som respekterar folkrätten och rättsstatens principer stå upp fullt och fast för Ukraina. Det är ju inte alla länder inom OSSE-sfären som vågar uttrycka sitt stöd på grund av det övertag som Ryssland har gentemot länderna genom organisationer som CSTO, CIS och Eurasiska ekonomiska unionen.

Här måste vi från demokratier och EU-länder ta ledarskapet. Vi måste hålla ihop och fortsätta att göra detta oavsett partifärg, för det handlar om vårt grannland. Det handlar om människorna som lider i Ukraina. De ska inte stå ensamma. Därför är det bra att vi har en gemensam hållning.

Anf. 166 JOHAN BÜSER (S) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten Margareta Cederfelt för ännu ett klokt inlägg.

Vi har ju agerat tillsammans för Sveriges del inom OSSE:s parlamentariska församling. Senast förra helgen var vi gemensamt på ett möte i Litauen i den nordisk-baltiska kretsen, där vi har en samsyn kring Rysslands illegala ockupation. Det är viktigt att Sverige fortsatt driver på för detta, och ledamoten Margareta Cederfelt har också i sin roll som OSSE:s parlamentariska församlings president drivit frågorna väldigt starkt.

Jag beundrar henne för hennes engagemang i att stå upp för rättsstatens principer inom OSSE. Låt oss driva dessa frågor för Sveriges del och stå enade tillsammans också framöver.

Anf. 167 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD):

Herr talman! Den frihetliga revolutionen i Iran mot mullornas islamistiska regim har satt fokus på Iran på ett sätt som gör att fler politiker och debattörer tvingas ta ställning. Det är inte längre acceptabelt att tala om reformer inom den islamiska republiken, eftersom fler och fler har kommit till insikt om att mullornas regim är och alltid har varit en fruktansvärd förtryckarapparat.

Det system med könsapartheid som råder i Iran, där kvinnor behandlas som andra klassens medborgare, har funnits sedan mullorna kom till makten 1979. Att bära den muslimska slöjan har varit obligatoriskt i Iran för alla kvinnor enligt lag sedan 1983.

Det som är nytt är att en ung generation vänder blickarna mot väst och moderna och fria samhällen och känner att de har fått nog av medeltida barbari. De har helt enkelt fått nog av det samhälle som mullorna i Iran har konstruerat.

De har fått nog av ett samhälle där människor misshandlas av islamister för att man inte bär en slöja eller inte anses följa andra absurda islamiska lagar.

De har fått nog av ett samhälle där människor ständigt måste vara rädda eftersom man inte vet när regimens hantlangare dyker upp för att föra en till en station där man blir slagen tills man övertygats att leva ett liv som är förenligt med det samhälle som islamisterna vill ha.

Mullornas förtryck har i decennier funnits rakt framför våra näsor. Det senaste decenniet har Iran haft flest verkställda avrättningar per capita efter Folkrepubliken Kina. Det här är en regim som inte har någon som helst respekt för människoliv och som aldrig haft det. Ändå har Sverige och många andra länder väntat tills ett uppror brutit ut innan de distanserat sig lite från denna regim.

Detta är en regim som sedan sitt grundande har planerat och genomfört terrordåd runt om i världen och spridit krig och kaos i Mellanöstern. Libanon, Irak, Jemen – Islamiska revolutionsgardet finns där och sprider död och elände på alla möjliga sätt.

Det finns ingen som helst anledning att på något sätt gå denna regim till mötes. De har visat vad de vill. De har visat sina avsikter. Baserat på sin islamistiska ideologi hatar de västvärlden, och Sverige ingår i västvärlden.

Mullornas regim har en robust säkerhetsapparat som är riktad mot den egna befolkningen. Därför kommer det att ta längre tid innan denna revolution blir framgångsrik. Just därför är det viktigt att det svenska och europeiska stödet för protesterna i Iran inte avtar utan finns kvar även nästa år, året därefter och så länge den islamistiska regimen i Iran finns kvar.

Stödet till protesterna i Iran måste konkretiseras mer. Den som är ansvarig för de grova kränkningarna av mänskliga rättigheter i Iran är Irans diktator Ali Khamenei och ledningen för den islamiska republiken. Dessa individer måste bli föremål för sanktioner på grund av sina brott mot de mänskliga rättigheterna.

Mullornas regim har i decennier berikat sig på det iranska folkets bekostnad. De har skickat sina barn, släktingar och diverse anhängare till västerländska länder som Sverige. Medan frihetskämpar blir mördade i Iran lever regimanhängarna ett lyxliv i väst. Detta måste stoppas.

Vi vet att regimen i Iran bedriver spionage i Sverige. Regimens ambasad samt de moskéer som regimen stöder är delaktiga i denna verksamhet. Den iranska regimen verksamhet i Sverige måste begränsas och stoppas helt. Skattemedel får inte gå till moskéer som har samröre med mullornas regim. Det här är en farlig regim, och dess spionageverksamhet riskerar svenska medborgares liv och hälsa.

Herr talman! Mänskliga rättigheter och demokrati undermineras när vi accepterar att dessa rättigheter och detta styre inte är till för alla människor. Styrkan i de mänskliga rättigheterna ligger i att de är universella. Sverige måste stödja de mänskliga rättigheterna och kampen för demokrati i Iran med större kraft. Det finns ingen anledning att hålla tillbaka mot detta onskans imperium vars signum är att förtrycka kvinnor.
(Applåder)

I detta anförande instämde Markus Wiechel (SD).

Anf. 168 JOHN E WEINERHALL (M):

Herr talman! Världen är en oroligare plats än på mycket länge. Vi lever i en allvarsam tid. På vår egen kontinent rasar ett fullskaligt anfallskrig från Ryssland mot Ukraina. Vår del av världen har inte upplevt en mer osäker tid sedan andra världskriget. Samtidigt som kriget rasar i Europa tornar också mörka moln upp sig i andra delar av världen. Därför skulle jag vilja tillåta mig att göra en mer fjärran utblick i dag.

Den världsordning som världen sedan kalla kriget har vant sig vid ställs på sin spets när vi nu ser inte minst ett Fastlandskina med tydliga maktambitioner såväl ekonomiskt som militärt. För att möta det kinesiska hotet krävs ett enat och samlat Europa tillsammans i nära samarbete med Förenta staterna. Vi behöver en stark transatlantisk länk, och den är avgörande för att upprätthålla den regelbaserade världsordning vi förlitar oss på.

Såväl Kina som Europa och Sverige har tjänat på den handel och det utbyte som har vuxit sig stora under de senaste decennierna. Detta ger dock inte anledning till att vara naiv. Det är tydligt att vi har olika intressen, och investeringar får aldrig sätta europeiska och svenska säkerhetsintressen på ända.

Kritisk infrastruktur och strategiskt viktiga anläggningar och strukturer i vårt samhälle måste skyddas från andras intressen. Många är de länder i Europa som har tummat på den principen. Och även på andra kontinenter, inte minst i Afrika, har Kina köpt sig ett stort inflytande. Det kan visa sig bli en dyrköpt läxa, herr talman.

Ett Kina som är på offensiven kräver allas vår vaksamhet. Det kinesiska agerandet i Sydkinesiska sjön med dess anspråk på i princip hela bihavet och dess annekteringar av ögrupper väcker stor oro. Pekings nio-strecks policy saknar juridisk grund och inkräktar på grannländernas territorialvatten. Härtill kommer också Kinas påtryckningar och återkommande hot mot Taiwan. Passagerna i Sydkinesiska sjön är oerhört viktiga för världshandeln eftersom hälften av världens båtlast går där. Dessutom uppskattas det att det finns stora naturtillgångar i form av olja och gas i områ-

det. Det finns alltså såväl stora ekonomiska som säkerhetspolitiska aspekter som spelar in i regionen.

Herr talman! Europeiska unionen och Kina behöver varandra för handel och tillväxt. Samtidigt är det viktigt att relationen präglas av den säkerhetshänsyn som är nödvändig för vår säkerhet. Handeln måste också präglas av en gemensam respekt för regelefterlevnad av exempelvis Världshandelsorganisationens ramverk. Här är också det transatlantiska samarbetet oerhört viktigt, och det vore önskvärt att EU och Förenta staterna går hand i hand. I ett handelspolitiskt spel med handelskrig präglad av en stundtals protektionistisk inriktning finns i slutändan bara förlorare. Det gör inte vare sig oss eller någon annan rikare.

Herr talman! Sverige har en lång historia som ett frihandelsvänligt land. Det är genom handel och samarbete vi skapar både välbästand och djupare relationer till andra länder. Men Sverige har också en lång tradition av att arbeta för och lyfta fram mänskliga rättigheter. Här är det viktigt att Sverige fortsätter att vara en tydlig röst och att vi gemensamt i EU och med Förenta staterna sätter press på andra länder samtidigt som vi handlar med varandra och samarbetar på exempelvis miljö- och klimatområdet. Men vi får aldrig tolerera kränkningar av mänskliga rättigheter.

Det handlar bland annat om minoriteter såsom tibetanerna med deras situation i det icke-autonoma Tibet eller uigurerna i Xinjiang. Men det är inte bara etniska minoriteter som är hårt utsatta av kulturell och religiös förföljelse, utan det gäller också i stort i Kina. Den politiska friheten är i det närmaste helt kringskuren och pressfriheten avskaffad, och kulturcensuren är mycket omfattande. Den fängslade svenska medborgaren, författaren och förläggaren Gui Minhai är bara ett exempel på detta.

Herr talman! I den här debatten vill jag påminna om att det svenska engagemanget för en ordning där rätt går före makt måste fortsätta såväl i vårt närområde som över hela världen – inte minst i Kina.
(Applåder)

I detta anförande instämde Gustaf Göthberg (M).

Anf. 169 OLLE THORELL (S) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten Weinerhall för att han lyfter upp frågan om relationen till Kina och att han gör en mer fjärran utblick än hittills i debatten när vi naturligt nog har fokuserat på Ukraina och närområdet. Det är bra.

Jag vill också påpeka att även om en debatt alltid innehåller konflikt och oenighet är vi överens om en del saker i vårt utskott. Under till exempel förra mandatperioden tog vi tillsammans fram en Kinastrategi. Vi jobbade hårt och länge så att vi kunde enas om texten. Det finns inga reservationer, och vi talar med en röst som land gentemot Kina. Det är oerhört viktigt.

Jag vill alltså berömma ledamoten Weinerhall, men jag vill också fråga om han ser något problem med att Sverige nu driver en mer regional, provinsial, utrikespolitik. Finns det då inte en risk att man tappar fokus på de stora globala utmaningarna, till exempel relationen med Kina?

Anf. 170 JOHN E WEINERHALL (M) replik:

Herr talman! Jag tackar Olle Thorell för frågan och för möjligheten att diskutera frågorna ännu djupare.

Som ledamoten själv var inne på var dessa frågor något frånvarande i den här debatten. Jag ser inget motsatsförhållande till att här och nu hålla fokus på den allvarliga säkerhetspolitiska situation som Sverige befinner sig i med Rysslands aggression mot Ukraina.

Det är naturligt i ett läge där det råder ett anfallskrig och den allvarligaste situationen på vår kontinent sedan andra världskriget att detta upptar vårt fokus. Jag hoppas att vi kan hålla två tankar i huvudet samtidigt – inte bara två tankar utan många tankar. Vår omvärld är mycket orolig just nu, och det gäller dels på vår kontinent, dels på många andra ställen.

Jag hoppas och tror att vi kan hålla flera tankar i huvudet samtidigt, och jag ser fram emot att fortsätta att behålla den enighet som i mångt och mycket har präglat svensk utrikespolitik under många decennier. Jag hoppas också att vi kan enas även framgent i dessa frågor.

Anf. 171 OLLE THORELL (S) replik:

Herr talman! Enigheten till trots finns ändå svårigheter när det gäller Kinas plats i världen, som man också kan titta på. Till exempel drar Sverige ned biståndet till Burma/Myanmar med 60 procent. Bistandsministern kallar det för att skära lite grann; vi tycker att det är att skära jättemycket. Och det får konsekvenser för demokratiörelsen.

Myanmar behöver omvärldens stöd. Om det försvinner aktörer från ett land som Myanmar fyller andra det vakuumet. Kina och Ryssland, inte minst, står på kö för att få vara med och påverka i länder där Sverige, EU och västländerna drar sig tillbaka. Hur ser ledamoten Weinerhall på att Sverige gör sådana radikala nedskärningar av bistånd till strategiskt viktiga länder som Myanmar, där Kina tillåts ta mer plats?

Anf. 172 JOHN E WEINERHALL (M) replik:

Herr talman! Jag vet inte om jag skulle vilja påstå att vi växlar ned ett engagemang.

Jag antar att Olle Thorell är lika väl medveten som jag om att det för drygt ett år sedan skedde ett maktövertagande av militärjuntan i Burma. Det är klart att när en sådan sak sker försvårar det möjligheten att arbeta på plats. Om jag inte missminner mig – ledamoten får rätta mig om jag har fel – var det så att Sida redan förra året drog ned på anslagen till organisationer i Burma just av den anledningen att det har blivit svårare att verka på plats givet den politiska situation och den våldsamma situation som råder, där en regim förtrycker befolkningen och har gjort det mycket svårare för såväl civilsamhällesorganisationer som andra organisationer att verka i landet.

Jag är alltså inte säker på att vi ens om det vore möjligt skulle vilja ha samma engagemang kvar på plats som vi tidigare haft.

Anf. 173 AZRA MURANOVIC (S):

Herr talman! Som andra sagt lever vi i en tid där det händer väldigt mycket i vår omvärld på en och samma gång.

Jag vill först nämna jordbävningen i Turkiet och Syrien, en otroligt förödande naturkatastrof som skördat tiotusentals liv. Flera grävs fortfarande fram ur ruinerna. Här måste Sverige svara upp både kortsiktigt och långsiktigt för att mildra de långvariga konsekvenserna av jordbävningen.

Men jag vill prata om Ukraina, fru talman, för om nio dagar är det ett helt år sedan Rysslands illegitima och oprovocerade krig i Ukraina började och hela världen skakades.

Putins krigsföring tar oss tillbaka till en tid av belägringskrig, där civila rättigheter inte finns över huvud taget. I Putins krig saknar man komplett respekt för internationell lag, mänskliga rättigheter, FN:s stadgar och den demokratiska värdegrunden.

Jag tror att många av oss aldrig kommer att glömma morgonen den 24 februari 2022. Det är ett datum som många européer har lagt på minnet. Likaså kommer vi att minnas att vi i realtid fick följa vad som hände på marken i Ukraina och att vi med egna ögon fick se vad Ryssland gjorde i Ukraina. Vi såg döda människor ligga på gator. Vi såg civila bilar som bombats och stod i brand. Vi såg civila hem och sjukhus i ruiner, och vi såg hur vårdpersonal besköts.

Ukrainarna har fått lära sig att frihet och självständighet inte går att ta för givet. Det är något som jag tycker att vi andra också har fått lära oss. Men vi har också fått lära oss att Ukrainas krig är vår sak. Ukraina får inte falla. Vi kan inte låta Ukraina falla.

Ett sammanhållande EU är därför avgörande. Jag tycker att det är bra att vi har välkomnat nya kandidatländer in i detta.

För oss socialdemokrater är det glädjande att den nuvarande högerkonservativa regeringen har fortsatt i samma spår som den socialdemokratiskt ledda regeringen stakat ut och blixtnabbt reagerat med att skicka humanitärt, militärt och ekonomiskt stöd. Men stödet för Ukraina får inte avstanna. Vi får inte bli uttröttade. Sverige och EU måste vara uthålliga i sitt stöd men också under återuppbyggnadsperioden.

Som jag nämnde tidigare innebär Rysslands illegitima invasion av Ukraina att man inte respekterar krigets lagar, och i Putins krig är kvinnor och barn särskilt utsatta.

Barn kidnappas till Ryssland, indoktrineras och omvänds till lojala ryssvänner som glorifierar ryska soldater och den ryska krigsföringen.

Fler och fler fall av ryska soldaters våldtäkter avslöjas i Ukraina, och fler och fler vittnesmål samlas in. Ofta är det kvinnor och flickor som inte haft möjlighet att fly som blir offer för olika typer av sexuellt våld. Vissa kvinnor blir gravida, och möjligheterna till abort är otroligt små just nu.

Inte sedan 90-talets krig i Bosnien, Rwanda och Sierra Leone har vi sett den här typen av systematiskt sexuellt våld där kvinnors sexualitet kränks för att deras nation i sin tur ska kränkas. Det är tydlig maktutövning i en patriarkal värld för att lägga Ukraina under sig. Det handlar om terror. Det handlar om förödmjukelse, tvång till underkastelse och förnedring. Och det är evident att det handlar om medvetna krigsbrott. Vi vet att när kvinnor bryts ned försvagas hela samhällen, och befolkning som utsätts för krig får svårare att överleva. När barn attackeras påverkas generationer i ett samhälle.

Fru talman! Att den här regeringen väljer att skrota två av de stora svenska utvecklings- och utrikespolitiska profilområdena, biståndet och den feministiska utrikespolitiken, gynnar varken Sverige, EU eller omvärlden – tvärtom. Det är bra med akuta och kortsiktiga insatser här och nu, men det krävs också en långvarig strategi för hur vi arbetar med de här frågorna, som kommer att påverka generationer framåt.

Det känns därför förödande att Sverige går ifrån den feministiska utrikespolitiken i ett skede där kvinnors och flickors rättigheter i världen får ett rejält slag. Sverige har varit ledande i detta arbete och fått med sig andra länder på att arbeta utifrån ett rättighets-, resurs- och representationsperspektiv för att stärka kvinnors och flickors levnadsvillkor. Nu avstannar den kampen.

Det hjälper inte att ha tre stycken om jämställdhet skrivna i utrikesdeklarationen. Det är ingen här inne som är emot jämställdheten. Det vi är emot är att det saknas en synbar strategi som hanterar frågorna i ett kortsiktigt perspektiv och ett långsiktigt perspektiv. Det gäller att ha en utarbetad strategi, och jag upprepar att den saknas. Det är ett svek mot jämställdheten. Det är ett svek mot Sverige, och det är ett svek mot omvärlden. (Applåder)

Anf. 174 DANIEL LÖNN (SD):

Fru talman! När det gäller svensk utrikespolitik får vi aldrig glömma handelsperspektivet. På vilket sätt Sverige står sig såväl med som mot övriga världen är centralt och viktigt för landets ställning internationellt.

Sverige har under lång tid stått sig konkurrenskraftigt starkt mot övriga EU. Likaså har EU gjort det mot övriga världen. Vi ser dock tecken på att såväl svensk som europeisk konkurrenskraft kan komma att minska.

Joe Bidens Inflation Reduction Act, IRA, kan komma att bli ödesdiger för såväl Sverige som övriga EU. I samband med den stora industrialiseringen av norra Sverige kommer nu alltså hotet från andra sidan Atlanten.

Nu ställs krav på EU-nivå att matcha denna typ av statsstöd, vilket vore helt fel väg att gå. Det som historiskt sett har gett EU konkurrenskraft har byggts på fri konkurrens och fri handel inom den inre marknaden.

Om kommissionen får som den vill finns det stor risk att vi ser satsningar utifrån ideologisk övertygelse som resulterar i enorma gröna fiaskon liknande de politiska satsningar vi sett tidigare nationellt. I slutändan är förlorarna alltid medborgarna, då det är deras skattemedel som förlösas.

I praktiken kan EU-finansierade statsstöd tvinga svenska skattebetalare att finansiera utländska bolags stärkta konkurrenskraft. Detta medan svenska bolag inte får ta del av samma förmåner. Vi skulle alltså i praktiken betala för att försämra förutsättningarna för våra inhemska bolag.

Det gläder mig att regeringen genom statsminister Ulf Kristersson under gårdagen sa sig värna den inre marknads integritet, att regeringen avser att verka för ett strikt statsstödsramverk som inte ska kunna utnyttjas och slutligen att kommissionen får i uppdrag att med detta temporära stöd ta extra hänsyn till små och medelstora företag.

Det gläder mig även att man från regeringens sida har tagit Sverigedemokraternas oro på allvar och verkar för att de EU-finansierade statsstöden ska tas från befintliga medel och för att nya medel inte ska skjutas till. Detta förslag är dock långt ifrån i hamn, och mycket kan ske under den kommande tiden. Vi vet ännu inte hur samtliga medlemsländer ställer sig

till nytillskott av medel för att finansiera statsstöden. Vi vet även historiskt, främst genom coronafonden, att medlemsländer tenderar att svikta i frågor beroende på vad man blir erbjuden i gengäld. Det kan därför inte alls konstateras att regeringen avser att hålla samma ståndpunkt framgent, om man erbjuds andra förmåner inom unionen.

Förslaget kan därför i sin slutetapp komma att snedvrida den inre marknaden om man väljer att tillföra nya medel till statsstöden, vilket alltså inte alls kan uteslutas. Jag ser därför med stor skepsis på det som kommissionen nu får i uppdrag att genomföra, och min oro gällande resultatet av dessa beslut kvarstår.

Slutligen måste svensk utrikespolitik utgå från ett svenskt perspektiv, där vi sätter våra intressen först och inte tillåter EU att satsa svenska skattemedel för utländska bolags tillväxt så att vi på så sätt hämmar våra inhemska bolag.

Svensk handelspolitik på ett internationellt plan ska alltid genomföras med spiknyktra konsekvensanalyser, och det som nu ligger på EU:s bord är snarare en panikåtgärd med anledning av IRA. Min förhoppning är i alla fall att regeringen tar till sig våra synpunkter gällande motaktioner med anledning av IRA i det framtida arbetet under det svenska ordförandeskapet i ministerrådet.

Anf. 175 STEFAN OLSSON (M):

Fru talman! I mitt anförande här i dag skulle jag vilja ta tillfället i akt att tala om Sveriges utrikespolitik i det långa perspektivet. När det gäller utrikespolitiken för de närmaste åren instämmer jag till fullo med vad som föredragits av utrikesministern i den utrikespolitiska deklarationen. På kort sikt är de viktigaste uppgifterna att hjälpa Ukraina att vinna kriget, se till att Sverige och Finland går med i försvarsalliansen Nato samt rusta upp vår egen försvarsmakt. Men vad händer när detta är gjort?

Blir det som vi vill vinner Ukraina tillbaka allt det territorium som gått förlorat sedan ockupationen av Krim. Det gör emellertid att Ryssland också kommer att stå som den stora förloraren. Hur kommer vårt förhållande till vårt stora grannland att vara då?

Det mesta talar tyvärr för att Putinregimen överlever. Såvitt vi vet finns ingen intern splittring inom regimen. Oppositionsledare som Aleksej Navalnyj sitter inlåsta, och ingen vågar anordna spontana demonstrationer. Men därtill får vi nog dessvärre räkna med att regimen också blir bitter och revanschistisk. Det är den redan i dag, och det blir knappast bättre efter en förlust i kriget mot Ukraina.

Militärt sett borde hotet från Ryssland närmast vara tillintetgjort när Finland och Sverige går med i Nato eftersom den sista luckan i det gemensamma försvaret av Nordeuropa därmed är tilltäppt. Men vi vet efter många exempel i historien, inte minst förra årets invasion av Ukraina, att beslut att gå i krig inte alltid kommer till som resultat av förnuftiga överväganden.

Vad som också kommer att hända när vi väl får fred i Europa igen är att fokus kommer att flyttas till Stilla havet. Det är ingen nyhet att Kina växer i ekonomisk och militär styrka, och det hade inte varit ett problem om det inte vore för att landet alltjämt kontrolleras av kinesiska kommunistpartiet. Sannolikt kommer den kommunistiska diktaturen att göra anspråk på att dominera sin omgivning. Den kommer att säga att den har rätt

till en intressesfär och att mindre stater i dess närhet måste göra som de blir tillsagda.

Kommer Ryssland att kroka arm med Kina nu när västländerna kapar alla band? Det vet vi inte, men Ryssland har gas och olja som Kina behöver.

Hur ska Sverige navigera i denna framtid? Jag tror att vi får gå tillbaka till tiden för slutet av andra världskriget och fråga oss hur man tänkte då. För att säkra fred och stabilitet skapade man FN för att få en regelbaserad världsordning där konfliktlösning med våld är förbjuden, i kombination med att västmakterna slöt sig samman och bildade försvarsalliansen Nato. Västmakterna rustade också upp militärt, inte minst med kärnvapen, för att understryka att krig inte ska kunna löna sig.

Vad betyder detta för oss i dag? I korthet handlar det om att Sverige, inom ramen för EU och Nato där vi har våra närmaste vänner, bör driva på för att skapa sammanhållning inte bara inom Europa utan även med våra vänner på andra sidan planeten. Det faller sig inte alltid naturligt för oss i Europa att tänka på att vi också behöver försvara friheten bortom i Stilla havet. Det kan uppfattas som något främmande att svenska flottan ska vara med och patrullera Taiwansundet, men jag tror att alla förstår vad jag menar. Om det är där gränsen mellan frihet och förtryck går är det där vi behöver vara om vi vill bidra till det gemensamma försvaret av friheten i världen.

Fru talman! Under de närmaste åren är det, som många talare denna dag redan har varit inne på, en prioriterad uppgift att säkerställa att Sverige är tryggt och att kriget i Ukraina får ett lyckligt slut. Men det kommer en tid därefter. Vi kommer att leva som granne till ett Ryssland som styrs av en bitter diktator, och vi vet att kinesiska kommunistpartiet smider planer för att öka sin makt. Vi ska därför inte tro att vi går en framtid till mötes där det råder lugn och harmoni, utan vi går sannolikt mot ett nytt kallt krig.

Krigsslutet i Ukraina kommer att vara som ett nytt 1945. Det kommer att vara startpunkten för en ny tid i världspolitik. Låt oss därför göra som västmakterna gjorde 1945, men denna gång inte bara för Europas säkerhet utan också till stöd för demokratierna på andra sidan jordklotet. Kampen för friheten i världen kommer att kunna vinnas bara om demokratierna är starkare än diktaturena i allt – ekonomiskt, militärt och moraliskt.
(Applåder)

I detta anförande instämde Gustaf Göthberg (M).

Anf. 176 KATARINA TOLGFORS (M):

Fru talman! Som utrikesminister Tobias Billström klargjorde i regeringens utrikesdeklaration kommer Sveriges regering att genomföra ett tydligt skifte i svensk utrikespolitik, och en viktig del i detta är att se över och reformera det svenska biståndet.

Sedan 1970-talet har Sverige haft det så kallade enprocentsmålet som ett rättesnöre, det vill säga att staten lägger 1 procent av Sveriges bni, brutonationalinkomst, på bistånd. På 90-talet accelererade detta, och biståndet låg på ungefär samma nivå som de svenska försvarsutgifterna. Dessa har dock ökat den senaste tiden, av uppenbara skäl.

Ett utbetalningsmål och en fixering vid det har inneburit att parametrar som målstyrning, kvalitet och resultat har kommit i skymundan. Av det svenska biståndet går cirka 60 procent, motsvarande 30 miljarder, till de multilaterala organisationerna, som FN och Världsbanken. Det säger sig självt att med så mycket skattemedel måste vi ha en tydligare styrning, en bättre uppföljning och en mycket bättre transparens.

Enligt OECD låg Sverige under pandemin på 1,14 procent av bni, följt av Norge med 1,11 procent. När vi nu ställer om biståndet och drar ned något gör vi det alltså faktiskt från en hög nivå. Sverige är och förblir en av de största bidragsgivarna i världen.

Omvärlden förändras och så även de globala utmaningarna. Behovet av stöd och utveckling är stort, och just därför är det så viktigt att vi har kontroll och uppföljning och ser vart de här skattepengarna går. När pengarna och stödet fram där det verkligen behövs? Det vet man inte om man inte har en transparens och en tydlig uppföljning och ett tydligt resultatmål.

Vi moderater anser, liksom regeringen, att vi behöver styra om biståndet med större tonvikt på handel och utveckling för att biståndet ska kunna ge mer hållbara resultat och för att länder ska kunna få en hävstång att själva ta sig ur fattigdom. Vi vill gå från *aid* till *trade*. Det innebär också en modell där man får en ekonomisk förutsägbarhet och bättre möjligheter att planera. Vi lägger över en treårsperiod ett bistånd på nivån 56 miljarder. Det är väldigt mycket pengar.

Fru talman! Sverige ska fortsätta att vara en stark och aktiv aktör när det gäller att ta ansvar utanför Sveriges gränser och främja utveckling och handel så att fler människor av egen kraft kan lyfta sig ur fattigdom, stärka sin demokrati och skapa jämställdhet. Jag är mycket glad över att utrikesministern i utrikesdeklarationen just tryckte på stärkandet av flickors och kvinnors rättigheter. Det är vi helt överens om. Men vi har fått frågan från talarstolen i dag varför den här regeringen överger feministisk utrikespolitik. Vi överger inte målet och ambitionen att stärka flickors och kvinnors rättigheter, men vi är inte valda för att ta över Socialdemokraternas handlingsplaner i Utrikesdepartementet.

Det finns många kompetenta, kunniga och engagerade personer som arbetar och verkar inom biståndssystemet – i myndigheter som Sida, Röda Korset, Act Svenska kyrkan, Rädda Barnen och Ankarstiftelsen, för att nämna några – och det finns många mindre civilsamhällesorganisationer som gör ett mycket viktigt och betydelsefullt arbete. Men tillsammans kan vi också göra ännu bättre. Det är därför det är så viktigt att vi har kontroll och uppföljning av de pengar och de skattemedel som vi avsätter för att människor runt om i världen ska få det bättre och att vi vet vart de pengarna verkligen går. Man kan höja och lägga 2 procent av bni, men det är inte ett mått för att pengarna verkligen når fram och att vi får kvalitet och resultat.

Fru talman! För oss politiker är det vårt ansvar att se till att varenda skattekrona får bästa möjliga effekt och hamnar där behovet är som störst. Olika revisioner och rapporter från Riksrevisionen och EBA, Expertgruppen för biståndsanalys, visar att det finns väldigt mycket där vi måste få en bättre kontroll över hur pengarna och medlen används och vilket resultat de bidrar till.

Med det sagt: Sverige ska fortsätta att stödja och vara en stark röst i världen och bidra till att hjälpa till där vi kan. Det har vi visat till exempel nu senast i den fruktansvärda jordbävningsskatastrofen som drabbat delar av Turkiet och Syrien. Vi har visat det i vårt stöd till Ukraina som ska vara både här och nu och på lång sikt.

Vi kommer att använda vårt ordförandeskap i EU till att också fortsätta se till att EU utökar sitt globala fotavtryck i resten av världen. Tillsammans är vi starkare och kan åstadkomma mer. Det ligger i Sveriges intresse.
(Applåder)

I detta anförande instämde Gustaf Göthberg (M).

Anf. 177 OLLE THORELL (S) replik:

Fru talman! I dagarna firar militärjuntan i Burma/Myanmar två år sedan maktovertagandet. Förtrycket har aldrig varit värre. Demokratirörelsen som är livaktig och civilsamhället som finns där, inne i landet eller i exil, kämpar desperat mot förtrycket. Ett inbördeskrig har brutit ut, och Kinas och Rysslands inflytande ökar alltmer. Samtidigt skär nu den svenska regeringen ned biståndet till Burma/Myanmar med 60 procent – utan någon konsekvensanalys, utan en diskussion med dem som utför biståndet, utan ens en så kallad do-no-harm-analys innan man går fram med detta massiva nedskärande som biståndsministern kallar att skära lite grann.

Hur motiverar ledamoten denna massiva nedskärning av biståndet till Burma/Myanmar?

Anf. 178 KATARINA TOLGFORS (M) replik:

Fru talman! Ledamoten ställer en fråga om Burma och regeringen och menar att jag som ledamot skulle motivera det. Det vi har sagt och redogjort ganska tydligt för här i dag är att vi på totalen skär ned på biståndet. Man måste prioritera – det är precis som med hushållskassan hemma.

Det är såklart en allvarlig situation i Burma. Exakt vilka konsekvenser det har fått har jag inte själv heller sett någon analys av, det är helt korrekt, men jag utgår från att de som har att hantera detta tittar på det och har gjort de analyserna.

Vi ser över hela biståndet och vilka satsningar som ska göras, men den exakta planen för varje land kan inte jag redogöra för här.

Anf. 179 OLLE THORELL (S) replik:

Fru talman! Jag förstår att alla ledamöter inte kan vara insatta i alla frågor och alla länder. Problemet är att det inte finns någon från regeringens sida eller tjänsteman som kan svara på vilka konsekvensanalyser man har gjort och vilka expertutlåtanden man har tagit in innan man går fram som en elefant i en porslinsbutik och skär ned massivt på bistånd till länder som Burma/Myanmar, Guatemala, Palestina eller andra.

Problemet är inte att Katarina Tolgfors inte kan svara på frågan. Problemet är att regeringen säger att man ska ha en ny reformagenda för biståndet men genomför alla reformerna innan man har satt agendan och innan man har gjort konsekvensanalysen. Det anser vi är problemet.

Jag vill avsluta med att säga att jag uppskattar Katarina Tolgfors engagemang för biståndet. Jag vill också säga att det inte finns någon konflikt mellan ett effektivt bistånd och enprocentsmålet. Alla här är för effektivt bistånd.

Anf. 180 KATARINA TOLGFORS (M) replik:

Fru talman! Jag vet att bistandsfrågorna ligger ledamoten varmt om hjärtat, och det gör de även för min del.

Som har sagts tidigare här i dag skulle man självklart vilja kunna hjälpa alla länder och katastrofområden runt om i världen. Det är ju inte möjligt. Vi måste prioritera. Jag skulle vilja ställa en fråga tillbaka till ledamoten. Om det var så att du förfogade över en biståndsbudget som ni har lagt fram som en skuggbudget där ni också skär i biståndet – hur skulle er prioritering då se ut och vad skulle ni göra för Burma? Jag vet att du inte kan svara nu, men jag ser fram emot en fortsatt debatt i andra forum.

Anf. 181 GUSTAF GÖTHBERG (M):

Fru talman! Fåglarna tystnade i våras. Så har det beskrivits av flyktingar som har kommit till Sverige från Ukraina hur det egentligen gick till i Kyjiv och Mykolajiv och en rad ukrainska städer och byar, i ljuset av det ryska invasionskriget. När de ryska styrkorna mullrade in försvann vardagen i ett kaos och mörker. Fåglarna tystnade i den ukrainska våren.

Medan de har tystnat har bomblarmen blivit en del av det ukrainska folkets vardag, och det har också de ryska krigsbrotten. Det kommer rapporter om människor på flykt, människor som tillfångatas av ryska armen, legosoldater, städer som bombas, kvinnor som drabbas av sexuellt våld och föräldrar som förlorar barn.

I detta mörker har den ukrainska motståndskraften givit hopp. De har fått stöd. Sverige ska fortsätta leverera stöd i Europeiska unionen och ensamt.

Fru talman! Insikterna om de ryska maktanspråken borde ha kommit tidigare. Förståelsen för det utsatta svenska geopolitiska läget och vikten av att vi närmare samarbetar med allierade och bygger säkerhet gemensamt blockerades i den svenska debatten i decennier av socialdemokratien.

Fru talman! Det är i dagarna ett år sedan utrikesminister Ann Linde meddelade den socialdemokratiska regeringens sista utrikesdeklaration. Nio dagar innan bomberna föll över Kiev skärpte hon på egen hand den svenska säkerhetspolitiska linjen då hon för första gången slog fast i en utrikesdeklaration att Sverige inte avsåg att ansöka om medlemskap i Nato.

Detta var något nytt, men det följer också en socialdemokratisk tradition. I denna kammars talarstol stod Olof Palme på 80-talet och kallade svenskt stöd till Baltikum för korstågsfaramentalitet, och landet hade en socialdemokratisk utrikesminister som på plats i Baltikum sa att Baltikum inte var ockuperat. Detta var den socialdemokratiska hållningen, tills det plötsligt inte var det längre.

Man motsatte sig som bekant svenskt medlemskap i Europeiska unionen och blockerade varje diskussion om fördjupat europeiskt samarbete, tills man helt plötsligt vände också i frågan. Så fortsätter det. Jag vill ändå välkomna ytterligare en socialdemokratisk vändning i utrikespolitiken, för dessa har alltid tjänat Sverige väl.

Inget är viktigare än att Sverige snart blir medlem i Nato. Ansvaret faller nu på oss i denna kammare att lotsa det i hamn, inte i ett uppskruvat partipolitiskt tonläge i syfte att ta poänger utan i en anda av samförstånd.

Fru talman! Demokratins triumf nådde inte Belarus eller Ryssland när Central- och Östeuropa blev fria under 1990-talet. I vad man har kallat Europas sista diktatur gror i dag risken för att den kan följas av fler när Vladimir Putin vill foga in fria demokratier i sin auktoritära intressesfär. Sveriges stöd till demokratiörelsen i Belarus – precis som i Ryssland – ska fortsätta med oförminskad kraft. Det är vår historiska plikt mot framtiden.

Fru talman! Inte långt härifrån ligger Vilnius. Där har den litauiska regeringen sitt säte, men det har också den belarusiska demokratiörelsen. Ryska dissidenter verkar därifrån, och där lyser stödet till Taiwan starkt. De tjänar som ett föredöme i vår europeiska familj, och det är just genom närmare samarbete med våra nordiska och baltiska vänner som den svenska utrikespolitiken nu kalibreras om.

Det handlar inte om att vända sig bort från världen utan snarare om att försöka förändra och förbättra vår del av den. Det saknas inte utmaningar på detta område.

För det första har vi det uppenbara, att Ukraina måste vinna kriget. Sverige ska göra allt i sin makt för att så ska ske. I går meddelade EU-minister Jessika Roswall att Sverige inom ramen för sitt ordförandeskap i Europeiska unionen ska arbeta för att använda frysta ryska tillgångar för att återuppbygga Ukraina. Parallellt med detta bör Sverige givetvis intensifiera och utöka ansträngningarna för att få på plats en internationell tribunal som kan skipa rättvisa.

För det andra måste stödet för en mer aktiv europeisk grannskapspolitik bestå. Sverige och EU ska fortsätta att stödja Moldavien och Ukraina i deras ansökningar om medlemskap i EU.

För det tredje måste det till fler sanktioner mot Ryssland och Belarus och mot det politiska ledarskap och manskap som på plats i länderna visar våldets ansikte.

Fru talman! Regeringens Belaruspolitik är intressant därför att den finns på plats, till skillnad från den tidigare regeringens. Jag vill påminna om att Margot Wallström var den första utrikesminister sedan 1990-talet som i denna kammare över huvud taget inte nämnde dåvarande Vitryssland eller Belarus i regeringens utrikesdeklaration. Det är lite annat ljud i skällan med den här regeringen.

Fru talman! Utrikespolitiken är vårt lands viktigaste instrument för att säkerställa vår frihet och vår demokrati. En dag som denna, när högtidstalen avlöst varandra i timmar i denna kammare, påminns vi om vad som står på spel. Bortom talen och orden och det som har sagts från talarstolen handlar det om mycket praktiska saker, som liv och död, frihet och förtryck och ljus och mörker. Låt oss påminna oss om detta och vårt gemensamma ansvar för Sveriges plats i världen.

Den utrikesdeklaration som utrikesministern levererade i dag stakar ut en ny riktning för svensk utrikespolitik. Med vårt Natomedlemskap ges vi möjligheter att bygga en fredligare och frihetligare värld, eller med arbetarförfattaren Ragnar Thoursies något omskrivna ord i dikten *Sundbybergsprologen*: En öppen värld bygger vi gemensamt. Dess ljus slår upp

mot rymdens ensamhet och, hoppas jag, mot den bottenlösa ondska som just nu verkar i Kreml.

Mitt hopp och min tro, fru talman, är att svensk utrikespolitik framöver ska vara en synnerligen aktiv kraft i arbetet för detta. Det tror jag att vi alla kan ta ett gemensamt ansvar för.
(Applåder)

I detta anförande instämde Ann-Sofie Alm, Jesper Skalberg Karlsson och John E Weinerhall (alla M) samt Magnus Jacobsson (KD).

Anf. 182 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Den nya moderatledda regeringen har aviserat att man i utrikespolitiken kommer att lägga särskild vikt vid situationen i vårt när-område och samarbetsorganet EU. Det är en skarp kontrast mot den förra regeringen, som lade stor kraft och möda på en kampanj för att få en stol i säkerhetsrådet – en kampanj där biståndspengar användes för att smörja utländska dignitärer, en kampanj för att få en stol i en allt oftare handlingsförlamad organisation.

Jag är glad att kursen har lagts om, för det står bortom allt rimligt tvivel att det nu är läge att sätta Sverige först. Med krig i Europa, stor ekonomisk osäkerhet och tvivel kring västvärldens förmåga att stå emot externa krafter som vill oss illa är det angeläget att tänka om. Här och nu är tiden för svenskt självförtroende och europeisk handlingskraft. Om inte nu, när?

Fru talman! Sverige är, med sin långa kust, från Haparanda till Strömstad, ett av de länder i Europa som har längst kust, hela 240 mil. Vi har därför genom åren tagit ett särskilt ansvar för Östersjön. I många avseenden är det Moderaterna som har drivit på för detta, inte minst på miljöområdet.

Under den förra moderatledda regeringen gjordes stora häv kring Ospar, Helcom och Baltic Sea Action Plan för att förbättra havsmiljön i Östersjön. Ett Sidaprojekt startades också för att uppdatera reningsverk i andra Östersjöländer, vilket skulle minska övergödningen i havet motsvarande ett helt Sveriges utsläpp. Mycket gjordes, men mer kan säkerligen fortsatt göras.

Fru talman! Det är just Östersjön jag vill rikta fokus på i mitt anförande, för mitt i Östersjön, som har sin egen säkerhetspolitiska kontext, ligger Gotland. Det är en ö som inte bara är mitt hem utan också en historisk mittpunkt för militära konflikter i Östersjöområdet.

Freden vid Brömsebro 1645 och den ryska landstigningen på Gotland 1808 kan för våra besökare på läktaren tyckas vara utdaterade referenser. Men Gotland ligger kvar där det alltid har legat, 25 mil från Kaliningrad och 70 mil från Ukraina. Om Sverige ska göra sin plikt och kräva sin rätt i Östersjöregionen behöver Försvarsmakten ha permanent närvaro på ön, för vår och Östersjöregionens säkerhet.

Gotland är beläget på så vis att en angripare som vill dominera i Östersjön först måste besätta Gotland, för att sedan kunna operera mot fastlandet. Det var ett socialdemokratiskt misstag 2004 att besluta att lägga ned Gotlands regemente. För så lite som 40 miljoner kronor såldes hela regementsområdet. När Fortifikationsverket år 2017 uppförde en ny förläggning till följd av den återetablerade närvaron kostade det 780 miljoner kronor. En modernisering hade såklart behövts oavsett tidigare beslut, men

detta vittnar om att kortsynthet i säkerhetspolitiken inte bara leder till sämre säkerhet utan också till mycket stora kostnader.

Fru talman! Att Försvarsmakten har en permanent närvaro på Gotland bidrar till stabilitet i Östersjöregionen. Detta behövs, inte minst med ryska gasledningarna i vårt närområde. Snart är Sverige fullvärdig medlem av Nato och lämnar då en tid av allianslöshet bakom sig. Vi bygger säkerhet tillsammans med andra och stärker vår operativa förmåga genom samarbete.

Det är viktigt för Sverige och hela Östersjöregionen att vi har en betydande förmåga på vissa centrala platser för att skydda oss mot angrepp och kriser. Vi behöver skydda Stockholm därför att det är vår tätbefolkade huvudstad och platsen för den centrala statsledningen. Vi behöver skydda Göteborg därför att Göteborgs hamn är Skandinavien största hamn sett till handelsvolym och avgörande för att försörja Oslo, Köpenhamn och Stockholm. Och vi behöver skydda Gotland därför att ön är låset i Östersjön och det naturliga första steget för en angripare som vill dominera vårt innanhav.

Fru talman! Låt mig slutligen säga att svensk säkerhet och det som jag har nämnt angående Försvarsmakten i grund och botten handlar om att vi i Sverige behöver försvara vår rätt att leva de liv som vi vill leva. Vi när inte några irrationella imperiedrömmar. Vi är en liten och öppen ekonomi, och vi är en liberal demokrati med en stark välfärdsstat. För att göra vår röst hörd, både i Östersjön och på andra platser, behöver vi partner och vänner.

I utrikespolitiken skulle det inte vara främmande för mig om Sverige tog steg för att samordna och formalisera fler samarbeten med våra grannländer, inte minst Baltikum. Nordiska rådet och Nordic-Baltic Eight skulle på sikt kunna ha gemensamma möten för att säkra sina intressen i Norden och i Östersjöregionen. Ett sådant samarbete tror jag skulle kunna göra stor skillnad exempelvis inför Europeiska rådets möten. Och givetvis skulle en sådan ny organisation kunna ha sitt säte på en plats som är navet för Östersjöns handel och som gjort oss och andra rikare i århundraden, nämligen i Visby.

(Applåder)

I detta anförande instämde Gustaf Göthberg (M).

Anf. 183 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Fru talman! Första gången som jag var i Ukraina var 2000 eller 2002 strax före den orangea revolutionen när jag var ungdomspolitiker och var där och pratade om svensk demokrati, svenskt kommunalt självstyre och den frihet som vi har. Jag pratade med unga ukrainare som drömde om någonting annat, som drömde om att lämna det gamla och gå in i något nytt.

En av de vänner som jag lärde känna då har jag följt under hela hans resa som politiker i Ukraina. Han ringde en gång för ett antal år sedan och berättade att han var rädd. Det var 2014 när det var stora demonstrationer på Majdanstorget. Han sa att han kände att det fanns risk för att man skulle hamna i inbördeskrig och att man måste få hjälp.

Jag hade förmånen att vara med under en hel vecka under händelserna på Majdantorget. Jag stod vid Hotel Ukraine och tittade ut över folkmassan en söndag. Det var 1 miljon demonstranter som demonstrerade för fred och frihet. Och i Sverige beskrevs det som en nazistisk revolution. Jag var djupt upprörd när jag kom hem.

Under denna konfliktperiod har jag hunnit vara i Ukraina fyra gånger. Jag var där cirka tio dagar innan eskaleringen skedde. Detta har gjort att jag hela tiden har argumenterat för att Ukraina behöver två saker. De behöver ekonomiskt stöd, och de behöver militärt stöd.

Jag har varit så tacksam för att denna riksdag har kunnat ta de beslut som den har gjort. Det är nödvändigt för att Ukraina ska värna sin fred och frihet. Jag tror också att Sverige, EU, USA och många andra behöver gå längre. Ukraina kommer att behöva ha tyngre vapen. De kommer att behöva flyg och stridsvagnar. Och jag hoppas att vi i Europa möter upp för frihetens skull.

Det har varit en glädje för mig att sitta på rummet och lyssna på alla som har lyft fram Ukraina i debatten. När man har vänner där som befinner sig vid fronten är detta stöd viktigt, och det är viktigt att just Sverige är så enat. Vi är det land som procentuellt har den största folkopinionen som stöder Ukrainas rätt till fred och frihet.

Jag vill kortfattat också nämna Belarus. Jag har vänner därifrån också. Tittar man på vad som har hänt rent militärt har Ryssland inte lyckats få Belarus att agera på det sätt som Ryssland vill. Jag tror personligen att det beror på att det inte finns något folkligt stöd för ett krig i Belarus.

Därför måste vi i Sverige och EU hjälpa till på olika sätt och stödja det belarusiska folket mot den diktatur som man har, så att även folket i Belarus kommer att få den fred och frihet som Ukraina kämpar för.

Känner jag någon oro i detta? Man känner alltid oro när det är krig. Men jag känner faktiskt ytterligare oro som jag kanske har saknat lite grann under debatten, och den gäller Balkan. Under hela den konfliktfas som nu har varit är det helt uppenbart att Ryssland har agerat för att skapa ytterligare konflikter. Man har agerat för att försöka få en smitta. Vi såg det i Bosnien och Hercegovina, och vi har sett det på gränsen mellan Serbien och Kosovo. Jag har känt en jättestor oro för att det skulle kunna ske ytterligare eskalering. Vi ser det för övrigt i Moldavien just nu.

Det som är spännande att notera de senaste månaderna är att den serbiska retoriken faktiskt håller på att svänga. Man har tonat ned en del saker. Man har signalerat en mycket mer positiv inställning till Ukraina, vilket jag hoppas ska leda till en förändring över tid.

Jag tror att det är viktigt att vi i Sverige och i EU fortsätter att arbeta med Balkan. Vi ser att det händer positiva saker. Exempelvis firar Kosovo snart 15 år som ett fritt land, och de kommer nu att få visumfrihet. Vi ser att förhandlingarna med EU går framåt. Ett tryggt Balkan minskar risken för ytterligare krig i Europa. Och jag hoppas att vi i denna riksdag kan fortsätta att värna frihet och demokrati.

(Applåder)

Den utrikespolitiska debatten var härmed avslutad.

Protokollet för den 25 januari justerades.

§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2022/23:169

Till riksdagen

Interpellation 2022/23:169 Dialog och informationsstöd i biståndet
av Lotta Johnsson Fornarve (V)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 21 mars 2023.

Skälet till dröjsmålet är resor.

Stockholm den 14 februari 2023

Utrikesdepartementet

Johan Forssell (M)

Enligt uppdrag

Anna Hammargren

Expeditionschef

Interpellation 2022/23:186

Till riksdagen

Interpellation 2022/23:186 Grön omställning med social hållbarhet
av Zara Leghissa (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 7 mars 2023.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 13 februari 2023

Arbetsmarknadsdepartementet

Johan Pehrson (L)

Enligt uppdrag

Kerstin Bynander

Expeditionschef

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2022/23:55 till justitieutskottet

2022/23:56 till civilutskottet

2022/23:57 till socialutskottet

2022/23:59 till näringsutskottet

Motioner

2022/23:2325, 2327, 2329 och 2331 till socialutskottet

§ 5 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:
Socialförsäkringsutskottets betänkanden
2022/23:SfU10 Socialavgifter
2022/23:SfU11 Pensioner

Socialutskottets betänkanden
2022/23:SoU6 Riksrevisionens rapport om statens tillsyn över apotek och
partihandel med läkemedel
2022/23:SoU7 Riksrevisionens rapport om statens arbete med att säkra
skyddsutrustning under coronapandemin

§ 6 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:
Redogörelse
2022/23:NL1 Verksamhetsredogörelse för Nämnden för lön till riksdagens
ombudsmän och riksrevisorn 2022

Motioner
med anledning av prop. 2022/23:58 Extra ändringsbudget för 2023 – Till-
fällig skatt på vissa elproducenters överintäkter
2022/23:2332 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V)
2022/23:2334 av Mikael Damberg m.fl. (S)
2022/23:2335 av Rickard Nordin och Martin Ådahl (båda C)
2022/23:2336 av Marielle Lahti och Annika Hirvonen (båda MP)

med anledning av skr. 2022/23:49 Avskiljningar vid Statens institutions-
styrelses särskilda ungdomshem
2022/23:2324 av Maj Karlsson m.fl. (V)
2022/23:2326 av Christofer Bergenblock m.fl. (C)
2022/23:2328 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S)
2022/23:2330 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP)

§ 7 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 14 februari

2022/23:197 Lärares anmälningsplikt när det gäller papperslösa barn
av Aylin Fazelian (S)
till statsrådet Lotta Edholm (L)
2022/23:198 Försvarsmakten och svensk energiproduktion
av Marielle Lahti (MP)
till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)
2022/23:199 Fortsatt skattebefrielse för biogas
av Johan Löfstrand (S)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 14 februari

2022/23:339 Virtuella varors beskattning

av Rickard Nordin (C)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:340 Underhållet av landets nationalparker

av Daniel Vencu Velasquez Castro (S)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2022/23:341 Vattenfalls styrning

av Marianne Fundahn (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:342 Omställning av transportsektorn

av Linus Sköld (S)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

§ 9 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 14 februari

2022/23:314 Åtgärder gällande E65:an

av Adrian Magnusson (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

§ 10 Kammaren åtskildes kl. 15.46.

Sammanträdet leddes

av talmannen från dess början till och med § 1 anf. 52 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med § 1 anf. 109 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med § 1 anf. 173 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

INGVAR MATTSON

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Utrikespolitisk debatt.....	1
Anf. 1 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	1
Anf. 2 MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	7
Anf. 3 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik.....	7
Anf. 4 MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	8
Anf. 5 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik.....	8
Anf. 6 HÅKAN SVENNELING (V) replik	8
Anf. 7 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik.....	9
Anf. 8 HÅKAN SVENNELING (V) replik	9
Anf. 9 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik.....	10
Anf. 10 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	10
Anf. 11 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik	11
Anf. 12 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	11
Anf. 13 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik	11
Anf. 14 JACOB RISBERG (MP) replik.....	12
Anf. 15 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik	12
Anf. 16 JACOB RISBERG (MP) replik.....	13
Anf. 17 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik	13
Anf. 18 MORGAN JOHANSSON (S).....	13
Anf. 19 ARON EMILSSON (SD) replik	16
Anf. 20 MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	16
Anf. 21 ARON EMILSSON (SD) replik	17
Anf. 22 MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	17
Anf. 23 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik	17
Anf. 24 MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	18
Anf. 25 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik	18
Anf. 26 MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	19
Anf. 27 HÅKAN SVENNELING (V) replik	19
Anf. 28 MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	20
Anf. 29 HÅKAN SVENNELING (V) replik	20
Anf. 30 MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	21
Anf. 31 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	21
Anf. 32 MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	21
Anf. 33 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	22
Anf. 34 MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	22
Anf. 35 ARON EMILSSON (SD).....	22
Anf. 36 HÅKAN SVENNELING (V) replik	24
Anf. 37 ARON EMILSSON (SD) replik	25
Anf. 38 HÅKAN SVENNELING (V) replik	25
Anf. 39 ARON EMILSSON (SD) replik	26
Anf. 40 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	26

Anf. 41	ARON EMILSSON (SD) replik.....	27
Anf. 42	KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	27
Anf. 43	ARON EMILSSON (SD) replik.....	27
Anf. 44	HÅKAN SVENNELING (V).....	28
Anf. 45	TALMANNEN.....	30
Anf. 46	MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	30
Anf. 47	HÅKAN SVENNELING (V) replik	31
Anf. 48	TALMANNEN.....	32
Anf. 49	MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	32
Anf. 50	HÅKAN SVENNELING (V) replik	32
Anf. 51	TALMANNEN.....	32
Anf. 52	KERSTIN LUNDGREN (C).....	32
Anf. 53	MAGNUS BERNTSSON (KD).....	34
Anf. 54	HÅKAN SVENNELING (V) replik	36
Anf. 55	MAGNUS BERNTSSON (KD) replik.....	37
Anf. 56	HÅKAN SVENNELING (V) replik	37
Anf. 57	MAGNUS BERNTSSON (KD) replik.....	38
Anf. 58	JACOB RISBERG (MP) replik.....	38
Anf. 59	MAGNUS BERNTSSON (KD) replik.....	38
Anf. 60	JACOB RISBERG (MP) replik.....	39
Anf. 61	MAGNUS BERNTSSON (KD) replik.....	39
Anf. 62	JACOB RISBERG (MP).....	39
Anf. 63	MARTIN MELIN (L)	41
Anf. 64	HÅKAN SVENNELING (V) replik	43
Anf. 65	MARTIN MELIN (L) replik	44
Anf. 66	HÅKAN SVENNELING (V) replik	45
Anf. 67	MARTIN MELIN (L) replik	45
Anf. 68	KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	45
Anf. 69	MARTIN MELIN (L) replik	46
Anf. 70	KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	46
Anf. 71	MARTIN MELIN (L) replik	46
Anf. 72	JACOB RISBERG (MP) replik.....	47
Anf. 73	MARTIN MELIN (L) replik	47
Anf. 74	JACOB RISBERG (MP) replik.....	47
Anf. 75	MARTIN MELIN (L) replik	48
Anf. 76	ALEXANDRA VÖLKER (S)	48
Anf. 77	MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	49
Anf. 78	ALEXANDRA VÖLKER (S) replik.....	50
Anf. 79	MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	50
Anf. 80	ALEXANDRA VÖLKER (S) replik.....	50
Anf. 81	MARKUS WIECHEL (SD)	50
Anf. 82	LOTTA JOHANSSON FORNARVE (V) replik	52
Anf. 83	MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	52
Anf. 84	LOTTA JOHANSSON FORNARVE (V) replik	52
Anf. 85	MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	52
Anf. 86	ANNA LASSES (C) replik	53
Anf. 87	MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	53
Anf. 88	ANNA LASSES (C) replik	53
Anf. 89	MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	53
Anf. 90	MAGDALENA THURESSON (M).....	53
Anf. 91	LOTTA JOHANSSON FORNARVE (V) replik	55

Anf. 92	MAGDALENA THURESSON (M) replik	55
Anf. 93	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	55
Anf. 94	MAGDALENA THURESSON (M) replik	56
Anf. 95	OLLE THORELL (S) replik	56
Anf. 96	MAGDALENA THURESSON (M) replik	56
Anf. 97	OLLE THORELL (S) replik	57
Anf. 98	MAGDALENA THURESSON (M) replik	57
Anf. 99	ANNA LASSES (C) replik	57
Anf. 100	MAGDALENA THURESSON (M) replik	57
Anf. 101	ANNA LASSES (C) replik	58
Anf. 102	MAGDALENA THURESSON (M) replik	58
Anf. 103	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V)	58
Anf. 104	FREDRIK MALM (L) replik	60
Anf. 105	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	60
Anf. 106	FREDRIK MALM (L) replik	60
Anf. 107	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	61
Anf. 108	ANNA LASSES (C)	61
Anf. 109	YUSUF AYDIN (KD)	62
Anf. 110	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	64
Anf. 111	YUSUF AYDIN (KD) replik	64
Anf. 112	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	64
Anf. 113	YUSUF AYDIN (KD) replik	65
Anf. 114	OLLE THORELL (S) replik	65
Anf. 115	YUSUF AYDIN (KD) replik	65
Anf. 116	OLLE THORELL (S) replik	65
Anf. 117	YUSUF AYDIN (KD) replik	65
Anf. 118	ELIN SÖDERBERG (MP)	66
Anf. 119	FREDRIK MALM (L)	67
Anf. 120	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	68
Anf. 121	FREDRIK MALM (L) replik	69
Anf. 122	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	69
Anf. 123	FREDRIK MALM (L) replik	69
Anf. 124	JOHAN BÜSER (S) replik	70
Anf. 125	FREDRIK MALM (L) replik	70
Anf. 126	JOHAN BÜSER (S) replik	70
Anf. 127	FREDRIK MALM (L) replik	71
Anf. 128	JYTTE GUTELAND (S) replik	71
Anf. 129	FREDRIK MALM (L) replik	71
Anf. 130	JYTTE GUTELAND (S) replik	72
Anf. 131	FREDRIK MALM (L) replik	72
Anf. 132	ALEXANDRA VÖLKER (S) replik	72
Anf. 133	FREDRIK MALM (L) replik	73
Anf. 134	ALEXANDRA VÖLKER (S) replik	73
Anf. 135	FREDRIK MALM (L) replik	73
Anf. 136	OLLE THORELL (S) replik	74
Anf. 137	FREDRIK MALM (L) replik	74
Anf. 138	OLLE THORELL (S) replik	74
Anf. 139	FREDRIK MALM (L) replik	74
Anf. 140	OLLE THORELL (S)	75
Anf. 141	MAGDALENA THURESSON (M) replik	76
Anf. 142	OLLE THORELL (S) replik	77

Anf. 143	MAGDALENA THURESSON (M) replik	77	Prot. 2022/23:63
Anf. 144	OLLE THORELL (S) replik	77	15 februari
Anf. 145	MARGARETA CEDERFELT (M)	78	
Anf. 146	DANIEL RIAZAT (V)	79	
Anf. 147	MARKUS WIECHEL (SD) replik	80	
Anf. 148	DANIEL RIAZAT (V) replik	81	
Anf. 149	MARKUS WIECHEL (SD) replik	81	
Anf. 150	DANIEL RIAZAT (V) replik	81	
Anf. 151	LINNÉA WICKMAN (S)	82	
Anf. 152	KATARINA TOLGFORS (M) replik	83	
Anf. 153	LINNÉA WICKMAN (S) replik	83	
Anf. 154	KATARINA TOLGFORS (M) replik	84	
Anf. 155	LINNÉA WICKMAN (S) replik	84	
Anf. 156	MARGARETA CEDERFELT (M) replik	84	
Anf. 157	LINNÉA WICKMAN (S) replik	84	
Anf. 158	MARGARETA CEDERFELT (M) replik	85	
Anf. 159	LINNÉA WICKMAN (S) replik	85	
Anf. 160	ERIK HELLSBORN (SD)	85	
Anf. 161	ANN-SOFIE ALM (M)	86	
Anf. 162	JOHAN BÜSER (S)	87	
Anf. 163	MARGARETA CEDERFELT (M) replik	89	
Anf. 164	JOHAN BÜSER (S) replik	89	
Anf. 165	MARGARETA CEDERFELT (M) replik	89	
Anf. 166	JOHAN BÜSER (S) replik	89	
Anf. 167	NIMA GHOLAM ALI POUR (SD)	90	
Anf. 168	JOHN E WEINERHALL (M)	91	
Anf. 169	OLLE THORELL (S) replik	92	
Anf. 170	JOHN E WEINERHALL (M) replik	93	
Anf. 171	OLLE THORELL (S) replik	93	
Anf. 172	JOHN E WEINERHALL (M) replik	93	
Anf. 173	AZRA MURANOVIC (S)	93	
Anf. 174	DANIEL LÖNN (SD)	95	
Anf. 175	STEFAN OLSSON (M)	96	
Anf. 176	KATARINA TOLGFORS (M)	97	
Anf. 177	OLLE THORELL (S) replik	99	
Anf. 178	KATARINA TOLGFORS (M) replik	99	
Anf. 179	OLLE THORELL (S) replik	99	
Anf. 180	KATARINA TOLGFORS (M) replik	100	
Anf. 181	GUSTAF GÖTHBERG (M)	100	
Anf. 182	JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	102	
Anf. 183	MAGNUS JACOBSSON (KD)	103	
§ 2	Justering av protokoll	105	
§ 3	Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	105	
§ 4	Ärenden för hänvisning till utskott	105	
§ 5	Ärenden för bordläggning	106	
§ 6	Bordläggning	106	
§ 7	Anmälan om interpellationer	106	
§ 8	Anmälan om frågor för skriftliga svar	107	

